

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİ

Yüksek Lisans Tezi

Osman Can BAŞDEMİR

Ankara - 2019

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİ

Yüksek Lisans Tezi

Osman Can BAŞDEMİR

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Sabih ARKAN

Ankara - 2019

KABUL VE ONAY

Osman Can Başdemir tarafından hazırlanan “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi” başlıklı bu alışma, 17 Haziran 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Özel Hukuk Anabilim dalında yüksek lisans tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Sabih ARKAN
(Danıřman)

Prof. Dr. Celal GÖLE
(Üye)

Doç. Dr. Burçak YILDIZ
(Üye)

ETİK BEYAN

Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasını;

- Akademik ve etik kurallar çerçevesinde hazırladığımı,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Osman Can BAŞDEMİR

17.06.2019

ÖZ

BAŞDEMİR, Osman Can: Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019.

Anonim şirketin haklı sebeple feshi, Türk hukukunda ilk kez 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 531. maddesinde düzenlenmiştir. Azınlık pay sahipleri tarafından açılacak fesih davasında, haklı sebebin varlığı hâlinde, mahkeme, kendisine tanınan takdir yetkisi kapsamında, şirketin feshine veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir alternatif çözümlere hükmedebilecektir. TTK md. 531'in nihai amacı, haklı sebebin varlığı hâlinde, gerekli olduğu ölçüde azınlığın korunması ve bu suretle mümkün olduğu ölçüde şirket varlığının korunarak devamlılığının sağlanmasıdır. Maddenin kenar başlığında, her ne kadar “fesih” kelimesi yer alsada, kanun koyucunun esas amacı, anonim şirketi ayakta tutmak ve şirket faaliyetlerini kesintiye uğratmamaktır.

Anonim şirketi yaşatmak ana ilke olsa da, hâkim, şirketi temelinden değiştirecek ve başkalaştıracak müdahalelerde bulunamaz. Aksi takdirde, yaşatılan davalı anonim şirket değil, mahkemenin eliyle oluşturulan başka bir şirket olur. Mahkemenin fesih davasındaki görevi, şirketteki hastalığı teşhis ve tedavi etmektir. Tedavi için gerekli kararlar verilerek şirket sağlığına kavuşturulmalıdır. Ancak, mahkemeden beklenen, kadavrayı tekrar diriltmeye çalışması veya bunun yerine başka bir bedeni koyması değildir.

Anahtar Sözcükler

Şirketler Hukuku, Anonim Şirket, Haklı Sebep Fesih, Alternatif Çözümler, Türk Ticaret Kanunu Madde 531.

ABSTRACT

BAŞDEMİR, Osman Can: Dissolution of Joint-Stock Company with a Just Cause, M.A. Thesis, Ankara 2019.

Dissolution of joint-stock company with a just cause is first regulated in article 531 of the law no. 6102 Turkish Code of Commerce. In the lawsuit for dissolution by the minority shareholders, if there is a just cause, the court, within the scope of the discretionary right given to it, will be able to rule on the company's dissolution or rule alternative solutions that is suitable for the occasion and that is acceptable for the situation in hand. The ultimate aim of article 531 is to protect the minority in the presence of a just cause to the extent required and to ensure the continuity of the company's existence as far as possible. Even though the word “dissolution” is used in the title line of the article, the final purpose of the legislator is to sustain the joint-stock company and to prevent the suspension of its transactions.

Although the keystone is to sustain the company, the judge cannot intervene by changing or transfiguring the foundation of the company in question. Otherwise, it is not the defendant joint-stock company that is sustained, but it is a new company that is established by the hands of the court. The court's duty in the dissolution lawsuit is to diagnose and cure the disease. The necessary decisions must be made and the company must be rehabilitated. However, it is not expected from the court to try to resurrect the cadaver or replace it with another body.

Keywords

Company Law, Joint-Stock Company, Dissolution with a Just Cause, Alternative Solutions, Turkish Code of Commerce Article 531.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	vii
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİNE

GENEL BİR BAKIŞ

1.1. ESKİ TİCARET KANUNLARI DÖNEMİNDE DURUM.....	3
1.1.1. 1926 Tarihli Ticaret Kanunu Döneminde Durum.....	3
1.1.2. 1956 Tarihli Türk Ticaret Kanunu Döneminde Durum.....	3
1.2. 1988 TARİHLİ TÜRK TİCARET KANUNU TASLAĞINDAKİ DÜZENLEME.....	5
1.3. 6102 SAYILI YENİ TÜRK TİCARET KANUNU DÖNEMİNDEKİ YASAL DÜZENLEME.....	6
1.3.1. Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin Yasal Düzenleme.	6
1.3.2. İşlevleri.....	8
1.3.2.1. Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Azınlığın Korunması.....	8
1.3.2.2. Pay Devri Sınırlandırmalarına Karşı Çözüm Olması.....	10
1.3.2.3. Sürekli Borç İlişkisi Doğuran Sözleşmenin Sona Erdirilmesi.....	11
1.3.3. Getiriliş Amacı.....	12
1.3.4. Hukukî Niteliği ve Temeli.....	13
1.3.5. Zaman Bakımından Uygulanması.....	15

İKİNCİ BÖLÜM
TTK MD. 531 BAKIMINDAN
HAKLI SEBEP

2.1. HAKLI SEBEP.....	19
2.1.1. Kavram.....	19
2.1.2. Tanım.....	19
2.1.3. Haklı Sebebin Kusur ve Öngörülebilirlik ile İlişkisi.....	21
2.1.3.1. Kusur ile İlişkisi.....	21
2.1.3.2. Öngörülebilirlik ile İlişkisi.....	22
2.1.4. Haklı Sebebin Belirlenmesinde Dikkate Alınması Gereken	
Hususlar.....	22
2.1.4.1. Menfaatler Dengesi Gözetilerek Somut Olaya Göre Tespit	
Edilmesi Gerektiği.....	24
2.1.4.2. Esas Sözleşme ile Tanımlanıp Tanımlanamayacağı.....	26
2.1.4.3. İleri Sürülebilecek Haklı Sebeplerin Zaman Bakımından	
Sınırlanması.....	27
2.2. HAKLI SEBEP TEŞKİL EDEBİLECEK OLAYLAR.....	27
2.2.1. Çoğunluğun Gücünü Kötüye Kullanması.....	28
2.2.1.1. Kavram.....	28
2.2.1.2. Haklı Sebep Teşkil Etmesinin Şartları.....	29
2.2.1.3. Kötüye Kullanım Örnekleri.....	30
2.2.2. Haklı Sebep Teşkil Edebilecek Diğer Olaylar.....	36
2.2.2.1. Şirketin Sürekli Zarar Etmesi.....	36
2.2.2.2. Şirketin İçinin Boşaltılması.....	37
2.2.2.3. Şirketin Bilgisiz, Tedbirsiz, Kötü ve/veya Kanun ile Esas	
Sözleşmeye Aykırı Şekilde Yönetilmesi.....	38
2.2.2.4. Şirket İşleyişinin Felce Uğratılması.....	39
2.2.3. Kişisel Sebepler.....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE
FESHİNİN TALEP EDİLMESİ

3.1. FESHİ TALEP HAKKININ HUKUKİ DEĞERLENDİRMESİ.....	43
3.1.1. Azınlık Hakkı Olması.....	43
3.1.2. Vazgeçilemez Hak Olması.....	44
3.1.3. Tek Yanlı Emredici Nitelikte Olması.....	44
3.2. DAVANIN MADDİ HUKUK BAKIMINDAN ÖZELLİKLERİ.....	45
3.2.1. Davanın İkincil Nitelikte Olması.....	45
3.2.2. Feshin Son Çare Olması.....	46
3.2.3. Mahkemenin Alternatif Çözümüne Re'sen Hükmetme Yetkisinin	
Bulunması.....	47
3.3. DAVANIN USUL HUKUKU BAKIMINDAN ÖZELLİKLERİ.....	48
3.3.1. Davanın Tarafları.....	48
3.3.1.1. Davacı.....	48
3.3.1.2. Davalı.....	51
3.3.2. Dava Açma Süresinin Olup Olmadığı.....	53
3.3.3. Davanın Terditli Açılıp Açılmayacağı.....	53
3.3.4. İspat Yükü.....	55
3.3.5. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	55
3.3.6. Uyuşmazlığın Hakem Önünde Görülüp Görülemeyeceği.....	56

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
FESİH YERİNE VERİLEBİLECEK
DİĞER KARARLAR

4.1. GENEL OLARAK.....	59
4.2. DİĞER ÇÖZÜMLER.....	60
4.2.1. Davacı Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması.....	61
4.2.1.1. Öncelikli Uygulanıp Uygulanmayacağı.....	62
4.2.1.2. Payların Karar Tarihine En Yakın Tarihte Gerçek	
Değerinin Ödenmesi.....	63
4.2.1.3. Şirketin Kendi Paylarını İktisap Etme Yasağı Bakımından	
Değerlendirilmesi.....	64
4.2.2. Genel Kurulun Yetkisine İlişkin Karar Alınması.....	65
4.2.2.1. Kâr Dağıtılması.....	65
4.2.2.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Azledilmesi.....	65
4.2.2.3. Azınlık Pay Sahipleri Arasından Birinin Yönetim	
Kuruluna Alınması.....	66
4.2.2.4. Denetçi Atanması veya Değiştirilmesi.....	66
4.2.2.5. Esas Sözleşmede Değişiklik Yapılması veya Esas	
Sözleşmeden Hüküm Çıkarılması.....	67
4.2.3. Yönetim Kurulunun Yetkisine İlişkin Karar Alınması.....	68
4.2.4. Şirketin Bölünmesi.....	68
SONUÇ.....	71
KAYNAKÇA.....	75
ÖZGEÇMİŞ.....	85

KISALTMALAR

AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
b.	: Bent
bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn.	: Dipnot
E.	: Esas numarası
E.T.	: Erişim Tarihi
eTK	: (Eski) Ticaret Kanunu (1926 tarihli)
eBK	: (Eski) Borçlar Kanunu (1926 tarihli)
eTTK	: (Eski) Türk Ticaret Kanunu (1956 tarihli)
GÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
İÜHFİM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu(2011 tarihli)
İsvBK	: İsviçre Borçlar Kanunu
K.	: Karar numarası
MD./Md./md.	: Madde
MÜİİBD	: Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TAAD	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TD	: Ticaret Dairesi
TMK	: Türk Medeni Kanunu(2002 tarihli)
TTK	: Türk Ticaret Kanunu(2012 tarihli)
vd.	: ve devamı
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi

ÖNSÖZ

Babaanneme...

GİRİŞ

Özel bir fesih nedeni olan anonim şirketin haklı sebeple feshi, Türk hukukunda ilk kez 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun “Sona erme ve tasfiye” bölümünde bulunan 531. maddesinde, “Haklı sebeplerle fesih” kenar başlığı ile düzenlenmiş ve mevzuatımız içinde olumlu bir azınlık hakkı olarak yerini almıştır. Azınlık tarafından açılacak fesih davasında, haklı sebebin varlığı hâlinde, mahkeme, kendisine tanınan takdir yetkisi kapsamında, şirketin feshine veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir alternatif çözümlere hükmedebilecektir.

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davası; çoğunluk gücünün kötüye kullanılmasına karşı azınlığı korur, pay devri sınırlandırmalarına karşı çözüm yolu teşkil eder ve sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmeyi sona erdirir. Azınlık, bu hak ile yönetime büyük oranda etki etme olanağına kavuşmuştur. Bununla birlikte, TTK md. 531’in nihai amacı, haklı sebebin varlığı hâlinde, gerekli olduğu ölçüde azınlığın korunması ve bu suretle mümkün olduğu ölçüde şirket varlığının korunarak devamlılığının sağlanmasıdır. Maddenin kenar başlığında, her ne kadar “fesih” kelimesi yer alsada, kanun koyucunun esas amacı, anonim şirketi ayakta tutmak ve şirket faaliyetlerini kesintiye uğratmamaktır.

Çalışmamızın birinci bölümünde, anonim şirketin haklı sebeple feshi genel anlamıyla ele alınacaktır. Eski ticaret kanunları döneminde şirketin feshini talep etmenin mümkün olup olmadığı ve TTK dönemindeki yasal düzenleme irdelendikten sonra, TTK md. 531’in işlevleri, getiriliş amacı, hukukî niteliği ve temeli ile zaman bakımından uygulanmasına değinilecektir.

İkinci bölümde, şirketler hukukuna özgü olmayan ve temelinde dürüstlük kuralı ile hakkın kötüye kullanılması yasağı olan haklı sebep kavramı açıklanacaktır. Ardından, haklı sebebin kusur ve öngörülebilirlik ile ilişkisi incelenecek, haklı sebebin belirlenmesinde dikkate alınması gereken hususlar ifade edilecektir. Son olarak haklı sebep teşkil edebilecek olaylara Yargıtay kararları da dikkate alınarak örnekler verilecektir.

Üçüncü bölümde, anonim şirketin haklı sebeple feshini talep hakkının hukukî değerlendirmesi yapılacak ve bu talep, maddi hukuk ile usul hukuku bakımından detaylandırılacaktır.

Dördüncü ve son bölümde ise, Yargıtay içtihadı da göz önünde bulundurularak, anonim şirketin feshi yerine mahkemece verilebilecek diğer kararlar, bir başka söyleyişle, alternatif çözümler üzerinde durulacaktır.

Nihayet, çalışmamız, varılan sonuçların belirtilmesi ile sona erecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİNE

GENEL BİR BAKIŞ

1.1. ESKİ TİCARET KANUNLARI DÖNEMİNDE DURUM

1.1.1. 1926 Tarihli Ticaret Kanunu Döneminde Durum

Cumhuriyet'in ilan edilmesinden sonra, yürürlükte bulunan kanunların iyileştirilebilmesi ve düzeltilebilmesi amacıyla İstanbul'da kurulan çeşitli komisyonlardan birisi de, Ticaret Kanunu ile ilgili çalışmaları yürütmekle görevlendirilmiştir¹. Tasarısı bu komisyon tarafından hazırlanarak TBMM Genel Kurulunca 26 Mayıs 1926 tarihinde maddeler üzerinde ayrı ayrı müzakerede bulunulmaksızın bir bütün hâlinde kabul edilen ve 04 Ekim 1926 tarihinde Medeni Kanun ile birlikte yürürlüğe konulan 865 sayılı eTK, anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin bir hüküm içermemekteydi². Aşağıda 6762 sayılı eTTK için ifade edilecek hususlar, bu Kanun için de geçerli olacağından burada tekrar edilmeyecektir.

1.1.2. 1956 Tarihli Türk Ticaret Kanunu Döneminde Durum

865 sayılı eTK, diğer kanunlarla uyumlu olmaması; sağlam bir temele oturmamış olması; ülkenin sosyal, ekonomik ve siyasal ihtiyaçlarına cevap verememesi nedenleriyle eleştirilmiştir³. eTK'de yer alan noksanlıkların ortadan kaldırılabilmesi için ise gereksiz hükümlerin kaldırılması; tercüme hatalarının ve yanlış anlaşılabilir cümlelerin düzeltilmesi; diğer mevzuatla ahengin sağlanması; eskiyen ve ihtiyaca cevap vermeyen hükümlerin yenilerinin iktibas edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır⁴. Ord. Prof. Dr. Ernst Hirş kendisine verilen görev doğrultusunda bir kanun taslağı hazırlamış ve ardından -Adalet Bakanlığı bünyesinde oluşturulan- komisyon tarafından taslak üzerinde bazı değişiklikler yapılarak bu metin Tasarı

¹ Arkan, S.: Ticarî İşletme Hukuku, 24. Basıdan Tıpkı Basım, Ankara 2018, s. 7.

² 28.06.1926 tarih ve 406 sayılı Resmî Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/406.pdf> (E.T.: 21.05.2019).

³ Arkan, S.: Ticarî İşletme, s. 9.

⁴ Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I- II- III, Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 138, Ankara 2008, s. 8-9, http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/Turk_Ticaret_Kanunu.pdf (E.T.: 21.05.2019).

hâline getirilmiş ve Meclis'e sunulmuştur⁵. Tasarı, TBMM Genel Kurulunca 29 Haziran 1956 tarihinde kabul edilerek kanunlaşmış ve 01 Ocak 1957 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁶.

6762 sayılı eTTK de, tıpkı 1926 tarihli eTK gibi, anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin bir hüküm içermemekteydi. Bu Kanunda da feshe ilişkin bir düzenleme olmaması, belirsizliğe yol açması sebebiyle eleştirilmiştir⁷. Öğretide bir görüş⁸, eski Kanun döneminde fesih davasının açılabilceğini savunmuştur. Bu görüşün temeli, Kanunda yer alan boşluğun olumlu bir boşluk olduğu ve söz konusu boşluğun kıyas yapılmak suretiyle doldurulabileceğine dayanmaktaydı. Ancak öğretide hâkim görüş⁹ ve Yargıtay¹⁰, kanun koyucunun böyle bir düzenleme yapmayarak bilinçli bir boşluk bıraktığını ve olumsuz olan bu boşluğun kıyas ile doldurulamayacağını, bir diğer söyleyişle, eTTK'nin anonim şirketin haklı sebeple feshine cevaz vermediğini savunmuşlardır.

⁵ **Arkan**, Ticarî İşletme, s. 9.

⁶ 09.07.1956 tarih ve 9353 sayılı Resmî Gazete, <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/9353.pdf> (E.T.: 21.05.2019).

⁷ 6102 sayılı TTK md. 531 gerekçesi.

⁸ **Çamoğlu, E.:** Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı ve Ortağın Haklı Sebep Çıkarılması, İstanbul 1976, s. 67 vd.; **Arslanlı, H. / Domaniç, H.:** Ticaret Kanunu C. III, Limited ve Hisseli Komandit Şirketler, İstanbul 1989, s. 753; **Çamoğlu, E.:** Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, Prof. Dr. Yavuz Alongoya İçin Armağan, İstanbul 2007, s. 672 vd.; **Çamoğlu, E.:** Kollektif Ortaklığın Haklı Sebep Feshi ve Ortağın Haklı Sebep Çıkarılması, İstanbul 2008, s.62 vd.; **Yasaman, H.:** Anonim Ortaklıkların Birleşmesi, Ankara 1987, s. 131 vd.; **Yasaman, H.:** Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi, İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku'nun Türk Ticaret Hukuku'na Etkileri, İstanbul 2009, s. 715 vd.; **Kahyaoglu, E. C.:** "Anonim Ortaklıkta Haklı Sebep Fesih", Prof. Dr. Şener Akyol'a Armağan, İstanbul 2011, s. 558.

⁹ **Arslanlı, H.:** Anonim Şirketler, IV-V, İstanbul 1961, s. 166; **İmregün, O.:** Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri, İstanbul 1962 s. 79; **Tekinalp, Ü.:** Türk Ticaret Kanunundaki Boşluk: Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi, Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXI S. 8, Kasım 1974, s. 325; **Ansay, T.:** Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1975, s. 283; **Moroğlu, E.:** Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan, İstanbul 1978, s. 468 vd.; **Ansay, T.:** Yargıtay Uygulamasında Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1981, s. 63; **İmregün, O.:** Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul 1989, s. 481; **Sumer, A.:** Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi, Doktora Tezi, İstanbul 1990, s. 105 vd.

¹⁰ Yargıtay TD'nin 26.03.1963 tarih ve 1963/3484 E. 1963/4856 K. sayılı kararı, Batider, C. II, S.4, s. 711-713; Yargıtay 11. HD'nin 07.06.1979 tarih ve 1979/2160 E. 1979/3061 K. sayılı kararı, YKD, C. VI, S.11, Kasım 1980, s. 1516-1519.

Kanunda bulunan boşluğun olumlu mu yoksa olumsuz mu olduğu hususunda bir yorum yapabilmek için öncelikle kanunun amacına¹¹ bakılması gerekir. Şayet konu yüzeysel olarak incelenirse, eTTK md. 138 hükmünün eTBK md. 535'e yaptığı yollama ile adi ortaklığa ilişkin haklı sebeple fesih düzenlemesinin ticaret şirketlerine ve dolayısıyla anonim şirkete uygulanacağı söylenebilir. Ancak eTTK, diğer şirketlerde haklı sebeple fesih kurumunu ayrıca düzenlemişse de, anonim şirkette bu hususa ilişkin hiçbir düzenlemeye yer vermemiştir. Bu sebeple kanun koyucunun eTTK'de yaptığı yollamayla yetinmeyerek haklı sebeple feshi diğer şirketlerde düzenleyip anonim şirkette düzenlememesi bilinçli bir tercihtir¹². Kanımızca da, o dönem itibarıyla pozitif hukuk bakımından anonim şirketin haklı sebeple feshini talep etmek mümkün değildi.

eTTK dönemi itibarıyla, öğretilerde eTTK'de anonim şirkette haklı sebeple fesih kurumunun olmaması sebebiyle, bu kurum yerine alternatif çözümler sunulmaya çalışılmış ve o dönemdeki farklı görüş ile öneriler şu şekilde ifade edilmiştir¹³: Pay sahibinin payını devretmesi¹⁴, genel kurul kararlarının iptali¹⁵ ile sorumluluk davası açılması¹⁶, şirketin amacına ulaşmasının imkânsız hâle geldiğinden bahisle infisahın tespiti davası açılması¹⁷ ve esas sözleşme ile pay sahiplerine haklı sebeple fesih imkânı tanınması¹⁸.

1.2. 1988 TARİHLİ TÜRK TİCARET KANUNU TASLAĞINDAKİ DÜZENLEME

6762 sayılı eTTK'nin uygulanmasından doğan problemlerin çözülebilmesi ve eksikliklerinin giderilerek yenilenebilmesi amacıyla 1988 yılında Kanunda

¹¹ Ratio legis.

¹² **Şahin, A.:** Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, İstanbul 2013, s. 42.

¹³ **Erdem, N.:** Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 2019, s. 43-48.

¹⁴ **Moroğlu,** Haklı Neden, s. 94.

¹⁵ **İmregün,** Menfaat İhtilafları, s. 80; **Moroğlu,** Haklı Neden, s. 100.

¹⁶ **Moroğlu,** Haklı Neden, s. 100.

¹⁷ **Çamoğlu,** Fesih, s. 61.

¹⁸ **Arslanlı,** s. 166; **İmregün,** Anonim Şirketler, s. 481; **Moroğlu,** Haklı Neden, s. 92; **Tekinalp,** Önemli Sebeple Fesih, s. 325; **Yasaman,** Birleşme, s. 132; **Tekil, F.:** Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1993, s. 363; **Bahtiyar, M.:** Anonim Ortaklık Anasözleşmesi, İstanbul 2001, s. 208; **Tekinalp, Ü.:** Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. Bası, İstanbul 2015, s. 332.

değişiklikler öngören bir Taslak hazırlanmıştır. Taslakta bulunan md. 38 ile, eTTK md. 434'e 10. bent¹⁹ eklenerek anonim şirketin sona erme sebeplerine bir yenisi kabul edilmek istenmişti: Şirketin haklı sebeple feshi. Aynı Taslakta yer alan md. 39'da ise, eTTK'de md. 437/a²⁰ oluşturulmak suretiyle haklı sebeple feshin şartları düzenlenecekti. Ancak görüşmelerden sonuç alınamamış ve üzerinde görüş birliğine varılmayan Taslak kanunlaşmamıştır²¹.

1.3. 6102 SAYILI YENİ TÜRK TİCARET KANUNU DÖNEMİNDEKİ YASAL DÜZENLEME

1.3.1. Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin Yasal Düzenleme

Adalet Bakanlığınca 1999 yılında oluşturulan ve Prof. Dr. Ünal Tekinalp'in başkanlığında toplanan bir komisyona yeni TTK Tasarısı hazırlama görevi verildi. Bu komisyon tarafından ortaya çıkarılan ve üzerinde çalışmalar yapılarak son şekli verilen Tasarı, TBMM Genel Kurulunda 13 Ocak 2011 tarihinde kabul edilerek kanunlaştırıldı ve 01 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girdi²². Ancak TTK yürürlüğe girmeden önce, özellikle hapis cezasına ilişkin hükümleri başta olmak üzere bazı hususlarda eleştirilmiştir ve kanun koyucu bu eleştirileri de dikkate alarak 26 Haziran 2012 tarih

¹⁹ “10. Payların en az beşte birine sahip olan ortak veya ortakların muhik sebeplere dayanarak müracaatları üzerine mahkemece şirketin feshine karar verilmiş olması.”

²⁰ “Madde 437 a-

Muhik sebepler dolayısıyla fesih davası açılabilmesi için, davacıların mahiyet ve miktarı mahkemece tayin olunacak teminatı göstermeleri şarttır.

Şirket, fesih davası açıldığı hakkındaki tebligatı aldığı tarihten itibaren on gün içinde keyfiyeti nama yazılı hisse senedi pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektupla bildirir ve Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi ile Türkiye çapında yüksek tirajlı iki gazetede ilan eder. Son ilan tarihinden itibaren üç ay içinde şirketin diğer bir ortağı yahut ortakları, davacı tarafın sahip olduğu pay senetlerinin tamamını belirleyecekleri fiyat üzerinden satın almayı veya davacı taraf istediği takdirde kendi senetlerini davacı tarafa aynı fiyat üzerinden satmayı beyan ve taahhüt ederlerse, fesih davası üç aylık süre sonuna kadar ertelenir. Pay sahiplerinden herhangi birinin talebi halinde, mahkeme pay senetlerinin değerini bilirkişi marifeti ile tespit ettirir.

Üç aylık süre içinde alım-satım işlemi gerçekleşmemiş ise, mahkeme bu durumu da göz önüne alarak muhik sebeplerin mevcudiyeti sonucuna varırsa, şirketin feshine karar verir.

Mahkemenin fesih kararı üzerine davacıların gösterdikleri teminat kendilerine iade edilir. Fesih davasının reddi halinde, şirketin üç aylık hak düşürücü süre içinde tazminat davası açma hakkı mahfuzdur.”

²¹ Bu hususta anılan düzenlemeler ile TTK md. 531'in karşılaştırması için bkz. **İlbasmış Hızlısoy, Ö.:** Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi, 1. Baskı, Ankara 2016, s. 18-20.

²² 14.02.2011 tarih ve 27846 sayılı Resmî Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/02/20110214-1-1.htm> (E.T.: 21.05.2019).

ve 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun²³ ile TTK'de önemli değişiklikler yapmıştır²⁴.

Öğretide farklı görüşler bulunmasına karşın, hâkim görüş, anonim şirketin haklı sebeple feshinin düzenlenmesi gerektiği yönündeydi²⁵. Nihayet, anonim şirketin haklı sebeple feshi, Türk hukukunda ilk kez 6102 sayılı TTK'nin "Sona erme ve tasfiye" bölümünde bulunan md. 531'de, "Haklı sebeplerle fesih" kenar başlığı ile düzenlenmiş ve mevzuatımız içinde bir azınlık hakkı olarak yerini almıştır²⁶.

Anonim şirketin sona ermesi bakımından, eTTK hükümleri ile karşılaştırıldığında, TTK'nin yapmış olduğu en büyük yenilik, anonim şirketin haklı sebeple feshini özel bir sebep olarak öngörmüş olmasıdır. Kaynağını İsvBK md. 736 b. 4'ten²⁷ alan bu düzenlemenin TTK Tasarısındaki ilk hâli, "*Haklı sebeplerin varlığında, esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahipleri, mahkmeden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının gerçek değerlerinin ödenmesine ve davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir*

²³ 30.06.2012 tarih ve 28339 sayılı Resmî Gazete,

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120630.htm> (E.T.: 21.05.2019).

²⁴ **Arkan**, Ticarî İşletme, s. 12; Yürürlüğe girmeden önce 31 Ocak 2012 tarih ve Çek Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile TTK'de yapılan diğer değişiklik için bkz. 03.02.2012 tarih ve 28193 sayılı Resmî Gazete – Mükerrer,

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/02/20120203M1.htm> (E.T.: 21.05.2019).

²⁵ Düzenleme öncesinde ve sonrasında, dava, haklı nedenlerle feshin adı şirketlerde ve şahıs şirketlerinde söz konusu olan bir dava olması, anonim şirketin temel nitelikleriyle bağdaşmaması ve hak düşürücü süreye tabi olmamasından bahisle eleştirilmiştir. Bununla birlikte, fesih davasının kötüye kullanılmasının etkilerinin önlenmesi bakımından, davacı azınlıktan uygun miktar teminat alınmasının yerinde olacağı ifade edilmiştir (**Moroğlu, E.:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler, 5. Baskı, İstanbul 2007, s. 283-284; **Moroğlu, E.:** 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, 8. Baskı, İstanbul 2016, s. 330).

²⁶ 6102 sayılı TTK md. 486/3 ile azınlık haklarına bir yenisi daha eklenmiştir. Azınlığın talebi hâlinde, nama yazılı pay senedi bastırılır ve bunlar nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır (**Bahtiyar, M.:** "Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı Hakkında Notlar", Makaleler III, İstanbul 2014, s. 104). TTK ile öngörülen diğer azınlık hakları için bkz. TTK md. 360/1 ve 399/4.

²⁷ Kaynak hükmü, İsviçre'de ilk defa 18 Aralık 1936 tarihli kanun değişikliği ile yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte, TTK md. 531'in mehzazı esasen İsvBK md. 736 b. 4'ün 1991 yılındaki reformla birlikte yeniden kaleme alınmış hâlidir. Kaynak hükmün ve TTK md. 531 ile farklarının detaylı ele alınışı için bkz. **Tekinalp, Ü.:** "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Alternatif Çözümlü Fesih Davasının Bazı Usulî Sorunları", Ersin Çamoğlu'na Armağan, İstanbul 2013, s. 214-215; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 336; **Erdem**, s. 24-34; **Şahin**, Fesih, s. 81-86; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 22-24.

çözüme karar verebilir” şeklinde idi. Tasarıdaki düzenleme, Taslağa nazaran çok daha sade ve anlaşılır ifade edilmiştir ve ayrıca düzenleme kanunlaştırılırken bazı düzeltme ile eklemeler yapılmıştır. Nihayet, anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin TTK md. 531, “*Haklı sebeplerin varlığında, sermayenin en az onda birini ve halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki²⁸ gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir*” şeklini almıştır²⁹. Haklı sebeple fesih, anonim şirketler için bir azınlık hakkı; limited şirketler için ise ferdi ortaklık hakkı olarak md. 636/3’de düzenlenmiştir³⁰.

TTK md. 531’de, kanun koyucu “haklı sebepler”den bahsetmektedir. Kullanılan bu çoğul ifade, söz konusu düzenlemenin ancak birden fazla haklı sebebin birlikte varlığı hâlinde uygulanabileceği gibi bir yanlış anlaşılmaya vücut verebilir. Bu ifade, henüz Tasarı hâlindeyken haklı olarak eleştirilmişse de Kanuna olduğu şekliyle geçebilmiştir³¹. Ayrıca, öğretilde, maddede yer alan “asliye ticaret mahkemesi” sözcükleri yerine “mahkeme” sözcüğünün yeterli olacağı haklı olarak dile getirilmiştir³².

1.3.2. İşlevleri

1.3.2.1. Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Azınlığın Korunması

Sermaye şirketi olan anonim şirketlerde çoğunluğa göre hareket etme prensibi vardır³³. Çoğunluğun alacağı kararlar tüm pay sahiplerine sirayet etmektedir. Bir diğer söyleyişle, pay sahipliğinden doğan hakların çok büyük kısmı çoğunluk gücünün

²⁸ Hükümdeki “*karar tarihine en yakın tarihteki*” ifadesi, hükmün mutlak anlamda uygulanması hâlinde, pay sahibinin, payların değerine yönelik artışların yanı sıra, azalmalardan da etkilenmesi sonucunu doğuracağından bahisle eleştirilmiştir (Kendigelen, A.: Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, İstanbul 2016, s. 435).

²⁹ Tasarıdan farklı olan ifadeler altı çizili olarak gösterilmiştir.

³⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Yıldırım, A. H.: 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, 1. Baskı, Bursa 2013, s. 44 vd.

³¹ Tasarı Toplantıları, s. 1018-1019.

³² Eriş, G.: Açıklamalı-İçtihatlı 6335 – 6552 – 6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. III, 3. Baskı, Ankara 2017, s. 523, dn. 573.

³³ Üçışık, G. / Çelik, A.: Anonim Ortaklıklar Hukuku, C. I, Ankara 2013, s. 49.

etkisindedir³⁴. Örneğin, genel kurul kararlarıyla kâr payı dağıtılmayabilir; rüçhan hakkı sınırlandırılabilir; imtiyazlı paylar çıkarılarak pay sahipleri arasındaki eşitlik bozulabilir. Bu sebeple anonim şirketlerde en büyük sorunlardan birisi de, azınlığın çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasına karşı korunması olmaktadır³⁵. Bu soruna çözüm bulunabilmesi amacıyla da bugüne kadar kanunlarda çeşitli düzenlemeler yapılmış ve pay sahiplerine bireysel hakların yanında azınlık hakları da tanınmıştır³⁶.

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davası açabilme hakkı, azınlığa özgülenmiş olumlu bir azınlık hakkıdır. Şayet çoğunluk, sahip olduğu gücü kötüye kullanırsa, azınlığın “*pervasız, artniyetli ve yönetme yeteneği bulunmayan*”³⁷ çoğunluğa karşı kullanabileceği en büyük ve caydırıcı silahlardan biri bu dava olabilir. Şirketin sevk ve yönetimi bakımından pay sahiplerinin birlikte hareket etmeleri ile şirket yönetiminde hâkimiyet sağlamaları doğal ve yasaldir. Anonim şirket ile işletmesinin³⁸ amacının kâr elde etme ve dağıtmaya yönelik olduğu³⁹ göz önünde bulundurulursa, pay sahiplerinin birlikte hareket etmeleri beklenen bir sonuçtur. Ancak çoğunluk pay sahiplerinin gücünü, azınlık pay sahiplerini ezmek ve onların haklarını bertaraf etmek için sarf etmesine hukukun cevaz vermesi beklenemez.

Azınlığın elindeki haklı sebeple fesih silahı, pay sahibi olduğu anonim şirketin işleyişine son verebilme yeteneğini haizdir. Bu sebeple, rahatı –azınlığa nazaran- yerinde olan çoğunluğun, azınlığın elindeki bu meşru tehdide karşılık, sahip

³⁴ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar I, s. 688.

³⁵ **Çelik, A.**: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi”, Batider, C.XXV, S. 4, s. 560; Öte yandan, haklı sebeple fesih davası, azınlığın çoğunluk tarafından ezilmesine hiçbir kanun veya esas sözleşme hükmünün çare olmaması karşısında, bu durumu sona erdirmek amacıyla mahkemeye başvurulmasına izin verilmesi konusunda bir emniyet supabı olarak nitelendirilmektedir(**Pulaşlı**, Şerh, s. 2421).

³⁶ Çoğunluğun sahip olduğu gücün sınırlandırılabilmesi için mevzuatta yer alan düzenlemeler şunlardır: Dürüstlük kuralları(TMK md. 2 ve TTK md. 445); pay sahiplerinin eşit işleme tabi tutulması ilkesi(TTK md. 357); ağırlaştırılmış nisaplar(TTK md. 421); kanuna ve esas sözleşmeye uyma zorunluluğu(TTK md. 445 ve 447); müktesep haklar(TTK md. 452); ferdi haklar; azınlık hakları; hakların sakınılarak kullanılması ilkesi; imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu(TTK md. 454); iç kaynaklardan sermaye artırımında yer alan sınırlar(TTK md. 462); bilgi alma ve inceleme hakkı(TTK md. 437); hâkim ve bağlı şirket düzenlemeleri(TTK md. 195 vd); kurumsal yönetim ilkesi. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar I, s. 688-689.

³⁷ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar I, s. 689.

³⁸ Gelir sağlama amacına yönelen işletmeler, maddi ve gayri maddi unsurlardan oluşan ekonomik bir bütün olarak tanımlanmıştır(**Arkan, S.**: Marka Hukuku, C. I, Ankara 1997, s. 1).

³⁹ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar I, s. 307-308.

olduğu hakları kolay kolay kötüye kullanmaması beklenir. Ancak önemle belirtmek gerekir ki, haklı sebeple feshe ilişkin bu düzenlemenin amacı, azınlığa çoğunluğu cezalandırma imkânını tanımak değil⁴⁰; şirketin, çoğunluğun özel amaçlarına tahsis ettiği veya edeceği bir mekanizma hâline gelmesini engellemektir. Bu nedenle azınlığın da fesih talep etme hakkını kötüye kullanması mümkün değildir. Her hak gibi, bu hak da dürüstlük kurallarına uygun olarak kullanılmalıdır. Nitekim hukuk düzeninin meşru olmayan bir menfaati koruması düşünülemez.

1.3.2.2. Pay Devri Sınırlandırmalarına Karşı Çözüm Olması

Anonim şirketlerde, kural olarak, pay sahibinin şirketten çıkma hakkı bulunmamaktadır⁴¹. Bu hâlde pay sahibinin şirketten ayrılabilmesinin tek yolu payını devretmesidir. Zira diğer şirketlerden farklı olarak anonim şirketlerde paylar kural olarak serbestçe devredilebilir⁴². Ancak payların devri, şirket esas sözleşmelerinde bağlama⁴³ ilişkin hükümler konulması veya çeşitli gerekçeler ileri sürülerek devrin pay defterine kaydedilmemesi⁴⁴ suretiyle sınırlanabilir. Bunun dışında, pay sahipleri sözleşmesi ile de taraflar arasında hüküm ve sonuç doğuracak devir sınırlamaları getirmek mümkündür. Uygulamada özellikle payların dışarıdan kişilerle paylaşılmasının istenmediği aile tipi anonim şirketlerde⁴⁵ bu konuda öngörülen istisnalarla, payların serbestçe devredilebileceğine ilişkin kural kâğıt üzerinde bırakılabilir⁴⁶. Aile tipi anonim şirketler dışında, payın devrinin sınırlandırılması durumu az ortaklı halka kapalı anonim şirketler bakımından da ortaya çıkabilir. O hâlde, haklı sebeple fesih davasının pay devri sınırlandırmalarına karşı bir çözüm olma

⁴⁰ **Çelik**, Haklı Sebep, s. 563.

⁴¹ Anonim şirketlerde pay sahibinin doğrudan doğruya haklı sebepler ileri sürerek şirketten çıkmayı talep etme hakkının bulunmadığı hususunda bkz. Yargıtay 11. HD'nin 08.06.2017 tarih ve 2016/527 E. 2017/3549 K. sayılı kararı (**Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017**, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 239-240).

⁴² **Bahtiyar**, Ana Sözleşme, s. 252.

⁴³ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Pulaşlı, H.**: Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri, 1. Baskı, Ankara 1992, s. 115 vd.; **Uzel, N.**: Anonim Ortaklıkta Esas Sözleşmesel Bağlam, 1. Baskı, İstanbul 2013, s. 93 vd.

⁴⁴ **Ayhan, R. / Çağlar, H. / Özdamar, M.**: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2019, s. 457.

⁴⁵ Aile tipi anonim şirket kavramı mevzuatta yer almamaktadır. Öte yandan, bu kavramı öğretide üzerinde uzlaşmış bir tanımı da bulunmamaktadır. Ancak aile tipi anonim şirket, bir diğer ifadeyle, aile şirketi, aralarında kan ve/veya kayın hısımlığı bulunan akrabaların doğrudan ya da dolaylı olarak hâkim buldukları şirkettir (**Kırca, İ.**: “Aile Şirketleri ve Aile Anayasası”, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, İstanbul 2019, s. 742-743).

⁴⁶ **Erdem**, s. 16-17.

işlevinin özellikle aile tipi anonim şirketler ve az ortaklı halka kapalı anonim şirketler bakımından uygulanabilir olduğunu vurgulamak gerekir⁴⁷.

Gücünü kötüye kullanan çoğunluk, azınlığın payını devretmesine bahsi geçen yöntemlerle engel olmuş olabilir. Ancak pay devrinin sınırlanmış olup olmadığına bakılmaksızın, haklı sebeplerin varlığı hâlinde mahkeme, şirketin feshini isteyen azınlığın paylarının ödenip şirketten çıkarılmalarına karar verebilecektir. Böylelikle azınlık bu davanın bir işlevinden daha yararlanacak ve hakkaniyete uygun bir çözüm elde etmiş olacaktır.

1.3.2.3. Sürekli Borç İlişkisi Doğuran Sözleşmenin Sona Erdirilmesi

Temelinde dürüstlük kuralı ve hakkın kötüye kullanılması yasağı olan haklı sebep kavramı, bütün sürekli borç ilişkilerine son verme imkânı öngören genel bir ilke niteliğini taşır⁴⁸. Hiç kimseden dürüstlük kurallarına aykırı yürütülen bir hukukî ilişkiye devam etmesi beklenemez. Kanun koyucu süreklilik arz eden bütün hukukî ilişkileri bu bağlamda değerlendirerek bu ilişkilere haklı sebeple son verilebileceğini açıkça hüküm altına almıştır⁴⁹. Bunun yanında, söz konusu ilişkiler belirli süreli olsa dahi fesih hakkının kullanılabilmesi için herhangi bir sürenin beklenmesi gerekmez.

Ortaklık sözleşmesi, karşılıklı ve zıt menfaatlerin bulunduğu iki taraflı sözleşmelerden farklı olarak, çok taraflı ve tarafların iradelerini aynı amaca yönelttikleri bir sözleşmedir⁵⁰. Öte taraftan bu sözleşmelerin sürekli borç ilişkilerine vücut verdiği gözetildiğinde, sözleşmeden dönmenin mümkün olmayacağı, bu vesileyle sözleşmenin ancak feshedebileceği ifade edilmelidir. Haklı sebeple fesih davası bu işleviyle, pay sahibi azınlığın içinde bulunduğu sürekli borç ilişkisinden kurtulması imkânını sağlamaktadır.

⁴⁷ Şahin, Fesih, s. 53; İlbasmış Hızlısoy, s. 36.

⁴⁸ Çamoğlu, Anonim Şirket Feshi, s. 667.

⁴⁹ Çamoğlu, Anonim Şirket Feshi, s. 667.

⁵⁰ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 26.

1.3.3. Getiriliş Amacı

Anonim şirketler TTK md. 529/1-d uyarınca genel kurulun alacağı bir kararla feshedilebilir. Ancak söz konusu maddenin yaptığı yollama nedeniyle, bu kararın alınabilmesi TTK md. 421/3-4'te yer alan ağır nisaba bağlanmıştır. O hâlde, anonim şirket genel kurulunun alacağı bir kararla şirketin feshi, ancak sermayenin %75'ini temsil eden pay sahibi veya temsilcilerinin feshe ilişkin olumlu oy kullanması ile mümkün olacaktır. İlk toplantıda sözü edilen nisaba ulaşamaması hâlinde de izleyen toplantılarda aynı nisap aranır. Bir anonim şirketin feshi için böylesine ağır nisabın aranması, kanun koyucunun istihdam merkezinin bir kalemde dağıtılmasına ve millî servetin heba edilmesine engel olmak istemesinden kaynaklanmaktadır⁵¹. Çünkü anonim şirket, kendi bünyesinde pek çok kişiye iş vermiş, çok büyük bir malvarlığı edinmiş olabilir. Pay sahiplerinin kişisel çıkarları ile bunlar arasındaki çekişmeler, anonim şirketin sona ermesine neden olmamalıdır⁵². Böylece kamusal çıkarlar ve çalışanların çıkarları korunmuş olacaktır.

Öğretide anonim şirketin haklı sebeple feshi davasına ilişkin hükmün getirilme amacı, anonim şirketin devamlılığının sağlanması⁵³ ve çoğunluk pay sahiplerine karşı azınlığın korunması⁵⁴ olarak ifade edilmiştir.

Anonim şirketin ağırlaştırılmış nisapla feshi politikasına, TTK md. 531 ile haklı sebebin varlığı hâlinde azınlığa şirketin feshini talep etme hakkı tanınarak bir istisna getirilmiştir. Ancak kanımızca, bu durumun sebebi, öncelikle azınlığın - özellikle çoğunluğa karşı- korunması suretiyle esas olarak anonim şirketin korunmak istenmesinden kaynaklanmaktadır. Bir diğer söyleyişle, TTK md. 531'in nihai amacı, haklı sebebin varlığı hâlinde, gerekli olduğu ölçüde azınlığın korunması ve bu suretle

⁵¹ **Poroy, R. / Tekinalp, Ü. / Çamoğlu, E.:** Ortaklıklar Hukuku II, Yeniden Yazılmış 13. Baskı, İstanbul 2017, s. 339.

⁵² **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** Ortaklıklar II, s. 339.

⁵³ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** Ortaklıklar II, s. 340.

⁵⁴ **Pulaşlı, H.:** Şirketler Hukuku Şerhi, C. III, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 2018, s. 2420; **Pulaşlı H.:** Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Gözden Geçirilmiş, 6728 Sayılı Kanunla Getirilen Yenilikler ve Yapılan Değişiklikler İşlenmiş Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Ankara 2017, s. 658; **Yıldız, Ş.:** "TTK Tasarısına Göre Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi", Çetingil ve Kender'e 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, İstanbul 2007, s. 1199; **Şahin, A.:** "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde Gündeme Gelen Bazı Hukuki Sorunlar", Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 117-118, İstanbul 2014, s. 147.

mümkün olduğu ölçüde şirket varlığının korunarak devamlılığının sağlanmasıdır. Maddenin kenar başlığında, her ne kadar “feshi” kelimesi yer alsada, kanun koyucunun esas amacı, anonim şirketi ayakta tutmak ve şirket faaliyetlerini kesintiye uğratmamaktır⁵⁵. Nitekim, Yargıtay 11. HD, 03.03.2016 tarih ve 2015/9088 E. 2016/2352 K. sayılı kararında, ekonomik bir değer taşıyan anonim şirketin feshi yerine, şirketi ayakta tutacak çözüm yollarının hâkimce değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir⁵⁶.

1.3.4. Hukukî Niteliği ve Temeli

Azınlık kavramı⁵⁷ ile esas sermayenin en az onda birini veya halka açık anonim şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri ifade edilmektedir. Azınlık hakları ise, esas sermayenin %10’unu veya halka açık anonim şirketlerde %5’ini temsil eden pay sahiplerine, çıkar çatışmalarında çoğunlukla aralarındaki dengeyi sağlamak ve onları çoğunluğun gücüne karşı korumak amacıyla tanınmış haklardır⁵⁸. Anonim şirketin haklı sebeple feshi davası ile birlikte yeni bir özel fesih nedeni ve olumlu bir azınlık hakkı⁵⁹ ortaya çıkmıştır. Azınlık, bu hak ile yönetime büyük oranda etki etme olanağına kavuşmuştur. Bu dava, öğretide, azınlığın korunmasına hizmet eden ve çoğunluğun iktidarını kötüye kullanmasına karşı istisnai hâllerde kullanılabilen olağanüstü nitelikte radikal bir enstrüman olarak anılmaktadır⁶⁰.

⁵⁵ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 339; “*Kurulu tezgâh bozulmamalıdır*(**Bilgili, F. / Demirkapı, E.**: Şirketler Hukuku Dersleri, 6. Basım, Bursa 2018, s. 381)”.

⁵⁶ <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019). Kararın değerlendirmesi için bkz. **Şener, O. H.**: Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi, 1. Baskı, Ankara 2019, s. 109-113.

⁵⁷ Azınlık(azlık) kavramının TTK’de bir tanımı bulunmamaktadır.

⁵⁸ **Sumer**, Azınlık Hakları ve Fesih, s. 16.

⁵⁹ Olumlu azınlık hakları, çoğunluğun iradesine aykırı olsa dahi, azınlığın kendi irade beyanı ile hakkını bir talep ya da dava yöntemiyle kullanmasıdır(**Sumer**, Azınlık Hakları ve Fesih, s. 16-17); Olumlu azınlık hakları, azınlığın kendisine hak tanınan hususlarda somut taleplerde bulunabildiği hâllerdir(**Poroy, R. / Tekinalp, Ü. / Çamoğlu, E.**: Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 12. Bası, İstanbul 2010, s. 339).

⁶⁰ **Pulaşlı**, Şerh, s. 2420-2421; **Bilgili / Demirkapı**, Dersler, s. 382; **Bozbel, S.**: Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi - Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde Değerlendirmeler, <https://www.linkedin.com/pulse/anonim-ortakliklar%C4%B1n-hak%C4%B1-nedenle-feshi-mukayeseli-bozbel-ii-m-> (E.T.: 21.05.2019).

Fesih davası hukukî niteliği bakımından, alternatif çözümleri bulunan inşai nitelikte koruyucu bir eda davası olarak nitelendirilmektedir⁶¹. İnşai dava ile mahkemeden yeni bir hukukî durum yaratılması, mevcut bir hukukî durumun içeriğinin değiştirilmesi ya da mevcut hukukî durumun ortadan kaldırılması istenir(HMK md. 108). Anonim şirketin haklı sebeple feshi, davacının tek taraflı irade beyanının yeterli olmadığı ve tarafların bu konuda anlaşmasının mümkün olmadığı durumlardan sayılmakta ve fesih ancak bir mahkeme kararıyla sağlanabilmektedir⁶². Bu dava ile kanımızca, anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında davacının talebi göz önünde bulundurulduğunda, davanın niteliği itibarıyla inşai karakterde olduğu sonucuna varılacaktır. Ayrıca TTK'de aksi düzenlenmediği ve niteliğine uygun düşmeyeceği için inşai karakterdeki bu davada verilen karar geleceğe etkilidir⁶³.

Öte yandan, haklı sebeple fesih davası açma hakkı, azınlık hakkı olması dolayısıyla vazgeçilemez, bir diğer söyleyişle, feragat edilemez haklardandır. Azınlık, haklı sebeple fesih davası açma hakkından önceden vazgeçemez; azınlığın bu hakkı hiçbir suretle elinden alınamaz⁶⁴. Çünkü diğer azınlık hakları gibi, fesih davası açma hakkı da bir anonim şirket içerisindeki azınlığın olmazsa olmaz haklarından. Bunlar, pay sahibi hakkı görünümünde olmakla birlikte, esasen anonim şirketin niteliklerini ve temelini simgeleyen ilkelerin hak olarak somutlaşmasıyla oluşturulmuştur⁶⁵.

TMK md. 2/1 gereği, herkes haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uygun davranmak zorundadır. Dürüstlük kurallarına aykırılık hâlinde ise, kötüye kullanma, TMK md. 2/2 uyarınca, hukuk düzeni

⁶¹ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 340; **Pulaşlı**, Şerh, s. 2420; **Hanağası, E.**: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasının Medenî Usûl Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi”, *Batider*, C. XXXII, S. 1, s. 205; **Şahin**, Fesih, s. 55-56.

⁶² **Kuru, B. / Arslan, R. / Yılmaz, E.**: *Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı*, 25. Baskı, Ankara 2014, s. 264; **Kuru, B.**: *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı*, 2. Baskı, Ankara 2018, s. 142-144; **Arslan, R. / Yılmaz, E. / Taşpınar Ayvaz, S. / Hanağası, E.**: *Medenî Usul Hukuku*, 4. Baskı, Ankara 2018, s. 303-305.

⁶³ **Kuru / Arslan / Yılmaz**, s. 266-267; **Kuru**, s. 144; **Arslan / Yılmaz / Taşpınar Ayvaz / Hanağası**, s. 305; Yargıtay 11. HD, 17.04.2017 tarih ve 2015/13981 E. 2017/2153 K. sayılı kararı ile TTK'ye göre ortaklık sıfatının geçmişe etkili olarak sona erdirilemeyeceğine hükmetmiştir. İlgili karar için bkz. **Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017**, s. 240-241.

⁶⁴ **Moroğlu**, Haklı Neden, s. 472.

⁶⁵ **Poroy, R. / Tekinalp, Ü. / Çamoğlu, E.**: *Ortaklıklar Hukuku I, Güncellenmiş-Yeniden Yazılmış* 14. Baskı, İstanbul 2019, s. 684.

tarafından korunmayacaktır. Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasının konusunu, çoğunluğun dürüstlük kuralına aykırılık teşkil eden kararları ile davranışları ve/veya hakkın kötüye kullanılması oluşturmaktadır. Dolayısıyla açılacak davalarda çoğunluğun kararlarının ve davranışlarının haklı sebep teşkil edip etmediği hususu ile diğer bazı durumların hem dürüstlük kuralı hem hakkın kötüye kullanılması yasağı ışığında yorumlanması gerekmektedir⁶⁶.

1.3.5. Zaman Bakımından Uygulanması

Anonim şirketin haklı sebeple feshi, Türk hukukunda ilk kez 6102 sayılı TTK ile düzenlenmiş olduğundan, TTK md. 531'in zaman bakımından uygulanmasına ilişkin çeşitli durumlar ortaya çıkmaktadır⁶⁷.

14 Ocak 2011 tarihinde kabul edilen 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, 6102 sayılı TTK hükümlerinin yürürlüğe konulması ile uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla 01 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁶⁸. Anonim şirketin haklı sebeple feshine ilişkin hükmün zaman bakımından uygulanması hususunun değerlendirilebilmesi için, öncelikle Yürürlük Kanunu md. 2/1-a ve 3'ün birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir⁶⁹.

Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun md. 2/1-a ile getirilen hükmün özü, “*olayın meydana geldiği zaman, uygulanacak hukuku da belirler*” şeklinde ifade edilebilir⁷⁰. Bununla birlikte, aynı Kanun md. 3'te getirdiği hükümle, kanunun düzenlediği hukukî ilişkilere, TTK yürürlüğe girmeden önce kurulmuş olsalar da TTK hükümlerinin uygulanacağına ilişkin bir istisnayı

⁶⁶ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 340; Şahin, Fesih, s. 60.

⁶⁷ Yürürlük ve uygulama şekilleri hukuku hususu ve ortaya çıkan çeşitli durumlar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Çağlar, H. / Kaşak, E.: “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin TTK M. 531 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması” AÜHFD, S. 65(3), s. 666 vd.

⁶⁸ 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun md. 1.

⁶⁹ eTTK döneminde haklı sebeple feshine imkân tanıyan bir düzenleme içeren esas sözleşme hükümlerinin akıbeti için bkz. 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun md. 22; Çağlar / Kaşak, s. 677.

⁷⁰ 6103 sayılı sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun md. 2 gerekçesi.

düzenlemiştir⁷¹. O hâlde, anonim şirketin haklı sebeple feshi, taraf iradelerinden bağımsız olarak TTK ile düzenlendiğine göre; gerek TTK yürürlüğü öncesinde gerek sonrasında tüm anonim şirketler bakımından uygulama alanı bulur⁷². Nitekim, Yargıtay 11. HD, 11.02.2014 tarih ve 2013/18373 E. 2014/2351 K. sayılı kararında, limited şirketin feshine ilişkin bir davada görüşünü, “...6103 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkındaki Kanun'un 3. maddesi hükmüne göre, tarafların iradelerinden bağımsız olarak, kanunla düzenlenen hukuki ilişkilere, bunlar Türk Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olsalar bile, Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanacaktır. Bu durum karşısında, 6103 sayılı Kanun'unun 3. ve 6102 sayılı Kanun'unun 573/1. ile 636/3. maddeleri hükümleri dikkate alınarak bir değerlendirme yapılması için, davalılar vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile kararın bozulması gerekirken yazılı şekilde onanmış olduğundan, davalılar vekilinin karar düzeltme isteminin kabulü ile Dairemizin 11.06.2013 Tarih, 2012/13984 Esas-2013/12094 Karar sayılı onama kararının kaldırılarak kararın yukarıda açıklanan nedenlerle bozulmasına karar vermek gerekmiştir” şeklinde ifade etmiştir⁷³.

TTK'nin yürürlüğe girmesinden önce meydana gelmiş olayların fesih davasında haklı sebep olarak ileri sürüldüğünde dikkate alınabilmesi için haklı sebebin veya etkisinin TTK döneminde de devam ediyor olması gerekir⁷⁴. Ancak Yargıtay 11. HD, 28.01.2016 tarih ve 2015/2939 E. 2016/937 K. sayılı kararında, aksi görüşte olduğunu, “...Dairemizin yerleşik içtihatlarında (Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 02.06.2014 tarih, 2014/3669 E. 2014/10328 K. sayılı ilamı, 13.06.2013 tarih, 2011/14131 E. 2013/12400 K. sayılı ilamı) “6103 sayılı TTK'nin Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun 3. Maddesinin “Tarafların iradelerinden

⁷¹ “...Temeli hukukî işlem olan ve bu kaynaktan kazanılan haklar yanında, tarafların iradesinden bağımsız kanun tarafından düzenlenen ilişkiler ve bunlardan doğan haklar da vardır. Dayanağı hukukî işlem olan hukukî durumlardan doğan haklar, yani “kazanılmış haklar”, kanun değişikliklerinden etkilenmezler, buna karşılık kanunî düzenlemelerden elde edilen yani kanunî kurumlardan kaynaklanan haklar, müstesna hakların aksine, kanun değişiklikleri karşısında korunmazlar. Yeni hukukî durum hemen yürürlüğe girer(6103 sayılı sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun md. 3 gerekçesi).”

⁷² **Pulaşlı**, Şirketler, s. 663.

⁷³ <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019); Konuya ilişkin ayrıca bkz. Yargıtay 11. HD'nin 22.11.2013 tarih ve 2012/4625 E. 2013/21200 K. sayılı kararı.

⁷⁴ **Pulaşlı**, Şirketler, s. 663.

bağımsız olarak, kanunla düzenlenen hukukî ilişkilere, bunlar Ticaret Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olsalar bile, Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.” Hükümü uyarınca anonim şirketin haklı nedenlerle feshini düzenleyen 6102 sayılı TTK'nun 531. maddesi hükmünün yürürlüğünden önceki olaylara uygulanmasının mümkün olduğu kabul edilmiştir. Buna göre 6762 sayılı TTK döneminde meydana gelen hukuki olay ve işlemlerden dolayı haklı sebeple fesih davası açılabilmesi için bu olay ve işlemlerin 6102 sayılı TTK yürürlüğe girdikten sonra da devam etmesi veya etkilerini devam ettirmesi ya da 6762 sayılı yasa döneminde meydana gelen olay, olgu ya da işlemlerin 6102 sayılı Yasa zamanında meydana gelen olaya ve olgularla bağlantılı olması gerekmektedir” ifadeleriyle dile getirmiştir⁷⁵.

Eski kanun döneminde meydana gelen ve o an haklı sebep teşkil edecek ağırlıkta bulunmayan ancak yeni kanun dönemindeki olaylarla bir bütün olarak değerlendirildiğinde, durumun haklı sebep teşkil edebileceği kabul ediliyorsa, eski kanun döneminde meydana gelen olaylar da davada ileri sürülebilir⁷⁶. Son olarak, TTK'nin yürürlük tarihi ile çalışmanın tarihinin arasında yedi yıllık bir zaman farkı olduğu düşünüldüğünde, bu hususun pek de bir öneminin kalmadığını belirtmemiz gerekir.

⁷⁵ Kararda karşı oy bulunmaktadır(Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 358-359). Ayrıca karşı oy için bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019); Konuya ilişkin ayrıca bkz. Yargıtay 11. HD'nin 03.12.2015 tarih ve 2015/4504 E. 2015/12980 K. ile 03.03.2016 tarih ve 2015/9088 E. 2016/2352 K. sayılı kararları.

⁷⁶ Çağlar / Kaşak, s. 683.

İKİNCİ BÖLÜM

TTK MD. 531 BAKIMINDAN

HAKLI SEBEP

2.1. HAKLI SEBEP

2.1.1. Kavram

Şirketler hukukuna özgü olmayan ve temelinde dürüstlük kuralı ile hakkın kötüye kullanılması yasağı olan haklı sebep kavramı, bütün sürekli borç ilişkilerine son verme imkânı öngören genel bir ilke niteliğini taşır⁷⁷. Mevzuat ve öğretide genellikle “haklı sebep” ifadesi kullanılıyorsa da, “mühim sebep(neden)”, “muhik sebep” ve “önemli sebep” ifadeleri de, haklı sebebi karşılamak için kullanılmaktadır.

2.1.2. Tanım

Anonim şirketin haklı sebeple feshinin talep edilebilmesi için haklı sebebin varlığı gerekir. Kanun, haklı sebebe hukukî sonuç bağladığı hâlde, bu kavramı ne tanımlamış ne kavrama ilişkin yapıcı unsurlar belirlemiş ne de bu hâllere örnek vermiştir. Haklı sebep kavramının, niteliklerinin gösterilmesi ve tanımlanması tamamıyla öğretide ve yargı kararlarına bırakılmıştır⁷⁸. Kaldı ki, kanun koyucunun bu tutumu⁷⁹, haklı sebebin kendi “göreceli⁸⁰” niteliğinden ve somut koşulların bütünü içerisinde değerlendirilmesi gereğinden kaynaklanmaktadır⁸¹. Dolayısıyla hâkim,

⁷⁷ **Çamoğlu, E.:** “Ticaret Kanununun Kollektif Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi ve Ortağın Çıkarılmasına İlişkin Hükümlerinin Emredici Niteliği”, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan, İstanbul 1978, s. 289; **Çamoğlu, Anonim Şirket Feshi**, s. 667. Ayrıca devam eden geçerli bir sözleşmeye son verme yetkisi tanınması açısından ahde vefa ilkesinin bir istisnası olarak değerlendirilmiştir(**Çamoğlu, Fesih**, s. 56).

⁷⁸ 6102 sayılı TTK md. 531 gerekçesi.

⁷⁹ Haklı sebep kavramı, yasal olarak tanımlanmamış olması sebebiyle “açık bir norm” olarak telakki edilmektedir(**Pulaşlı, Şirketler**, s.659). Doğası icabı esnek olan ve hâkimin takdir yetkisi kapsamında değerlendirilmesi gereken haklı sebep kavramının kanunda katı bir şekilde tanımlanmasının kavramın ruhuna uygun düşmeyeceği ifade edilmektedir(**Seliçi, Ö.:** Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976, s. 188).

⁸⁰ Nispi.

⁸¹ **Çamoğlu, E.:** “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshinde Hakimin Takdir Yetkisi”, Batider, C. XXXI, S. 1, s. 6.

somut olayda haklı sebep bulunup bulunmadığını değerlendirirken kendisine TMK md. 4 ile verilen takdir yetkisini kullanacaktır⁸².

Genel olarak haklı sebep, dürüstlük kuralları gereği, taraflar arasındaki hukukî ilişkiyi çekilmez hâle getiren hukukî olgu olarak tanımlanmıştır⁸³. Şirketler hukuku bakımından haklı sebep ise, pay sahibinin içinde bulunduğu şirket ilişkisini sürdürmesini kendisinden beklememizi imkânsız kılacak şekilde değiştirecek hukukî olgu⁸⁴ şeklinde ifade edilmiştir⁸⁵.

TTK md. 245’te kollektif şirketler için haklı sebep, “... *şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkânsız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmış olmasıdır*” şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca anılan maddede, “*özelle*” ibaresi kullanıldıktan sonra tahdidi⁸⁶ olmayacak bir sayım ile haklı sebepler örneklendirilmiştir. Kollektif şirket, bir şahıs şirketi iken; anonim şirket, bir sermaye şirkettir. Düzenlemelerin ve iki şirketin yapısının birbirinden ziyadesiyle farklı olması karşısında, anonim şirketler için TTK md. 245’in kural olarak uygulanamayacağı kanaatindeyiz⁸⁷.

Nihayet, öğretideki tanımlardan hareketle, TTK md. 531’de yer alan anonim şirketler bakımından haklı sebebi, “*azınlığın hak ile menfaatlerini ağır şekilde ihlal*

⁸² Hâkime takdir yetkisi tanınması, “hüküm içi(bilinçli) boşluk” bulunması nedenine dayandırılmaktadır(**Ayoğlu, T.:** “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, GÜHFD, 2013/2, Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu, İstanbul 2013, s. 226).

⁸³ **Oğuzman, K.:** Türk Borçlar Kanununa ve İş Mevzuatına Göre Hizmet (İş) Akdinin Feshi, İstanbul 1955, s. 42; **Süzek, S.:** İş Hukuku, 17. Baskı(Tıpkı Basım), İstanbul 2019, s. 679; **Çamoğlu, Fesih,** s. 23.

⁸⁴ Kanımızca bu bir hukukî olgu değil, maddi olgudur.

⁸⁵ **Çamoğlu, Fesih,** s. 56; **Erdem,** s. 97.

⁸⁶ Sınırlı sayı prensibi(numerus clausus).

⁸⁷ TTK md. 255’te yer alan “*bir ortağın kendisinden kaynaklanan sebeplerden dolayı*” ifadesinin kişisel motifleri ön plana çıkartması dolayısıyla TTK md. 245’in TTK md. 531’e kıyasen uygulanamayacağı ifade edilmiştir(**Tekinalp,** Sermaye Ortaklıkları, s. 337). TTK md. 245’in anonim şirketlerin sermaye şirketi niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanabilir olduğu ifade edilmiştir(**Bahtiyar,** Ortaklıklar, s. 384); Ayrıca anonim şirketlerin ekonomik yararları ile azınlık haklarının, hakkaniyet ve adalet ilkeleri içerisinde değerlendirilmek suretiyle TTK md. 245’in kıyasen uygulanabileceği görüşü için bkz. **Eriş,** s. 2688; Aynı yönde bkz. **Ayhan / Çağlar / Özdamar,** s. 458; **Karahan, S.(Editör):** Şirketler Hukuku, Güncellenmiş 2. Baskı, Konya 2013, s. 458. Öte yandan haklı sebep kavramının şahıs şirketlerine özgü bir kavram olduğu ve anonim şirkette kural olarak haklı sebebin bulunmadığı görüşü için bkz. **Bozkurt, T.:** Şirketler Hukuku, Genişletilmiş-Gözden Geçirilmiş-Güncellenmiş 10. Baskı, Ankara 2019, s. 514.

eden ve dürüstlük kuralları gereği, azınlığın pay sahipliğinin devamını çekilmez kılan karar, eylem ve hâller” şeklinde tanımlayabiliriz⁸⁸.

2.1.3. Haklı Sebebin Kusur ve Öngörülebilirlik ile İlişkisi

2.1.3.1. Kusur ile İlişkisi

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davası bağlamında, haklı sebep ile kusur ilişkisinin şu açılardan önemi bulunmaktadır: Birincisi, haklı sebebin ortaya çıkabilmesi için çoğunluğun kusurunun varlığının şart olup olmayacağı ve ikincisi ise fesih davasının kabulü için azınlığın kusursuz olmasının gerekip gerekmeyeceği hususudur⁸⁹.

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasının amacı, azınlığın öncelikle ve özellikle çoğunluğa karşı korunmasıdır. Ancak hiç şüphesiz, bu dava ile ulaşılmak istenen nihai amaç, anonim şirketin varlığının olabildiğince korunmasıdır. Haklı sebepler, her ne kadar, genellikle çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasından kaynaklansa da, bütün haklı sebeplere çoğunluğun kusurlu davranışları ile neden olduğu söylenemez. Dolayısıyla haklı sebebin ortaya çıkması için çoğunluğun kusurunun varlığı şart değildir⁹⁰. Örneğin şirkette temel bir işleyiş bozukluğunun bulunduğu durumlarda da, bir diğer söyleyişle, kusurun bulunmadığı durumlarda da haklı sebebin varlığı kabul edilmektedir⁹¹.

Azınlık, kendisine tanınan fesih davası hakkını, dürüstlük kurallarına uygun olarak kullanmalıdır. Pay sahipliği ilişkisinin, sürekli borç ilişkisi doğurduğu düşünüldüğünde, hayatın olağan akışı içerisinde, davacı azınlığın da bazı kusurlarının olabileceğinin kabulü gerekir. Dolayısıyla davanın kabul edilebilmesi için, davacı azınlığın kusursuz olması şart değildir. Ancak, kimsenin kendi eylemine ve tamamen kendi kusuruna dayanarak bir hak elde edemeyeceği yönündeki hukuk ilkesi ışığında,

⁸⁸ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 343; Bahtiyar M.: Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 13. Bası, İstanbul 2019, s. 384; Şener, O. H.: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, Ankara 2019, s. 636-637; Ayhan / Çağlar / Özdamar, s. 460; Altay, S.A.: Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Sermayeye Katılmalı Ortak Girişimler, İstanbul 2009, s. 686, dn. 1603; Erdem, s. 106; Şahin, Fesih, s. 110.

⁸⁹ İlbasmış Hızlısoy, s. 60.

⁹⁰ Çamoğlu, Fesih, s. 79-80.

⁹¹ İlbasmış Hızlısoy, s. 39-40.

davacının, gerçekleşmesine bizzat kendisinin neden olduğu ya da ağır kusurlu bulunduğu durumlarda, haklı sebebin var olmadığı sonucuna varılacaktır⁹². Haklı sebep anlamında doğru sonuca varılabilmesi için, tüm pay sahiplerinin davranışlarının ve bu davranışların şirkette yol açtığı durumun birlikte değerlendirilmesi gerekir.

2.1.3.2. Öngörülebilirlik ile İlişkisi

Clausula rebus sic stantibus ilkesi ışığında, sözleşmenin geçerliliği, kurulduğu andaki şartlara bağlıdır⁹³. Bir diğer söyleyişle, sözleşmenin yapıldığı esnada ileride şartların değişeceği öngörülebilir durumda veya öngörülmesi ise sözleşmenin uyarlanması imkân dâhilinde değildir. Ancak bu durumun zıt kanıtından⁹⁴, sözleşmenin yapılmasından sonra önceden öngörülemeyen nedenlerin ortaya çıkması ve bunların koşulları önemli ölçüde değiştirmesi hâlinde sözleşmeler uyarlanabilir.

Konu anonim şirketin haklı sebeple feshi davası bağlamında değerlendirildiğinde, davacı azınlık kendisinin bizzat onay verdiği veya çekimser kaldığı; daha başında öngördüğü ya da öngörebileceği bir durumun kendisi için çekilmez bir hâl yarattığını dolayısıyla haklı sebep teşkil ettiğini ileri süremez. Ancak haklı sebepleri, azınlığın öngörebileceği hususlar bakımından değerlendirirken, somut olayı da kucaklayacak objektif kriterlerden yararlanılmalıdır. Özetle, burada azınlıktan beklenen kâhin olması değil, asgari düzeyde bir dikkat göstermesidir. Öngörülebilirlik, fesih davasının ambargosu hâline getirilmemelidir.

2.1.4. Haklı Sebebin Belirlenmesinde Dikkate Alınması Gereken Hususlar

Fesih davasının ön şartı olan haklı sebep, göreceli niteliğinden kaynaklı olarak TMK md. 4'te düzenlenen hâkimin takdir yetkisi kapsamında değerlendirilmelidir. Sözü geçen hüküm uyarınca, hâkim, kanunun kendisine takdir yetkisi tanıdığı, durumun gereklerini veya haklı sebepleri göz önünde tutmayı emrettiği hâllerde, hukuka ve hakkaniyete⁹⁵ göre karar verir. Hukuk kuralları, genel ve soyut kurallar

⁹² İlbasmış Hızlısoy, s. 64-66.

⁹³ Tezcan, M.: Clausula Rebus Sic Stantibus İlkesi ve Sözleşmenin Değişen Koşullara Uyarlanması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004, s. 52 vd; Erdem, s. 84; İlbasmış Hızlısoy, s. 68.

⁹⁴ Mefhum-u muhalif(a contrario).

⁹⁵ Hakkaniyet(eski tabir ile nısfet veya nasafet), somut olaylara ait özelliklerin ve bu olaylara ilişkin hâl ile şartların, menfaat çatışmaları da göz önünde tutulmak suretiyle kanunun onları en iyi tatmin edecek

olduğundan, bu kuralların bütün sosyal ilişkileri ve yaşamın her bir alanını kucaklayacak düzenlemeler yapması olanaksızdır⁹⁶. Bu sebeple, kanun koyucu, hukuk kurallarının birbirine benzer olaylara uygulanabilir olması prensibini benimsediği alanlarda takdir yetkisi tanıma yoluna gitmiştir⁹⁷. Hâkimin takdir yetkisi, kanun koyucunun bıraktığı bilinçli boşlukların, somut olayın özellikleri, toplumun ahlaki düşünceleri, takdir yetkisi tanıyan kuralların amacı ve sosyal adalet gibi hususların göz önünde tutularak ferdileştirilmesi için tanınan yetkidir⁹⁸. Bir diğer söyleyişle, hâkimin takdir yetkisi, genel ve soyut hukuk kurallarının yaşamın somut olaylarına yudurulabilmesinin bir aracıdır⁹⁹.

İsviçre Federal Mahkemesi, haklı sebepleri tayin ederken Bertsch'in soru kataloğundan hareketle, şirketin varlığının devam etmesiyle pay sahiplerinin menfaatlerinin ihlal edilip edilmediğini veya ağır tehlikeye maruz kalıp kalmadığı; şayet menfaatler ihlal edilmiş ya da ağır tehlike mevcut ise ortaya çıkan durumun feshe nazaran hafif bir araçla etkili bertaraf edilip edilemeyeceği; şirketin faaliyetine devam etmesinin davacıdan beklenip beklenemeyeceği hususlarını dikkate alır¹⁰⁰.

Hâkime tanınan takdir yetkisi, mutlak ve sınırsız değildir. Hâkim takdir yetkisini kullanırken objektif ölçülere dayanmalı, takdir yetkisinin amacına uygun hareket etmeli ve menfaatler dengesini gözeterek somut olaya en uygun düşecek şekilde bir çözüme ulaşmalıdır¹⁰¹. Takdir yetkisinin kullanılması, niteliği itibarıyla bir maddi hukuk uygulaması olduğundan yargı denetimine tabidir¹⁰². Bu nedenle hâkimin vereceği karar, denetlenebilir olması için gerekçeli olmalıdır. Hâkim, hiçbir şekilde bağlayıcılığı olmamakla birlikte, kendisinde kanaat uyanması için bilirkişilerden, meslek kuruluşlarından ve resmî kurumlardan görüş alabilir¹⁰³.

ve somut olayların özelliklerine en uygun gelecek biçimde uygulanmasını gerektireceği ifade edilmiştir (Akipek, J.G. / Akıntürk, T. / Ateş, D.: Türk Medenî Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, C. I, Yenilenmiş 14. Baskı, İstanbul 2018, s. 145-146).

⁹⁶ Kılıçoğlu, A. M.: Medeni Hukuk, Gözden Geçirilmiş – Güncellenmiş 2. Bası, Ankara 2018, s. 144.

⁹⁷ Kılıçoğlu, s. 144.

⁹⁸ Edis, S.: Hukukun Uygulanmasında Yargıca Tanınmış Takdir Yetkisi, AÜHF, C. 30, S. 1, s. 172; Altaş, H.: Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri (TMK m. 1-7), Ankara 2018, s. 348-349.

⁹⁹ Kılıçoğlu, s. 144; Altaş, s. 360.

¹⁰⁰ Pulaşlı, Şerh, s. 2430; Pulaşlı, Şirketler, s. 664.

¹⁰¹ Kılıçoğlu, s. 163.

¹⁰² Edis, s. 219; Altaş, s. 357.

¹⁰³ İlbasmış Hızlısoy, s. 73.

2.1.4.1. Menfaatler Dengesi Gözetilerek Somut Olaya Göre Tespit Edilmesi Gerektiği

Azınlığın hak ile menfaatlerini ağır şekilde ihlal eden ve dürüstlük kuralları gereği, davacıların pay sahipliğinin devamını çekilmez kılan karar, işlem, davranış ve hâller, bir diğer söyleyişle haklı sebepler, somut olaylardaki tüm özellikler ve şirketteki menfaatler dengesi gözetilmek suretiyle tespit edilecektir. Zira aynı olgular bir şirket bakımından haklı sebep sayılabilirken, diğeri bakımından haklı sebep teşkil etmeyebilir¹⁰⁴. Bu durumun özellikle halka açık ve halka kapalı anonim şirketler ayırımında ortaya çıkabileceğini ifade etmek gerekir. Halka açık anonim şirketler; kitle fonlama suretiyle para toplayanlar hariç olmak üzere, payları halka arz edilen veya halka arz edilmiş sayılan anonim şirketlerdir¹⁰⁵. Örneğin, halka açık anonim şirketlerde, halka kapalı anonim şirketlere nazaran “anonim¹⁰⁶”lik artarken, “affectio societatis¹⁰⁷” unsuru zayıflar¹⁰⁸. Bu nedenle, her iki şirket tipine de aynı haklı sebeplerin uygulanması mümkün olmayacaktır. Öte taraftan, halka kapalı -özellikle aile tipi- anonim şirketlerde kişisel unsur ve sebeplerin, haklı neden teşkil etmesi ihtimali daha yüksekken, halka açık anonim şirketlerde çoğu kez mümkün değildir¹⁰⁹.

İsviçre Federal Mahkemesi ise azınlık açısından kişisel nitelikteki sebeplerin tek başına haklı sebep olarak kabul edilemeyeceğini ancak diğer haklı sebeplerle birlikte değerlendirilebileceğini kabul etmektedir¹¹⁰. Kanımızca kişisel sebeplerin, anonim şirketin halka kapalı -özellikle aile tipi- veya açık olmasına göre haklı sebep

¹⁰⁴ Çamoğlu, Fesih, s. 78; Bilgili, F. / Demirkapı, E.: Şirketler Hukuku, 9. Basım, Bursa 2013, s. 573.

¹⁰⁵ 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu md. 3/e, “Halka açık ortaklık: Kitle fonlaması platformları aracılığıyla para toplayanlar hariç olmak üzere, payları halka arz edilmiş olan veya halka arz edilmiş sayılan anonim ortaklıkları” hükmünü; md. 16 ise, “Payları borsada işlem gören ortaklıklar ile kitle fonlaması suretiyle halktan para toplayan ortaklıklar hariç olmak üzere pay sahibi sayısı beş yüzü aşan anonim ortaklıkların payları halka arz olunmuş sayılır. Bu ortaklıklar halka açık ortaklık hükümlerine de tabi olurlar” hükmünü haizdir.

¹⁰⁶ Kabul gören yaklaşıma göre, anonimlik pay sahiplerine özgü bir özelliktir. Anonimlik ile pay sahiplerinin kimliklerinin, kişisel özelliklerinin ve kişisel yeteneklerin geri planda olması; sermayenin önem taşıması kastedilir (Kırca, İ. / Şehirli Çelik, F. H. / Manavgat, Ç.: Anonim Şirketler Hukuku, C. I, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Ankara 2013, s. 89).

¹⁰⁷ Ortakların ortak amaca erişmesi için eşit konumda gayret ve özeni sarf etme yükümü altında bulunması (Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 29).

¹⁰⁸ Kırca / Şehirli Çelik / Manavgat, s. 61.

¹⁰⁹ Kişisel nitelikteki haklı sebep, kapalı ve aile tipi anonim şirketlerde, azınlığın kendisinin ve ailesinin pay sahipliğinden doğan hakları dışındaki menfaat beklentilerine yönetim tarafından olumlu sebep verilmemesinden doğan kırıklık ile maddi kayıplar olarak tanımlanmaktadır. Bu tür kişisel haklı sebeplerin ise TTK md. 531 bağlamında ele alınmayacağı ifade edilmiştir (Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 344).

¹¹⁰ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 344-345.

teşkil edip etmeyeceğine karar verilmesi gerekir. Zira kişisel sebeplerin hakların kullanımını etkileyip etkilemediği, bunların ne zamandan beri sürdüğü, hangi sonuçlara yol açtığı tespit edilmeli ve bu sebeplerin haklı sebep teşkil edip etmeyeceği bu prensipler ile şirketin kendi yapısı ışığında değerlendirilmelidir. Bununla birlikte, yalnız varsayımların ve olumsuz beklentilerin haklı sebep olamayacağını derhâl ifade edilmesi gerekir¹¹¹.

Haklı sebep belirlenirken konuyu yalnızca davacı azınlık bağlamında ele almak doğru sonuca ulaşmayı engelleyebilir. Bir şirkette, davacı azınlığın menfaatlerinin yanında diğer pay sahiplerinin, şirket çalışanlarının, şirket alacaklılarının, intifa senedi sahiplerinin ve borçlanma senedi sahiplerinin de menfaatleri bulunmaktadır. Bu nedenle hâkim karar verirken, tüm menfaatleri birlikte değerlendirmek ve buna uygun olarak sonuca gitmek durumundadır. Kimi zaman bir menfaat sahibinin menfaatlerinin, diğerinkinden üstün tutulması gerekirken; kimi zaman tüm menfaat sahipleri aynı kararlarla korunabilir. Hâkim bu dengeyi sağlayabilmek için bütün ihtimalleri gözden geçirmelidir. Ayrıca davacıların pay sahipliğinin devamını çekilmez kılan durumlar tespit edilirken dürüst bir pay sahibinin objektif davranışı dikkate alınmalıdır¹¹².

Anonim şirketin feshi davasındaki haklı sebeplerin, nihayetinde, anonim şirketin varlığını ve/veya gelişmesini tehlikeye düşürmesi gerekmektedir. Ayrıca bu davanın azınlığa tanınan bir hak olması dikkate alındığında, aşağıda ayrıntısıyla incelenecek olan azınlığın hayati nitelikteki menfaatlerini tehlikeye düşüren sebepler de bu bağlamda değerlendirilir¹¹³. Somut olayın özellikleri, kararlara konu olmayan ve hatta öğretinin hiç zikretmediği herhangi bir sebebi, haklı sebep hâline getirebilir¹¹⁴. Bu sebeple, her somut olayı kucaklayacak bir haklı sebep kataloğu oluşturmak mümkün değildir. Nitekim kanun koyucunun tanımlama ve sınırlama yapmaksızın hâkime takdir yetkisi vermesi bu durumdan ileri gelmektedir. Ancak, Yargıtay 11. HD, 03.12.2015 tarih ve 2015/4504 E. 2015/12980 K. sayılı kararında, davalı şirket

¹¹¹ TTK md. 531 gerekçesi.

¹¹² **İlbasmış Hızlısoy**, s. 77.

¹¹³ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 337.

¹¹⁴ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 338.

tarafından davacılarından birinin pay sahibi olduğu başka bir şirketin dükkânlarının görünmemesi için önüne duvar ördürtmesini; davacının ve çocuklarının davalı şirketin tesislerine alınmaması, tehdit edilmesi ile hakarete uğraması iddialarını; aile bireyleri arasındaki manevi bağın kopmasını ve diğer pek çok sebebi sıralayıp katalog hâline getirerek bunların haklı sebep teşkil etmeyeceğini kesin bir dille ifade etmiştir¹¹⁵. Ayrıca, aynı Daire, 01.12.2015 tarih ve 2014/18024 E. 2015/12808 K. sayılı kararında, “Şirketin devamlı olarak zarar etmesi, kuruluş ve gayesinin gerçekleşmesine imkan kalmaması, ortaklar arasındaki ciddi anlaşmazlıklar, ortağın bakiye sermaye borcunu ödemekte temerrüdü gibi hususlar haklı neden olarak kabul edilebilir” ifadeleriyle haklı sebep teşkil edebilecek hâllere örnekler vermiştir¹¹⁶.

2.1.4.2. Esas Sözleşme ile Tanımlanıp Tanımlanamayacağı

Esas sözleşme, şirket unvanını, yerleşim yerini, sermayesini, pay adedini, payların türlerini tanıtan; şirketin kurumsal yapısını, pay sahiplerinin şirket ve birbirleri ile ilişkilerini, pay sahiplerinin haklarını ve borçlarını düzenleyen; gelecekteki pay sahiplerini de bağlayan sözleşmedir¹¹⁷. Anonim şirket, esas sözleşmenin yazılı olarak yapılması, bu sözleşmenin kurucularca imza edilmesi(veya noterce onaylanmaksızın ticaret sicil müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması¹¹⁸), imzaların noterce onaylanması ve şirketin ticaret siciline tescil edilmesi ile kurulur¹¹⁹.

Haklı sebebin esas sözleşme ile tanımlanmasının mümkün olup olmadığı konusunda kanun koyucu sessiz kalmıştır. Öğretide, bir görüş, haklı sebebin esas

¹¹⁵ <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019). Ödeme güçlüğüünün haklı sebep teşkil etmeyeceği yönünde bkz. Yargıtay 11. HD'nin 25.11.2015 tarih ve 2015/5660 E. 2015/12589 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019). Ayrıca, pay sahiplerinin ticarî hayatla ilgisi olmayan sebeplerden dolayı şirketten uzaklaşmasının haklı sebep olarak kabul edilemeyeceği yönünde bkz. Yargıtay 11. HD'nin 21.03.2016 tarih ve 2015/8313 E. 2016/3066 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019).

¹¹⁶ <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019). Pay sahiplerinin muvafakati doğrultusunda şirketin haklı sebeple feshine karar verilebileceği yönünde bkz. **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2014**, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 317.

¹¹⁷ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar I, s. 338-339.

¹¹⁸ TTK md. 335. Ayrıntılı bilgi için bkz. Şirket Kuruluş Sözleşmesinin Ticaret Sicili Müdürlüklerinde İmzalanması Hakkında Tebliğ, <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=9.5.23093&MevzuatIliski=0&> (E.T.: 21.05.2019).

¹¹⁹ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar I, s. 334.

sözleşme ile tanımlanamayacağını hatta bir adım daha ileri giderek bu durumun anonim şirketin haklı sebeple feshi davasının bir özelliği olduğunu¹²⁰; diğer görüş ise haklı sebep teşkil edebilecek olayların esas sözleşmede sayılabileceğini belirtmiştir¹²¹. Kanımızca, -görünüm biçimleri bulunsa da- haklı sebebin, somut olayın özelliklerine göre tayin edildiği; takdir yetkisini beraberinde getirdiği; bir şirkette haklı sayılabilecek bir sebebin diğer şirkette haklı sebep teşkil etmeyebileceği göz önünde bulundurularak haklı sebeplerin esas sözleşmeyle tanımlanması mümkün değildir. Ayrıca haklı sebebin esas sözleşme ile tanımlanması ve sayılması yolu açılırsa, uygulamada bu durum haklı sebebin sınırlanması biçimine dönüşebilir. Kaldı ki, haklı sebebin tanımlanmasına ve sayılmasına ihtiyaç olmadığı kanaatindeyiz.

2.1.4.3. İleri Sürülebilecek Haklı Sebeplerin Zaman Bakımından Sınırlanması

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında, dava açma hakkı -paylara değil, azınlığın pay sahipliği sıfatına bağlı bir hak olduğundan- azınlık payını devrettiğinde bu hak kural olarak devralana geçmez¹²². Zira azınlığın pay sahipliği sıfatı, kural olarak, hem haklı sebebin gerçekleştiği tarihte hem dava tarihinde var olmalıdır¹²³. O hâlde davacı azınlık, açacağı davada esasen pay sahibi sıfatını kazandığı tarihten sonra gerçekleşecek olayları haklı sebep olarak ileri sürülebilecektir¹²⁴. Bu hâllere miras ve şirket birleşmesi gibi durumlar istisna teşkil eder¹²⁵. Pay sahibinin ölümü hâlinde, mirasçılar, miras bırakanın pay sahibi bulunduğu dönemde meydana gelen olayları; şirket birleşmesi durumunda, devralana veya yeni kuruluş şeklinde birleşene(TTK md. 136), pay sahipleri, eski şirket döneminde meydana gelen olayları haklı sebep olarak ileri sürülebilir¹²⁶.

2.2. HAKLI SEBEP TEŞKİL EDEBİLECEK OLAYLAR

Haklı sebebin somut olay ve özellikler bağlamında tek tek değerlendirilmesi gerekmektedir. Öğretide ve mahkemelerce sayılan hiçbir haklı sebep, bir başka olay

¹²⁰ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 342.

¹²¹ Pulaşlı, Şirketler, s. 661.

¹²² İlbasmış Hızlısoy, s. 70.

¹²³ Nomer Ertan, F.: Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası -TTK m. 531 Üzerine Düşünceler-, İÜHFİM, C. LXXIII, S. 1, s. 424.

¹²⁴ Erdem, s. 113.

¹²⁵ İlbasmış Hızlısoy, s. 71.

¹²⁶ İlbasmış Hızlısoy, s. 71.

bakımından “*per se*¹²⁷” haklı sebep oluşturmayacaktır¹²⁸. Bir sebebin, somut olay bakımından haklı sebep teşkil edip etmeyeceği özel bir takdir sorunudur. Haklı sebep teşkil edebilecek olaylar, genellikle çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasından kaynaklansa da, sebepler bu durumla sınırlı değildir. Şirket faaliyetinin devamını imkânsız kılan diğer olguların ve kişisel sebeplerin de -bazı anonim şirketler bakımından- haklı sebep teşkil edebileceğinin belirtilmesi gerekir.

Somut olaylarda karşımıza çıkan olguların tek bir başlık altında ele alınması çoğunlukla mümkün olmayabilir. Haklı sebeplerin örnekler hâlinde ele alınmasının amacı, meydana gelen olayların, anonim şirketler nezdinde alınan kararlar ile yapılan işlemlerin ve pay sahiplerinin süregelen davranışlarının hukukî niteliklerinin tahlil edilmesinden, haklı sebepler bakımından değerlendirilmesinden ve nihayet pay sahiplerinin hukukî güvenliklerinin korunmasına katkıda bulunmaktan ibarettir.

2.2.1. Çoğunluğun Gücünü Kötüye Kullanması

2.2.1.1. Kavram

Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş şirkettir(TTK md. 329). Çoğunluk kavramı ile, oyların çoğunluğuna sahip olması dolayısıyla şirket iradesine etki eden pay sahipleri¹²⁹; azınlık kavramıyla ise, esas sermayenin en az onda birini veya halka açık anonim şirketlerde yirmide birini temsil eden payların sahipleri ifade edilmektedir. Anonim şirketlerde payların belli şekilde gruplaşmasından¹³⁰ ve pay sahipliği haklarının büyük kısmının çoğunluğun etkisinde olmasından¹³¹ kaynaklı olarak her zaman sorunlar ortaya çıkabilir. Çoğunluk, kanun hükümlerini, esas sözleşme hükümlerini ve/veya genel hukuk ilkelerini ihlal etmek suretiyle azınlığa karşı gücünü kötüye kullanabilir. Bu kötüye kullanım, süreklilik arz ettiği ve azınlık için şirkette kalmayı çekilmez hâle getirdiği ölçüde haklı sebebin olduğundan

¹²⁷ Kendi başına.

¹²⁸ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 345.

¹²⁹ Moroğlu, Haklı Neden, s.463; İmregün, Menfaat İhtilafları, s. 1.

¹³⁰ Aker, H.: Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sıfatının Sona Ermesi ve Özellikle Haklı Sebeple Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler, Batider, C. XXXII, S. 1, s. 112.

¹³¹ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 688.

bahsedilir. Bir diğer söyleyişle, çoğunluğun, azınlığın haklarına ve meşru menfaatlerine aykırı hareket ettiği hâllerde kötüye kullanım söz konusudur¹³².

2.2.1.2. Haklı Sebep Teşkil Etmesinin Şartları

Kötüye Kullanım Teşkil Eden Karar ve/veya Eylemlerin Varlığı

Çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasının ilk şartı, çoğunluk, alacağı kararlar ve/veya eylemleri ile, azınlığın pay sahipliğinden doğan haklarını kanuna, esas sözleşmeye ve/veya genel hukuk ilkelerine aykırı davranarak ihlal etmiş olmalıdır. Muhtemel kötüye kullanma veya bu yöndeki şüphe haklı sebebin oluşması için yeterli değildir¹³³.

Kötüye Kullanımın Süreklilik Arz Etmesi

Çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasının ikinci şartı, çoğunluk tarafından alınacak kararlar ve/veya çoğunluğun eylemleri sonucunda ortaya çıkacak aykırılığın süreklilik arz etmesi gerekir. Azınlık, münferiden ortaya çıkan ihlalleri, sahip olduğu bireysel haklarını –genel kurul kararlarının iptalini isteme gibi– kullanarak bertaraf edebilir¹³⁴. Nitekim münferit aykırılıklar, haklı sebebin temelini teşkil eden çekilmezlik unsurunun ortaya çıkmasına sebebiyet vermeyecektir.

Özel Bazı Hâllerin Yokluğu

Çoğunluğun gücünü kötüye kullanmasının üçüncü ve son şartının gerçekleşmesi için ise, bazı hâllerin mevcut olmaması gerekir. Anonim şirketteki çoğunluk prensibi gözetildiğinde, ortaya çıkan durum öngörülebilir ve makul olmamalı; aykırılık kural olarak davacı azınlığın pay sahibi olmadığı dönemde gerçekleşmiş olmamalı; davacı azınlık ortaya çıkan ihlallerin gerçekleşmesine bizzat kendisi neden olmamalı ve ağır kusurlu bulunmamalı; davacı pay sahipleri ortaya çıkan aykırılıklara açık ya da örtülü olarak icazet vermemelidir¹³⁵.

¹³² İlbasmış Hızlısoy, s. 84.

¹³³ Erdem, s. 113.

¹³⁴ Erdem, s. 112; İlbasmış Hızlısoy, s. 95.

¹³⁵ Erdem, s. 113-114.

2.2.1.3. Kötüye Kullanım Örnekleri

Anonim şirkette ekonomik amaç ve kâr elde ederek bunu paylaşmak hedefi ön plandadır. Kötüye kullanımın temelini teşkil eden pay sahiplerinin mali haklarının ihlali ile diğer haklarının ihlali iki ayrı başlık altında ele alınmaktadır.

Azınlığın Mali Haklarının İhlali

Kâr Payı Hakkı İhlali

Anonim şirket kâr elde etmek ile paylaşmak amacından vazgeçemez ve bu amacından sapamaz. Kâr payı hakkı terimiyle, pay sahibinin vazgeçilemez nitelikteki hakkı ve pay sahibinin kanun hükümlerine, esas sözleşme hükümlerine veya genel kurul kararlarına göre dağıtılmak için ayrılmış yıllık kâra ya da yedek akçelere katılmasına ilişkin mali hakkı ifade edilmektedir¹³⁶.

Vazgeçilemez haklar, anonim şirketin nitelikleri ile yapısını simgeleyen ilkelerin hak olarak somutlaştığı ve pay sahibinin iradesinin rol oynamadığı haklardır¹³⁷. Bu haklar, TTK md. 447/1-a'da örneksime yoluyla sayılmıştır. Bununla birlikte, aynı maddede pay sahibinin vazgeçilemez haklarını ortadan kaldıran ve hatta sınırlayan kararların batıl olacağı hüküm altına alınmıştır. Kâr payı hakkı da, pay sahibinin vazgeçilemez haklarından olduğundan, bu hakkı sınırlayan veya ortadan kaldıran kararlar kesin hükümsüz olacaktır.

Kâr payı, TTK md. 509/2 uyarınca, ancak net dönemin kârından ve serbest yedek akçelerden dağıtılabilir. Her pay sahibi, kanun ve esas sözleşmeye göre dağıtılmasına karar verilen net dönem kârına payları oranında katılma hakkını haizdir¹³⁸. Net dönem kârı bulunmasına rağmen, sebepsiz yere, bu kârın hiç dağıtılmaması veya kâr payı hakkının sınırlanmasına neden olacak kadar düşük miktarda dağıtılması¹³⁹ ya da kâr payının sistematik olarak azaltılması, kâr payı hakkının ihlali sonucunu doğurur¹⁴⁰. Bununla birlikte, Yargıtay 11. HD, 20.06.2017

¹³⁶ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 696.

¹³⁷ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 684.

¹³⁸ TTK md. 507/1.

¹³⁹ TTK md. 531 gerekçesinde “dağıtılan kâr payının düzenli azalması”nın İsviçre öğretisinde haklı sebep teşkil ettiğine değinilmiştir.

¹⁴⁰ İlbasmış Hızlısoy, s. 106.

tarikh ve 2015/14221 E. 2017/3922 K. sayılı kararında, haklı olarak, belirli dönemlerde zarar eden şirketin rekabet gücünü arttırmak ve daha güçlü bir mali yapıya kavuşmak amacıyla kâr dağıtmamasının haklı sebep teşkil etmeyeceğini belirtmiştir¹⁴¹.

Çoğunluğun kâr dağıtmayıp azınlığı ümitsizliğe düşürmek suretiyle paylarını ucuza kapatmak hevesi, bir diğer söyleyişle, azınlığın temettü açlığına mahkûm edilme politikası, fesih davası bakımından haklı sebep teşkil eder¹⁴². Uygulamada azınlığın kâr payı hakkı, genellikle yönetim kurulu üyelerine yüksek miktarda mali haklar tanınması¹⁴³, şirketin taraf yapılacağı hukukî işlemlerle örtülü kazanç aktarımı yapılması ve genel kurulca yedek akçe ayrılmasına karar verilmesi suretiyle ihlal edilmektedir¹⁴⁴. Bununla birlikte, TTK md. 523/2-b uyarınca “*bütün pay sahiplerinin menfaatleri dikkate alındığında, şirketin sürekli gelişimi ve olabildiğince kararlı kâr payı dağıtımı yönünden haklı görülüyorsa*” başka yedek akçelerin ayrılması dolayısıyla kâr payı dağıtılmaması haklı sebep teşkil etmez¹⁴⁵.

Diğer Mali Hakların İhlali

Azınlığın diğer mali hakları şunlardır: Tasfiye payı hakkı, yeni payları edinirken öncelik(rüçhan) hakkı, bedelsiz(gratis) payları edinme hakkı, tesislerden yararlanma hakkı ve hazırlık dönemi faiz alma hakkı¹⁴⁶.

Şirketin sona erdiği ve esas sözleşmede başkaca bir hüküm bulunmadığı hâllerde, TTK md. 507/1 uyarınca, her pay sahibi, tasfiyenin sonucunda arta kalan varlığa payı oranında katılır. TTK md. 543, şirket sona ermedikçe talep edilemeyecek olan tasfiye payına nasıl hak kazanılacağını ve payın imtiyaza konu olabileceğini, “*Tasfiye hâlinde bulunan şirketin borçları ödendikten ve pay bedelleri geri verildikten*

¹⁴¹ **Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017**, s. 238-239. Ayrıca Yargıtay 11. HD, 30.04.2014 tarih ve 2014/280 E. 2014/8171 K. sayılı farklı bir kararında, azınlık konumundaki yönetim kurulu üyesine huzur hakkı ödenmeyeceğine karar verilmiş olmasının, faaliyetine devam eden ve kârlı konumda bulunan şirket bakımından fesih gerekçesi oluşturmayacağını belirtmiştir(**Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2014**, s. 315).

¹⁴² **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 346; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 339.

¹⁴³ İsviçre Federal Mahkemesinin 22.05.1979 tarih ve BGE 105 II 114 kararında, yönetim kurulu başkanının şirketten oldukça yüklü miktarlarda ücret ve ikramiye adı altında gelirler alarak azınlık pay sahibini zarara uğratması haklı sebep olarak sayılmıştır(**Pulaşlı**, Şerh, s. 2438).

¹⁴⁴ **İlbasmış Hızlısoy**, s. 108-123.

¹⁴⁵ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 346.

¹⁴⁶ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar I, s. 698.

sonra kalan varlığı, esas sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa pay sahipleri arasında, ödedikleri sermayeler ve imtiyaz hakları oranında dağıtılır” şeklinde açıklamıştır. Tasfiye payı hakkı, imtiyaza konu olması dolayısıyla müktesep¹⁴⁷ ve vazgeçilemez hak niteliği taşımaz¹⁴⁸. Tasfiye payı hakkı, esas sözleşmeyle sınırlanabilir ve imtiyaza konu olabilirse de, bunlar yapılırken tüm pay sahiplerinin menfaatinin gözetilmesi ilkesine¹⁴⁹ uygun davranılmaması hâllerinde, diğer sebeplerle birlikte değerlendirildiğinde, anılan hakkın sınırlanmak suretiyle ihlali, haklı sebebe vücut verebilir. Öte yandan, bu hak, niteliği gereği, sürekli ihlale konu olmayacağından süreklilik unsuru aranmayacaktır¹⁵⁰.

Pay sahipleri, yeni çıkan payları, TTK md. 461 uyarınca, oransallık ilkesine¹⁵¹ göre öncelikle alma hakkına sahiplerdir. Bir diğer söyleyişle, sermaye artırımını ile gündeme gelecek olan rüçhan hakkı, şirket menfaatlerine uygun olmak kaydıyla objektif sebeplerle sınırlanabilir ve hatta kaldırılabilir. Ancak bunlar yapılırken, eşit işlem ilkesi ile hakların sakınılarak kullanılması ilkesine¹⁵² uygun davranılmaması hâllerinde, diğer sebeplerle birlikte değerlendirildiğinde, hakkın ihlali, haklı sebebe vücut verebilir.

Azınlığın yukarıda açıklanan mali haklarına nazaran daha az gündeme gelebilme ihtimali olsa da, bedelsiz payları edinme(TTK md. 462/3), tesislerden yararlanma¹⁵³ ve hazırlık dönemi faiz alma haklarının(TTK md. 510) ihlal edilmesi hâllerinde de haklı sebep ortaya çıkabilir. Nitekim Yargıtay 11. HD, 14.12.2015 tarih ve 2015/6751 E. 2015/13424 K. sayılı kararında, şirketin sahip olduğu imkânların

¹⁴⁷ “Kanuni müktesep hak, değiştirilmesinde veya kaldırılmasında her pawsahibine veto hakkı tanınmış bulunan, yani her değişiklik için pawsahiplerinin tümünün oybirliğine gereklilik bulunan haktır(Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 683).”

¹⁴⁸ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 1-4.

¹⁴⁹ Anonim şirketin temel ilkeleri arasında sayılan eşit işlem ilkesi, “aynı şartlar altında, bir pawsahibinin diğer pawsahibi veya pawsahipleri gibi işleme tutulması anlamına gelir” şeklinde tanımlanmıştır(Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 691).

¹⁵⁰ İlbasmış Hızlısoy, s. 125.

¹⁵¹ Pay sahipliği haklarından yararlanmada, pay sahibinin anonim şirketin esas sermayesine katılma oranı yararlanılan hakkın toplam miktarını belirler(Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 687).

¹⁵² Temelini eşya hukukundan alan hakların sakınılarak kullanılması ilkesi gereği, çoğunluğun bir hakkını kullanırken, azınlığa zarar verme olasılığı çok az olan veya hiç olmayan yolu seçmesi beklenir ve gerekir(Türkmen, E.: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Pay Alma Hakkına Genel Bir Bakış”, DEÜHFD, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan, C. 19, Özel Sayı 2017, s. 2332).

¹⁵³ Kanunda düzenlenmemiş bu hak anonim şirketin niteliğinden doğar.

davacı azınlık dışındaki pay sahiplerine tahsis edilmesinin, diğer sebeplerle birlikte değerlendirildiğinde haklı sebep oluşturacağına hükmetmiştir¹⁵⁴.

Azınlığın Diğer Haklarının İhlali

Mali haklar dışındaki; katılma, aydınlatma ve koruyucu haklarının ihlali hâllerinde de anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında haklı sebep teşkil edebilecek durumlar ortaya çıkabilir.

Katılma Haklarının İhlali

Anonim şirkette pay sahipleri arasındaki demokrasinin sağlanması işlevi de bulunan katılma hakları şunlardır: Genel kurula katılma ve oy hakkı¹⁵⁵.

Genel kurula katılma hakkı, pay sahibinin toplantıda kullanabileceği müzakerelere katılma, konuşma ve öneride bulunma haklarını da içeren bir üst kavramdır¹⁵⁶. TTK md. 447/1-a, en temel haklardan biri olan genel kurula katılma hakkını vazgeçilemez bir hak olarak nitelendirmiştir. Anılan madde uyarınca genel kurulun, pay sahibinin bu hakkını sınırlandıran ve ortadan kaldıran kararları kesin hükümsüzdür. Bir defa, çoğunluğun, azınlığın genel kurula katılma hakkını engellemeye ve/veya bertaraf etmeye kalktığı hâllerde, azınlık pay sahiplerinin, her pay sahibi gibi, mahkmeden butlanın tespitini talep etme hakları bulunmaktadır. Bu sebeple, kural olarak, azınlığın genel kurula katılma hakkının engellenmesi, fesih davasında haklı neden teşkil etmeyecektir. Ancak genel kurula katılma hakkının engellenmesi süreklilik teşkil ediyor ve azınlık için bu durum çekilmez hâle geliyorsa, azınlıktan defalarca dava açarak bu davalardan medet umması beklenemez¹⁵⁷.

Yargıtay 11. HD, 14.12.2015 tarih ve 2015/6751 E. 2015/13424 K. sayılı kararında, bazı yıllarda genel kurul toplantıları yapılmamasının, diğer sebeplerle

¹⁵⁴ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 359. Yargıtay 11. HD'nin 12.10.2015 tarih ve 2015/6768 E. 2015/10302 sayılı aynı yönde kararı için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 360-361.

¹⁵⁵ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 687.

¹⁵⁶ İlbasmış Hızlısoy, s. 135.

¹⁵⁷ Müzakerelere katılma, konuşma ve öneride bulunma hakkının sınırlandırılması somut olayın özelliklerine göre ve diğer sebeplerle birlikte değerlendirildiğinde haklı sebebin oluşmasına neden olabilir.

birlikte değerlendirildiğinde haklı sebep oluşturacağına hükmetmiştir¹⁵⁸. Bununla birlikte, TTK md. 425, pay sahibinin genel kurula bizzat katılabileceği gibi tayin edebileceği bir temsilciyi gönderebileceğini düzenlemiştir. Temsilcinin bizzat katılmasını zorunlu kılan esas sözleşme hükümleri geçersizdir. Yine bu durum da, somut olayın özelliklerine göre haklı sebep teşkil edebilir¹⁵⁹. Öte yandan, genel kurul toplantılarına çağrı usullerindeki aykırılıkların süreklilik arz etmesi haklı sebebin oluşmasına neden olur¹⁶⁰.

Oy hakkı, pay sahibinin yönetime katılmasını sağlayan yenilik doğuran bir haktır¹⁶¹. Bu hak, müktesep hak ya da vazgeçilemez hak değildir. Ancak TTK md. 434/2 ile 447/1-a hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, her pay sahibinin asgari bir oy hakkına sahip olması vazgeçilemez niteliktedir. Bu hakkın ihlali de, tıpkı genel kurula katılma hakkının ihlali gibi, süreklilik teşkil ettiği veya diğer sebeplerle bir arada bulunduğu takdirde haklı sebep bağlamında değerlendirilebilir.

Aydınlatıcı Haklarının İhlali

Aydınlatıcı haklar, bilgi alma ve inceleme hakkı ile özel denetim isteme haklarını kapsar. Anonim şirketlerde denetçi vasıtasıyla yapılan kurumsal denetim, vazgeçilemez nitelikte olan bilgi alma ve inceleme hakkı ile perçinlenmiştir (TTK md. 437/6)¹⁶². Pay sahipleri, kendisine tanınan bu haklar sayesinde, anonim şirketin ekonomik gidişatı hakkında bilgi sahibi olur ve şartların varlığı hâlinde şirket muhasebesinde inceleme yapar¹⁶³. Aksi hâlde, pay sahibinin, hiçbir bilgi almadan ve inceleme yapmadan ibra ile finansal tablolara ilişkin oy kullanması düşünülemez. Nitekim bir pay sahibinin, koyduğu sermayenin nereye gittiğini ve gideceğini

¹⁵⁸ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016**, s. 359. Yargıtay 11. HD'nin 12.10.2015 tarih ve 2015/6768 E. 2015/10302 sayılı aynı yönde kararı için bkz. **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016**, s. 360-361.

¹⁵⁹ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 11.

¹⁶⁰ **İlbasmış Hızlısoy**, s. 134. Ayrıca TTK md. 531 gerekçesinde “*genel kurulun birçok kez kanuna aykırı bir şekilde toplantıya çağrılmış olması*”nın İsviçre öğretisinde haklı sebep olarak sayıldığına değinilmiştir. İsviçre Federal Mahkemesi, BGE 105 II 118 kararında, davacı azınlığın genel kurulun usulüne uygun olarak toplantıya çağrılmamasıyla ilgili açtığı on iki davayı, diğer sebeplerle birlikte değerlendirilerek haklı sebep olarak saymıştır (**İlbasmış Hızlısoy**, s. 134).

¹⁶¹ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 15.

¹⁶² **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 50.

¹⁶³ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 50.

sorgulamasından doğal bir durum yoktur. Dolayısıyla ekonomik amaçları bulunan anonim şirkette bahsi geçen haklar ziyadesiyle önemlidir ve korunmalıdır.

TTK md. 437/5 uyarınca, bilgi alma ile inceleme talepleri reddedilen, ertelenen veya cevapsız bırakılan pay sahibi, mahkemeye başvurabilir. Bu sebeple, azınlık, mahkemeye başvurmakla amacına ulaşabileceğinden, kural olarak bilgi alma ve inceleme talebinin reddedilmesi haklı sebep teşkil etmez. Ancak azınlığın bilgi alma ile inceleme hakları sistematik bir şekilde ihlal edilir ve/veya kendilerine hiçbir surette şirketle ilgili bilgi verilmez ise, bir diğer söyleyişle, azınlık, şirkette neler döndüğüne vâkıf olamıyor ise, işte bu durum fesih davası bakımından haklı sebep teşkil eder¹⁶⁴. Nitekim Yargıtay 11. HD, 14.12.2015 tarih ve 2015/6751 E. 2015/13424 K. sayılı kararında, davacı azınlığın bilgi alma hakkının engellenmesinin, diğer sebeplerle birlikte değerlendirildiğinde haklı sebep oluşturacağına hükmetmiştir¹⁶⁵. Bununla birlikte, açılan davaların sonuçlanması hâlinde, şirket, mahkeme kararını uygulamış gibi yapar yahut dolanmaya kalkarsa bu durum, somut olayın özelliklerine göre ve çoğunluğun gücünü kötüye kullandığı diğer sebeplerle birlikte değerlendirildiğinde haklı sebebin oluşmasına neden olabilir.

TTK md. 438/1 uyarınca, her bir pay sahibi, belirli olayların aydınlatılması için özel denetim yapılmasını genel kuruldan isteyebilir. Azınlığın özel denetim istemesi ve genel kurulun bu denetim istemini reddetmesi, kural olarak haklı sebep teşkil etmez. Çünkü bu istemin reddi hâlinde, azınlık, konuyu mahkemeye taşıyıp bu sorunu bertaraf edebilir. Ancak azınlığın özel denetim istemlerinin haklı olması ve sürekli olarak reddedilmesi, somut olaya ve diğer sebeplerle birlikte yapılacak değerlendirmeye göre haklı sebebe vücut verebilir.

¹⁶⁴ TTK md. 531 gerekçesinde “*özellikle bilgi alma ve inceleme haklarının engellenmesi*”nin İsviçre öğretisinde haklı sebep olarak sayıldığına değinilmiştir. Ayrıca İsviçre Federal Mahkemesi, BGE 105 II 118-119 ve 129-130 kararında, davacı pay sahibinin aydınlatıcı haklarının ağır ve sürekli biçimde ihlalini diğer sebeplerle birlikte değerlendirerek haklı sebep olarak saymıştır (İlbasmış Hızlısoy, s. 144-145).

¹⁶⁵ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 359. Yargıtay 11. HD'nin 12.10.2015 tarih ve 2015/6768 E. 2015/10302 sayılı aynı yönde kararı için bkz. Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 360-361.

Koruyucu Haklarının İhlali

Pay sahiplerine tanınan hakların ve sağlanan menfaatlerin korunmasını sağlayan bu haklar şunlardır: Azınlık hakları, bireysel haklar, vazgeçilemez haklar ve müktesep haklar.

Azınlık, kendisine özgü, -esas sözleşme ile öngörülmek şartıyla- temsil edilme(TTK md. 360/1); denetçinin görevden alınmasını ve yeni denetçi atanmasını talep etme(TTK md. 399/4); nama yazılı pay senetlerinin bastırılmasını isteme(TTK md. 486/3); genel kurulu toplantıya çağırma(TTK md. 411 ve 412); gündeme madde konulmasını isteme(TTK md. 411/2) gibi azınlık haklarına sahiptir. Bunların yanı sıra, nihayetinde bir pay sahibi olmasından dolayı azınlığın, genel kurul kararlarının iptali veya butlanı ile yokluğunun tespiti davası açma(TTK md. 445 ve 447) gibi bireysel hakları; eşit işleme tabi tutulma(TTK md. 357), genel kurula bizzat veya temsilci ile katılma(TTK md. 425 ve 447/1-a) gibi vazgeçilemez hakları; kanun ve esas sözleşmeden doğan müktesep hakları da bulunmaktadır¹⁶⁶. Azınlığın sahip olduğu bu hakların sürekli bir şekilde ihlal edilmesi ve bu ihlaller karşısında, azınlıktan şirket ilişkisine devam etmesini bekleyemeyeceğimiz hâllerde haklı sebebin oluştuğundan bahsedilecektir¹⁶⁷.

2.2.2. Haklı Sebep Teşkil Edebilecek Diğer Olaylar

Haklı sebep teşkil edebilecek olaylar, çoğunluğun gücünü azınlığa karşı kötüye kullanması hâlleri ile sınırlı değildir. Öte yandan, haklı sebepleri sınırlı olarak sayıp tüketmek de mümkün değildir. Bu başlık altında fesih davası bakımından sık rastlanan şirket faaliyetinin devamını imkânsız kılacak haklı sebeplere değinilmektedir.

2.2.2.1. Şirketin Sürekli Zarar Etmesi

Anonim şirket ekonomik temeller üzerine kurulmuş bir sermaye şirkettir. Şirketin amacı da kâr elde etmektir. Ancak şirketin yeni kurulduğu dönemlerde kısa sürede ya da sürekli kâr elde etmesini beklemek hayatın olağan akışına ve mantığa

¹⁶⁶ Sayılan haklara ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar I, s. 687 vd; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 331 vd.

¹⁶⁷ TTK md. 531 gerekçesinde “*azlık hakları ile bireysel hakların ihlali*”nin İsviçre öğretisinde haklı sebep olarak sayıldığına değinilmiştir.

aykırıdır. Dolayısıyla bir şirketin kurulma ile gelişme döneminde fazla harcama yapılabileceği, dolayısıyla kendisini amorti etmesinin ancak süreç içinde mümkün olabileceği ve özellikle ekonomik kriz dönemlerinde şirketin zarar edebileceği ihtimali her zaman göz önünde tutulmalıdır. O hâlde, şirketin sürekli zarar etmesi, haklı sebep olarak değerlendirilirken ticarî hayatı ve Türkiye'nin ekonomik gerçeklerini bir kenara bırakmak mümkün değildir.

TTK md. 531 gerekçesinde “*şirketin sürekli zarar etmesi*”nin İsviçre öğretisinde haklı sebep olarak sayıldığı belirtilmiştir. Türk kanun koyucu bu ifadeyle, kanımızca, bahsi geçen sebebin Türk hukuku bakımından da fesih davasına vücut verebileceği yönündeki kanaatini açıklamıştır. Davacı azınlık, açacağı fesih davasını şirketin zarar etmesi sebebine dayandığında, hâkimin finansal konularda bilirkişi heyetinden rapor aldırması, şirketin düze çıkıp çıkamayacağını ve şirketin girdiği darboğazın şirketi acze düşürüp düşürmeyeceğini tespit açısından önem arz edecektir¹⁶⁸. Nitekim, şirketin ekonomik durumu ve varsa öteki sebepler birlikte değerlendirilecek, mahkeme haklı sebebin olup oluşmadığını takdir edecektir. Bununla birlikte, Yargıtay 11. HD, 09.11.2015 tarih ve 2015/5040 E. 2015/11702 K. sayılı kararında, şirketin üç yıldır zarar ettiği iddiasıyla açılan bir davada ileri sürülen bu hususun gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılarak sonuca gidilmesi gerektiğine hükmetmiştir¹⁶⁹. Öte yandan aynı Daire, 04.07.2017 tarih ve 2016/2752 E. 2016/4079 K. sayılı kararında şirketin sürekli zarar etmesini ve çalışanlara ücretlerinin ödenememesini, diğer sebeplerle birlikte değerlendirerek haklı sebebin olduğu kanaatine varmıştır¹⁷⁰.

2.2.2.2. Şirketin İçinin Boşaltılması

Anonim şirketin, sermayesinin çoğunluk tarafından yurt dışında kurulan kişisel şirketlere aktarılması; malvarlığının çoğunluk tarafından düşük bir bedelle kiralanıp işletilmesi; işlerinin çoğunluğun kişisel işletmelerine verilmesi; çoğunluk

¹⁶⁸ Bilirkişilerden alınacak raporun denetime elverişli olması gerektiği hususunda bkz. Yargıtay 11. HD'nin 22.11.2017 tarih ve 2016/4245 E. 2017/6420 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019).

¹⁶⁹ Eriş, s. 2696-2697; Altaş S., s. 497-500.

¹⁷⁰ Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017, s. 237-238.

menfaatine borçlandırılması ile kefalet ve garanti yükü altına sokulması(TTK md. 395/2) gibi pek çok meşru olmayan yolla içi boşaltılmak istenebilir¹⁷¹.

Yargıtay 11. HD, 09.11.2015 tarih ve 2015/5040 E. 2015/11702 K. sayılı kararında, şirketin makine ile hurdalarının satışının yapılmasına rağmen bu durumun kayıtlara geçirilmeyerek pay sahiplerinden saklanması ve ibra edilmeyen şirket yöneticisinin özel otomobil giderlerinin diğer pay sahipleri zararına şirketten karşılandığı iddialarının doğruluğunun araştırılmadan bunların haklı neden olup olmayacağına değerlendirilmemesinin eksik inceleme olduğunu kabul etmiştir¹⁷². Ayrıca İsviçre Federal Mahkemesinin 17.01.1958 tarihli Villamont SA./Becker kararında ise, taşınmazların satışları ile onarım işi ihaleleri, ipotek işlemleri ve çoğunluk pay sahiplerine borç verilmesi durumlarında belirli pay sahiplerine menfaat sağlamak üzere şirketin zararına sebebiyet verilmesi haklı sebep sayılmıştır¹⁷³. Haklı sebep teşkil eden olaylar sınırlı olmadığı gibi, şirketinin içinin boşaltılması hâlleri de sınırlı değildir. Bu sebeple örnekleme ile yetinilecektir.

2.2.2.3. Şirketin Bilgisiz, Tedbirsiz, Kötü ve/veya Kanun ile Esas Sözleşmeye Aykırı Şekilde Yönetilmesi

Anonim şirket, TTK md. 365 uyarınca şirketin zorunlu bir organı olan yönetim kurulu eli ile yönetilir ve temsil edilir. TTK md. 374'te, "*Yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetim, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir*" hükmüne; TTK md. 18'de ise, "*Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir*" hükmüne yer verilmiştir. Tüm bahsi geçen hükümler birlikte değerlendirildiğinde, bir tacir olan

¹⁷¹ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 343; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 335-336. Ayrıca şirket yönetimini ele geçirmeye çalışan bir limited şirket müdürünün, şirkete ait taşınmazı düşük bedelle ve danışıklı olarak satmasının haklı sebep teşkil edeceği hususunda bkz. Yargıtay 11. HD'nin 13.06.2013 tarih ve 2013/1126 E. 2013/1807 K. sayılı kararı(**Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 343).

¹⁷² **Eriş**, s. 2696-2697; **Altaş, S.**: Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2018, s. 497-500.

¹⁷³ **Şahin**, Hukukî Sorunlar, s. 152-153; Kararın çevirisi için bkz. **Rüzgar, E.**: Anonim Şirketin Azlık Tarafından Feshine İlişkin Dava ile İlgili İsviçre Federal Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi, TAAD, S. 16, s. 341-345.

anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilip temsil edildiğinden, kurulun şirketin tüm faaliyetlerinde tedbirli davranması gerekir(TTK md. 369). Bunun dışında yönetim kurulunun planlı ve teknik bilgiye dayanan çerçevede, kanun ile esas sözleşmeye uygun olarak hareket etmesi gerekir¹⁷⁴.

Hukukun temel taşlarından biri olan “yetki beraberinde sorumluluk getirir¹⁷⁵” ilkesi gereği, yönetim kurulunun bilgisiz, tedbirsiz, kötü ve/veya kanuna aykırı hareket etmesi hâllerinde öncelikle sorumluluk davası açılması yoluna gidilebilir. Ancak söz konusu eylemlerin süreklilik teşkil etmesi ve pay sahipliğini çekilmez hâle getirmesi hâllerinde, bir diğer söyleyişle, sorumluluk davasının artık fayda sağlamayacağı durumlarda söz konusu hareketler haklı sebep kapsamında telakki edilecektir. Nitekim Yargıtay 11. HD, 11.10.2017 tarih ve 2016/2552 E. 2016/5272 K. sayılı kararında, şirket yöneticilerinin görev ve yükümlülüklerini kanuna uygun bir şekilde yerine getirmemelerinin, diğer sebeplerle birlikte değerlendirildiğinde haklı sebep oluşturacağı sonucuna varmıştır¹⁷⁶. İsviçre Federal Mahkemesi ise, BGE 126 III 266 Grumser kararında, çoğunluğun bilgisiz, beceriksiz ve basiretsiz kararları ile şirketin yitirilmesine rıza gösterilemeyeceğini belirterek kötü yönetimi haklı sebep saymıştır¹⁷⁷.

2.2.2.4. Şirket İşleyişinin Felce Uğratılması

Şirket faaliyetlerinin çok azalması veya hiç olmaması; şirketin faaliyet konusunun imkânsız hâle gelmesi; genel kurul ve/veya yönetim kurulu toplantılarının yapılmaması; organların karar alma işlevini yitirmesi veya karar alınmasına rağmen uygulanmaması; genel kurulda oyların sürekli olarak karar almayı engelleyecek şekilde bölünmesi¹⁷⁸; şirket yöneticilerinin yönetimdeki ciddi görüş ayrılıkları; taraflar arasında pek çok dava ve çekişmenin bulunması; pay sahiplerinin arasında husumete

¹⁷⁴ **Tekinalp, Ü.**: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 2011, s. 193.

¹⁷⁵ “With great power comes great responsibility(Büyük güç büyük sorumluluk getirir).”

¹⁷⁶ **Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017**, s. 237.

¹⁷⁷ **Yasaman**, Anonim Şirket Feshi, s. 722-724; **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 346.

¹⁷⁸ Yargıtay 11. HD, 20.05.2014 tarih ve 2014/1077 E. 2014/9318 K. sayılı kararında, mahkemece verilen 4 aylık süreye rağmen genel kurulun yapılamaması ve %50’şer paya sahip yönetim kurulu üyelerinin aralarındaki görüş farklılığı nedeniyle genel kurul yapılamayacağını belirtmeleri üzerine şirketin durumunun kanuna uygun hâle getirilemeyeceği gerekçesiyle şirketin feshedilmesini hukuka uygun bulmuştur(**Altaş S.**, s. 497-500).

varan pek çok ayrılığın oluşması ve uzlaşma imkânlarının bulunmaması gibi sebepler¹⁷⁹ şirket işleyişini felce uğratabilir. Bu sınırlı sayıda sayılıp tüketilemeyecek hâller şirketin devamlılığına hâle getirebilir. Örneksene yoluyla sayılan bu durumlar, her bir somut olay özelliğine göre, varsa diğer sebeplerle birlikte değerlendirilecek ve bir sonuca ulaşılabacaktır.

Yargıtay 11. HD, 20.12.2017 tarih ve 2016/5493 E. 2017/7447 K. sayılı kararında, hiçbir satışı olmayan, zarar eden, vergi dairelerine borcu olan, genel kurul toplantıları yapılamayan ve organ boşlukları oluşan şirketin amacına ulaşmasının imkânsız hâle geldiği gerekçesiyle haklı sebebin oluştuğu¹⁸⁰; 06.12.2017 tarih ve 2016/8891 E. 2017/6960 K. sayılı kararında, kurulduğu günden beri faaliyete geçmeyen ve yönetim kurulu toplantıları yapılmayan şirketin feshi için haklı sebebin bulunduğu¹⁸¹; 11.10.2017 tarih ve 2016/2552 E. 2017/5272 K. sayılı kararında pay sahipleri arasında çok sayıda ihtilaf bulunan, pay sahipleri farklı muameleye tabi tutulan ve genel kurul toplantıları yapılmayan şirkette fesih sebebinin oluştuğu¹⁸²; 04.07.2017 tarih ve 2016/2752 E. 2016/4079 K. sayılı kararında ise pay sahipleri arasında şirket işlerinde ciddi görüş ayrılıkları bulunan, pay sahiplerinin birlikte çalışması mümkün bulunmayan ve çalışanlara ücretleri ödenemeyen bir şirkette haklı sebebin var olduğu¹⁸³ sonucuna varmıştır. Kararlardan görüleceği üzere, Yargıtay, her bir somut olay bakımından tüm sebepleri birlikte değerlendirerek sonuca gitmektedir.

2.2.3. Kişisel Sebepler

Kişisel sebepler, bir veya birden fazla pay sahibinin kişisel durumundan ya da pay sahipleri arasındaki kişisel ilişkilerden kaynaklanan sebeplerdir¹⁸⁴. Küçük ölçekli kapalı anonim şirketler bakımından, pay sahipleri arasındaki ilişkiler, şirketin asli

¹⁷⁹ Çelik, Haklı Sebep, s. 571-572; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 344 vd.; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları 337 vd; Karahan, s. 760-761; Ayhan / Çağlar / Özdamar, s. 458-459; Şahin, Hukukî Sorunlar, s. 156-160.

¹⁸⁰ Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017, s. 236.

¹⁸¹ Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017, s. 236-237.

¹⁸² Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017, s. 237. Taraflar arasında husumete varan ayrılıkların oluşmasının haklı sebep teşkil ettiği karar için bkz. Yargıtay 11. HD'nin 12.11.2015 tarih ve 2014/16609 E. 2015/11987 K. sayılı kararı (Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 359-360).

¹⁸³ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017, s. 237-238.

¹⁸⁴ İlbasmış Hızlısoy, s. 173.

hedefi olan kazanç elde ederek bunu paylaşma amacını doğrudan etkilemektedir¹⁸⁵. Bu şirketlerde pay sahipleri, genellikle, ortak olacakları kişileri kişisel özelliklerini de göz ardı etmeksizin seçerler¹⁸⁶. Ardından pay sahipleri arasındaki güvenin temelinden çökmesi ile pay sahiplerinin ilişkisi bambaşka bir hâl alabilir. Bu durum da azınlık için dayanılmaz olursa, kanımızca, kişisel sebepler anonim şirketin feshi davasında haklı sebep teşkil edebilir. Kişisel sebebin, halka açık anonim şirketler bakımından haklı sebep teşkil etmesi ihtimali ise oldukça düşüktür.

Kanımızca kişisel sebeplerin, özellikle, aile tipi anonim şirketler bakımından ayrıca ve açıkça incelenmesi gerekmektedir. Bir defa, aile tipi anonim şirketler, aralarında kan ve/veya kayın hısımlığı bulunan akrabaların doğrudan ya da dolaylı olarak hâkim buldukları şirkettir¹⁸⁷. Bu şirketlerde yönetimde farklı kişiler bulunsa da, tek kişinin tüm şirkette hatırı sayılır bir yeri olabilir veya aile büyüklerinin sözü şirketin yönetim ile temsilinde büyük bir etkiye sahip bulunabilir ya da akrabaların birbiri ile husumeti şirket ilişkilerine yansiyabilir. Dolayısıyla, bu tip şirketlerde haklı sebep, diğer anonim şirketlerden farklı bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Zira, kanımızca, bugün aile anayasalarının konuşulduğu bir dönemde¹⁸⁸ iken, aile tipi anonim şirketlerde kişisel sebeplerin haklı sebep teşkil etmemesi, hakkaniyete uygun sonuç vermez ve TTK md. 531 hükmü bu şirketler bakımından neredeyse uygulanamaz duruma gelir. Yasa koyucunun getirmiş olduğu anonim şirketin haklı sebeple feshi hükmü, sosyolojik¹⁸⁹ ve zamana göre amaca uygun¹⁹⁰ olarak yorumlanıp sonuca gidildiğinde, kişisel sebeplerin, özellikle, bu şirket tipi bağlamında haklı sebep teşkil edebileceği kanaatindeyiz. İsviçre Federal Mahkemesi, Togal kararında aile şirketlerinde pay sahiplerinin şahsi ilişkilerinin tamamen göz ardı edilemeyeceğini¹⁹¹; BGE 136 III 278 kararında da dava küçük bir aile şirketine ilişkin olduğunda kişisel ilişkilerin, diğer sebeplerin varlığında, belirli ölçüde dikkate alınması gerektiğini¹⁹²

¹⁸⁵ **Aker**, s. 110.

¹⁸⁶ **Aker**, s. 110.

¹⁸⁷ **Kırca**, s. 743.

¹⁸⁸ **Kırca**, s. 741 vd.

¹⁸⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Süzek**, s. 27-29.

¹⁹⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Süzek**, s. 23-25.

¹⁹¹ **Yasaman**, Anonim Şirket Feshi, s. 721-722; **Pulaşlı**, Şirketler s. 666-667; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 175; **Rüzgar**, s. 347 vd.

¹⁹² **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 344-345; **Pulaşlı**, Şirketler, s. 665-666; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 175.

belirtmiştir. Yargıtay 11. HD, 12.03.2014 tarih ve 2013/16548 E. 2014/4761 K. sayılı kararında, taraflar arasında birkaç yıldır süren güvensizlik ve anlaşmazlığın devam etmesi nedeniyle şirketteki pay sahipliğinin devamının sağlanmasında sorun ortaya çıktığı ve pay sahipleri arasındaki güven ilişkisinin sona ermesinin haklı sebep teşkil ettiğini belirtmiştir¹⁹³.

¹⁹³ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2014**, s. 316-317; Limited şirket bakımından aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD'nin 28.02.2014 tarih ve 2013/15775 E. 2014/3737 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİNİN TALEP EDİLMESİ

3.1. FESHİ TALEP HAKKININ HUKUKÎ DEĞERLENDİRMESİ

Azınlık pay sahipleri, tıpkı diğer pay sahipleri gibi, iptal davası açma, butlanın tespiti davası açma, sorumluluk davası açma, bilgi alma, inceleme ve denetleme ile özel denetim isteme gibi haklara sahiplerdir. Bununla birlikte, kanun koyucu, şirkette belli bir oranda payı bulunan azınlığın daha etkili bir şekilde korunabilmesi için onlara özgü azınlık hakları da tanımıştır. Bu azınlık haklarından biri de, anonim şirketin haklı sebeple feshini dava etme hakkıdır.

3.1.1. Azınlık Hakkı Olması

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasının sonucunda verilecek karar, yalnızca davacıları değil, tüm pay sahiplerini hatta şirketle ilişkisi bulunan herkesi¹⁹⁴ etkileyecektir¹⁹⁵. Daha önemlisi, bu davanın sonunda anonim şirket ortadan dahi kalkabilir. Dolayısıyla kanun koyucu bu davayı açabilme hakkını, her pay sahibine vermemiş ve bireysel hak olarak düzenlememiştir. Olumlu bir azınlık hakkı olan anonim şirketin haklı sebeple feshini talep etme hakkı, esas sermayenin en az %10'una veya halka açık anonim şirketlerde %5'ine sahip olan pay sahiplerine özgülenmiştir(TTK md. 531). Bir diğer söyleyişle, anonim şirketin haklı sebeple feshi davası yalnızca azınlık tarafından ikame edilebilir.

Davanın azınlık hakkı olması, kanun koyucunun konuya atfettiği özel önemden ileri gelmektedir¹⁹⁶. Özel önemi dolayısıyla da her önüne gelenin bu davayı açabilmesi ve şirketin varlığını sebepsiz yere tehdit etmesi engellenmiştir. Bu dava ele alınırken

¹⁹⁴ Erga omnes etki.

¹⁹⁵ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 347; **Tekinalp**, Tek Kişi Ortaklıkları, s. 193; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 334; **Bilgili / Demirkapı**, Dersler, s. 381.

¹⁹⁶ Haklı sebeple fesih davasının bir azınlık hakkı olması dolayısıyla davada azınlık lehine yorum yapılması gerektiği de ifade edilmiştir(**Erdem**, s. 201).

de, gerekli olduğu ölçüde azınlığın korunması ve bu suretle mümkün olduğu ölçüde şirketin ayakta tutularak “*kurulu tezgâhın bozulmaması*¹⁹⁷” gerektiği unutulmamalıdır.

3.1.2. Vazgeçilemez Hak Olması

Anonim şirketin nitelikleri ile yapısını simgeleyen ve pay sahibinin iradesinin hiçbir şekilde rol oynamadığı vazgeçilemez haklar, TTK md. 447/1-a gereği, sınırlandırılmaz veya ortadan kaldırılamaz. Bu hükme aykırı alınan genel kurul kararları kesin hükümsüzdür. Anonim şirketin haklı sebeple feshi davası, emredici niteliği de göz önünde bulundurulduğunda, azınlık hakkı olduğundan ve azınlık için olmazsa olmaz sayılacağından vazgeçilemez haklardandır¹⁹⁸.

Fesih davası hakkı, vazgeçilemez bir hak olduğundan, bu hak çoğunluğun genel kurulda alacağı bir kararla bertaraf edilemez; azınlık dahi genel kurulda ya da esas sözleşme ile bu hakkından feragat edemez. Bir diğer söyleyişle, kanun koyucu azınlığın bu hakkını, herkese hatta azınlığın kendisine karşı bile korumaktadır. Ancak hakkın vazgeçilmez oluşu ile bu hakkın mutlaka kullanılması söylenemeyeceği gibi¹⁹⁹; haktan feragat ile davadan feragat konusu da birbirine karıştırılmamalıdır²⁰⁰. Azınlık pay sahipleri, Kanunun kendisine tanıdığı fesih davası açma hakkından feragat edemez. Ancak azınlık, kendi lehine olan bu davayı açmaya zorlanamayacağı gibi, açmış olduğu davayı da takip edip sonlandırmaya zorlanamaz(HMK md. 24/2 ve 307).

3.1.3. Tek Yanlı Emredici Nitelikte Olması

TTK md. 340'ta “*Esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar*” hükmüne yer verilmiştir. Öğretide emredici hükümler ilkesi olarak ifade edilen bu hüküm ile TTK'nin anonim şirketlere

¹⁹⁷ **Bilgili / Demirkapı**, Dersler, s. 381.

¹⁹⁸ **Erdem**, s. 204-205; **Şahin**, Fesih, s. 314-315; **İlbasmış Hızlısoy**, s. 52. Pay sahiplerinin sahip olduğu dava haklarının vazgeçilemez haklar olarak nitelendirildiği görüş için bkz. **Kırca, İ.**: Anonim Şirketler Hukuku, C. II/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 2. Bası, Ankara 2017, s. 38.

¹⁹⁹ **Erdem**, s. 207.

²⁰⁰ Feragat ilişkisi ayrıntılı bilgi için bkz. **Kuru / Arslan / Yılmaz**, s. 505-508; **Kuru**, s. 386-392; **Arslan / Yılmaz / Taşpınar Ayvaz / Hanağası**, s. 552-556.

ilişkin hükümleri kural olarak emredici nitelikte kabul edilmiş ve bu şirketlerde bulunan sözleşme özgürlüğüne balta vurulmuştur²⁰¹. Aksi bir düzenleme yer almadığına göre, anonim şirketin haklı sebeple feshini düzenleyen TTK md. 531 hükmü de emredici niteliktedir.

TTK md. 340 gerekçesinde, her ne kadar, “*Hükümdeki “kanunda açıkça izin verilmişse” ibaresi, maddenin lafzından “sapabilme” imkânının açıkça anlaşılmadığı durumlarda, amaca uygun düşen, metodoloji öğretilisine aykırı olmayan, tatmin edici gerekçelere dayanan, sonuçları adil olan ve menfaatler dengesini gözetten bir yorumla “sapabilme”nin haklılık kazandığı varsayımları da kapsamaktadır. Kanunun somut olay hakkında sustuğu hallerde kanunî boşluğun doldurulmasına ilişkin metodoloji kuralları uygulanır*” ifadeleri yer almışsa da, bunların TTK md. 340 ile çelişkili olduğu aşikârdır. Ancak anılan madde yoruma açık olmadığından, eleştirilere açık olmakla beraber, maddenin metni, gerekçesine nazaran öncelikle uygulanacaktır.

3.2. DAVANIN MADDİ HUKUK BAKIMINDAN ÖZELLİKLERİ

3.2.1. Davanın İkincil Nitelikte Olması

Azınlığın ihlal edilen menfaatlerinin kendisine tanınan diğer hukukî yollara başvurması ile korunması mümkünse, anonim şirketin feshine ilişkin davayı açmaması beklenir. Bir diğer söyleyişle, somut olaydaki ihlalle ilgili olarak, kanunda, esas sözleşmede veya pay sahipleri sözleşmesinde öngörülen başka bir yolla sonuç alınabilecekse bu davanın ikame edilmemesi gerekir²⁰². Ancak her ne kadar ikincil nitelikte de olsa, fesih davasını açabilmek için diğer hukukî yolların tüketilmesi, öngörülen davanın niteliği gereği, ön koşul veya dava şartı değildir²⁰³. Aksinin kabulü,

²⁰¹ **Karasu, R.:** Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Ankara 2015, 45 vd.; **Karasu, R.:** Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tıp Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, S. 2015/1, s. 116; **Cengil, M. F.:** Emredici Hükümler İlkesinin (“Çelik Korse”) Yorumu, s. 2, https://www.academia.edu/35940656/EMRED%C4%B0C%C4%B0_H%C3%9CK%C3%9CMLER_%C4%B0LKES%C4%B0N%C4%B0N_%C3%87EL%C4%B0K_KORSE_YORUMU (E.T.: 21.05.2019). Ayrıca hüküm henüz taslak hâlindeyken dahi anonim şirketlere çelik korse giydireceği gerekçesi ile eleştirilmiştir(**Moroğlu, E.:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneriler, 4. Baskı, Ankara 2006, s. 146 [<http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/turk-ticaret-kanunu-tasarisi.pdf>] (E.T.: 21.05.2019))).

²⁰² **Yasaman,** Anonim Şirket Feshi, s. 718; **Bilgili / Demirkapı,** Dersler, s. 381; **Şahin,** Fesih, s. 326 vd.

²⁰³ **Çamoğlu,** Fesih, s. 70 vd.; **Tekinalp,** Sermaye Ortaklıkları, s. 339.

azınlığa, davayı “iş işten geçtikten sonra” açmasını dayatıp TTK md. 531’i etkisiz hâle getirebilir²⁰⁴.

Azınlığı tahakkümü altına alan çoğunluğa karşı, önce sorumluluk, iptal, özel denetçi atanması gibi davalardan birinin veya birkaçının açılmış olmasına rağmen, çoğunluk bildiğini okumaya devam ediyorsa, davanın tali niteliğine takılıp kalmak hükmün amacı ile bağdaşmaz²⁰⁵. Yalnızca azınlığın sahip olduğu fesih davası açma hakkını dürüstlük kurallarına uygun olarak kullanması gerekmektedir. Bu değerlendirmenin objektif kriteri ise, azınlığın hak ve menfaatlerinin Kanunda tanınan diğer hukukî yollarla korunup korunamayacağıdır. Bu durumun da mahkemece öncelikle dikkate alınması icap eder. Zira maksadı üzüm yemek değil, bağcıyı dövmek olan hiç kimse hukuk düzeni tarafından korunmaz.

3.2.2. Feshin Son Çare Olması

Feshin son çare olması ilkesi TTK ile düzenlenmemiştir. Anonim şirkette yalnızca davacı azınlığın değil; diğer pay sahiplerinin, şirket çalışanlarının, şirket alacaklılarının ve hatta kamunun menfaatleri bulunmaktadır²⁰⁶. Bu nedenle, açılan fesih davasında, mahkemece öncelikle feshi önleyebilecek daha hafif bütün çareler ele alınmalıdır. Bir diğer söyleyişle, mahkeme, davayı ele alırken daima fesihten kaçınma olanağı olup olmadığını araştırmalıdır. Ancak bu alternatif önlemler alınsa da şirket ilişkisini sürdürmenin mümkün olmaması hâlinde son çare olarak feshi başvurulabilir²⁰⁷. Dolayısıyla hâkim karar verirken, tüm menfaatleri birlikte değerlendirmek ve buna uygun olarak sonuca gitmek durumundadır. TTK md. 531’in düzenlenme biçiminden de hareketle, fesih davasında alternatif çözümler öncelikle uygulanmalıdır ve bu çözümler araştırılmaksızın davanın kabul edilerek şirketin feshedilmesi bozma sebebi teşkil edebilir²⁰⁸.

²⁰⁴ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 334.

²⁰⁵ **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 334.

²⁰⁶ **Şener**, s. 638.

²⁰⁷ Hâkimin verebileceği en son karar anonim şirketin feshidir. Bir diğer söyleyişle, fesih, tünelin sonundaki çözümdür(**Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 343, 347).

²⁰⁸ **Tekinalp**, Usulî Sorunlar, s. 214.

3.2.3. Mahkemenin Alternatif Çözümüne Re’sen Hükmetme Yetkisinin Bulunması

HMK md. 26’da “*Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir*” hükmüne yer verilmiştir. Bir diğer söyleyişle, hâkim, kural olarak tarafların talepleriyle bağlıdır. Ancak anonim şirketin haklı sebeple feshi davası, bu durumun istisnasını öngörmüş ve hâkime olağanüstü bir takdir yetkisi tanımıştır²⁰⁹. Davacı, talebinde hiçbir alternatif çözümden bahsetmemiş veya birkaç alternatif çözümden söz etmiş olsa bile, mahkeme re’sen istediği alternatif çözüme veya feshe karar verebilir ya da davayı reddedebilir²¹⁰. Bununla birlikte, hâkime bu yetkinin tanınması, mahkemenin anonim şirkette istediği gibi düzenleme yapma yetkisine sahip olduğu anlamına gelemez. Aksi takdirde, bir yandan TTK md. 340 ile hiçe sayılan sözleşme özgürlüğü, diğer yandan TTK md. 531’in hâkime verdiği takdir yetkisiyle anonim şirketlerde hâkimin hukuku egemen olur.

TTK md. 531’de kendisine tanınan takdir yetkisini kullanırken hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar vermelidir(TMK md. 4). Bununla birlikte, hâkim “*duruma uygun düşen ve kabul edilebilir*” alternatif çözümlere hükmederken şirketin iç işlerine müdahale ettiğini hatırlayarak hukukun ve anonim şirketin temel ilkeleri ile kurulların devredilemez yetkilerini göz ardı etmemelidir. Hâkim, davanın sonunda şirketteki mevcut sorunu ortadan kaldıracak ve ihtiyaca cevap verecek bir kararın altına imza atmalıdır²¹¹. Son olarak, bu davanın amacının azınlığı korumak ve fakat nihai amacının anonim şirketin devamlılığını sağlamak olduğu da unutulmamalıdır.

²⁰⁹ **Kendigelen**, s. 434-435; **Çamoğlu, E.:** “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasının Usulî Hükümleri”, s. 5, www.yargidunyasi.com (E.T.: 21.05.2019); **Bahtiyar**, Ortaklıklar, s. 385; **Ayhan / Çağlar / Özdamar**, s. 459. Ayrıca hâkime tanınan bu takdir yetkisi ile, “*rus ruleti*”ne benzer bir hukukî tablo yaratıldığı ifade edilmiştir(**Ayoğlu**, s. 237).

²¹⁰ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 341; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 334.

²¹¹ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 342.

3.3. DAVANIN USUL HUKUKU BAKIMINDAN ÖZELLİKLERİ

3.3.1. Davanın Tarafları

3.3.1.1. Davacı

Anonim şirketin feshi davası, TTK md. 531 uyarınca, halka kapalı anonim şirketlerde “*sermayenin en az onda birini temsil eden payların sahipleri*” ve halka açık anonim şirketlerde “*sermayenin en az yirmide birini²¹² temsil eden payların sahipleri*”; kısa ifadesiyle, azınlık tarafından açılabilir. Bu oranda paya tek bir pay sahibi sahip olabileceği gibi birden fazla pay sahibi bir araya gelerek de söz konusu hakkı kullanabilir²¹³. Kanun koyucu, fesih davasını pay sahipliğine ve azınlık sıfatına bağlı kişisel nitelikte bir dava olarak düzenlemiş ve bu davayı da azınlığa özgülemiştir²¹⁴. Ancak, tek ortaklı anonim şirketlerde haklı sebeple fesih davasının gündeme gelmeyeceğine özellikle işaret etmek gerekir, zira bu tür anonim şirketlerde bütün paylar tek bir kişiye aittir ve dolayısıyla şirkette azınlık olmadığı gibi başka bir pay sahibi de bulunmamaktadır²¹⁵.

Usul hukuku bakımından, bir davanın açılabilmesi, davacının o davada hukukî yararının bulunmasına bağlıdır(HMK md. 114/1-h). Bu husus dava şartıdır ve yokluğu hâlinde dava usulden reddedilir. Fesih davasının açılabilmesi için ise, TTK md. 531’de öngörülen oranlara sahip olmak gerekli ve yeterlidir²¹⁶. Bir başka söyleyişle, hâkim, böyle bir dava önüne geldiğinde, yalnızca davacının sahip olduğu pay oranını incelemekle yetinecek, ayrıca HMK md. 114/1-h’de yer alan hukukî yarar şartını gözetmeyecektir²¹⁷. Pay oranı yüzdelerinin hesaplanmasında, sermayenin ödenmiş olup olmamasının bir önemi bulunmayıp itibari değeri esastır²¹⁸. Yargıtay 11. HD, 10.02.2014 tarih ve 2013/12495 E. 2014/2202 K. sayılı kararında, sahip olduğu pay miktarı göz önüne alındığında, davacının, azınlık sıfatını haiz olmadığı için fesih

²¹² Halka açık anonim şirketlere yönelik bu ifade, TTK md. 531’e Adalet Komisyonu tarafından eklenmiştir(Moroğlu, 2016, s. 330; Kendigelen, s. 434).

²¹³ TTK md. 531 gerekçesi.

²¹⁴ Şahin, Fesih, s. 347-348; Hanağası, s. 207-208.

²¹⁵ Şener, s. 635.

²¹⁶ TTK md. 531 gerekçesi.

²¹⁷ Tasfiyesine karar verilen bir şirkete karşı fesih davası açılmasında hukukî yarar bulunmadığı yolunda bkz. Yargıtay 11. HD’nin 21.10.2015 tarih ve 2015/3992 E. 2015/10828 K. sayılı kararı (Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 360).

²¹⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 342.

davasını açamayacağı, dolayısıyla, davacı tarafından ileri sürülen hususların haklı nedenle fesih sebebi sayılamayacağına ilişkin mahkeme kararını onamıştır²¹⁹.

Pay Sahipliği

Fesih davası, kural olarak pay sahipleri tarafından açılabilir. Bir diğer söyleyişle, davacı sıfatı payın maliki olan azınlığa aittir. Dolayısıyla, payın üzerinde tanınan rehin hakkı, bu hakkı elinde bulunduran kişiye fesih davası açma hakkını vermez²²⁰. Aynı şekilde, payların üzerinde vedia ya da ariyet hakkı bulunması; intifa senedi veya katılma intifa senedi sahibi olunması ile davacı sıfatı kazanılmaz²²¹. Öte yandan bu dava, pay sahibi olmak hususunda beklenen bir hakka sahip bulunan ve fakat henüz hukuken pay sahibi olmayanlar tarafından açılmaz²²².

Fesih davası, gerçek kişi(ler) tarafından açılıyorsa davacının kendisi, kanuni veya akdi temsilcisi; tüzel kişi(ler) tarafından açılıyorsa tüzel kişinin yetkili temsilcisi, yetkili organı veya belirlenen akdi temsilcisi aracılığıyla açılabilir²²³.

Davacının Sahip Olması Gereken Pay Oranı

Davacının sahip olması gereken pay oranı, davanın açılması ve dava süresince bunun muhafazasının gerekip gerekmemesi ile söz konusu oranların esas sözleşmeyle değiştirilip değiştirilemeyeceği konuları bakımından önem taşımaktadır.

Davacı Azınlığın Sahip Olduğu Pay Oranının Dava Süresince

Muhafazasının Gerekip Gerekmemesi

Fesih davasının açılabilmesi için davacının pay sahipliği sıfatının ve TTK md. 531'de öngörülen pay oranlarının davanın açıldığı tarihte mevcut olması gerekir(HMK md. 114/1-d)²²⁴. Bir diğer söyleyişle, bu davanın görülebilmesi için davacının koşulları anılan maddede düzenlenen taraf ehliyeti sıfatını haiz olması gerekir. Aksi hâlde dava

²¹⁹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2014, s. 318. Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD'nin 29.09.2016 tarih ve 2015/13250 E. 2016/7626 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019).

²²⁰ Çelik, Haklı Sebep, s. 587.

²²¹ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 341; Hanağası, s. 209.

²²² Hanağası, s. 209-210.

²²³ Erdem, s. 180; Hanağası, s. 211.

²²⁴ TTK md. 531 gerekçesi; Şahin, Fesih, s. 346.

esasa girilmeksizin usulden reddedilecektir. Bununla birlikte, fesih davası açma hakkı paylara değil, azınlığın pay sahipliği sıfatına bağlı bir haktır. Dolayısıyla, azınlığın pay sahipliği sıfatı, kural olarak, haklı sebebin gerçekleştiği tarihte de var olmalıdır²²⁵.

Davacı azınlığın pay sahipliği sıfatını ve sahip olduğu pay oranını, kural olarak, davanın sonuna dek, bir diğer söyleyişle, dava kesin hükümle sonuçlanıncaya kadar muhafaza etmesi gerekir²²⁶. Öğretide hâkim görüş, davacının, sahip olduğu payın, Kanunda öngörülen oranların altına düşmesi hâlinde, davanın usulden reddedileceği yönündedir²²⁷. Hâkim görüşe büyük oranda katılmakla birlikte, kanımızca, sırf azınlık pay sahiplerinin pay oranlarını düşürerek açılan davayı bertaraf etmek için büyük sermaye artırımlarına gidilmesi gibi ayrıksı bazı durumlarda mahkeme davaya devam edebilmelidir. Bir diğer söyleyişle, somut olay adaletinin sağlanabilmesi adına mahkeme bu hususta da takdir yetkisine sahip olmalıdır.

Davacı Azınlığın Sahip Olması Gereken Pay Oranlarının Esas Sözleşme ile Değiştirilip Değiştirilemeyeceği

TTK md. 340'da düzenlenen emredici hükümler ilkesiyle Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümleri –buna TTK md. 531 de dâhil olmak üzere– kural olarak emredici nitelikte kabul edilmiştir. Anılan maddenin lafzı dikkate alındığında, esas sözleşmeyle TTK hükümlerinden farklı düzenlemeler yapılması ancak Kanunun kendisi buna açıkça izin vermişse mümkündür. Bunun dışında esas sözleşme, Kanun hükümlerine aykırı olamayacaktır. Bu genel kural ile birlikte, TTK md. 531 gerekçesinde, “*Bu hakkın kullanılabilmesi için esas sermayenin onda birine sahip olmak gerekli ve yeterlidir. Bu oranda paya bir paysahibinin sahip olması şart değildir. Birden fazla paysahibi de bir araya gelerek söz konusu hakkı kullanabilir. Esas sözleşme ile daha düşük bir oran öngörülebilir*” ifadelerine yer verilmiştir.

²²⁵ **Nomer Ertan, N. F.:** “Yargıtay Kararları Işığında Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi”, Yürürlüğünün 5. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu(Tebliğler ve Tartışmalar), İstanbul 2018, s. 98.

²²⁶ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** Ortaklıklar II, s. 341; **Erdem,** s. 180.

²²⁷ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu,** Ortaklıklar II, s. 341; **Pulaşlı,** Şerh, s. 2421; **Şahin,** Fesih, s. 346; **Erdem,** s. 180; **İlbasmış Hızlısoy,** s. 198. Aksi görüş için bkz. **Eriş,** s. 2691.

TTK md. 340 hükmü ile TTK md. 531 gerekçesi birbirine taban tabana zıttır. Öğretide bir görüş²²⁸, her ne kadar azınlığın sahip olması gereken oranların esas sözleşme ile değiştirilebileceği yönünde ise de, kanun hükmü, gerekçeye nazaran öncelikle uygulanacaktır. Bir diğer söyleyişle, kanaatimizce, azınlık pay oranlarının esas sözleşme ile değiştirilmesi mümkün değildir²²⁹.

Davacının Kusurlu Olmasının Davaya Etkisi

Azınlık, fesih davası hakkını, TMK md. 2 kapsamında düzenlenen dürüstlük kurallarına uygun olarak kullanmalıdır. Pay sahipliği ilişkisinin, sürekli bir borç ilişkisi doğurduğu düşünüldüğünde, hayatın olağan akışı içerisinde, davacı azınlığın bazı kusurlarının olabileceğini itiraf etmek gerekir. Dolayısıyla, davanın kabul edilebilmesi için, davacı azınlığın kusursuz olması şart değildir. Ancak, kimsenin kendi eylemine ve tamamen kendi kusuruna dayanarak bir hak elde edemeyeceği yönündeki hukuk ilkesi ışığında, davacının, gerçekleşmesine bizzat kendisinin neden olduğu ya da ağır kusurlu bulunduğu durumlarda, haklı sebebin var olmadığı sonucuna varılacaktır²³⁰. Dolayısıyla açılan davada, şirkette tüm pay sahiplerinin davranışları ve bunların şirkette yol açtığı durum, haklı sebep bağlamında birlikte değerlendirilerek sonuca gidilecektir.

3.3.1.2. Davalı

Fesih davası, azınlık tarafından anonim şirketin kendisine, bir diğer söyleyişle, şirket tüzel kişiliğine karşı açılır²³¹. Dolayısıyla, haklı sebebin meydana gelmesine sebebiyet veren bizzat çoğunluk pay sahipleri dahi olsa bu davada onlara karşı husumet yöneltilemez²³². O hâlde, davada husumet, yalnızca çoğunluk pay

²²⁸ Hükmün nispi emredici olduğu, bir diğer söyleyişle, Kanunda öngörülen azınlık payı oranlarının düşürülebileceği ancak yükseltilemeyeceği görüşü için bkz. **Çamoğlu**, Usulî Hükümler, s. 2; **Pulaşlı**, Şerh, s. 2421; **Yıldız**, s. 1197, **Erdem**, s. 176; **Altaş S.**: Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara 2019, s. 838.

²²⁹ Bu gerekçeyle aynı yönde bkz. **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 332-333; **Karasu**, Emredici Hükümler s. 45 vd.; **Nomer Ertan**, Düşünceler, 423; **Şener**, s. 635; **Eriş**, s. 2690. Farklı gerekçeyle aynı yönde bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 341.

²³⁰ **İlbasmış Hızlısoy**, s. 65-66. Ortak kusurun varlığı hâlinde davanın açılmayacağı görüşü için bkz. **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 341. Ayrıca davacının kusursuz olması gerektiğine ilişkin görüş için bkz. **Eriş**, s. 2689.

²³¹ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 341; **Çamoğlu**, Usulî Hükümler, s. 3; **Şener**, s. 636; **Hanağası**, s. 222.

²³² **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 341; **Tekinalp**, Sermaye Ortaklıkları, s. 342.

sahiplerine yöneltildiyse davanın usulden reddedilmesi; hem çoğunluğa hem şirket tüzel kişiliğine yöneltildiyse, yalnızca şirkete yöneltilen kısım için davanın esasına girilmesi gerekir²³³. Öğretide bir görüşe göre, kapalı ve aile tipi anonim şirketlere yöneltilen bir fesih davasında, husumetin davalı şirket yanında diğer pay sahiplerine de yöneltilmesinin dava konusunun gereği gibi müzakere edilebilmesi ve alternatif çözümlerin değerlendirilebilmesi açısından daha uygun olacağı ifade edilmiştir²³⁴. Kanımızca, özellikle kapalı ve aile tipi anonim şirketlerde haklı sebebin oluşmasına sebebiyet veren pay sahipleri, davada tanık gösterilmek suretiyle davaya dâhil edilebilir. Ancak, davanın niteliği itibarıyla “anonim şirketin” haklı sebeple feshi davası ve bu davada alternatif çözümlerin nihai olarak şirketin devamlılığını sağlamaya yönelik olduğu gözetildiğinde, bu davada mutlaka şirketin taraf olması gerekir.

Yargıtay 11. HD, 15.03.2017 tarih ve 2015/13688 E. 2017/1534 K. sayılı kararında, şirketin feshi istemiyle açılan davada, şirket ortaklarına husumet düşmeyeceği ve davalı aleyhine açılan davanın husumetten reddine karar verilmesi gerektiği²³⁵; 10.06.2015 tarih ve 2015/2387 E. 2015/8048 K. sayılı kararında ise, öncelikle şirketin feshi, bu mümkün değilse davacı sıfatıyla kendilerinin ya da hâkim ortak olan davalının şirketten çıkarılmaları terditli istemiyle açılan davada, davacı tarafın talebinin ileri sürülüş şekline husumetin hem şirkete hem davalı ortaklara düştüğünü, davalı ortaklara husumet düşmediği kabul edilecekse bile, şirket aleyhine açılan davanın esastan görülmesi gerektiği²³⁶ sonucuna varmıştır. Bununla birlikte, Yargıtay 11. HD, 12.03.2014 tarih ve 2013/16548 E. 2014/4761 K. sayılı farklı bir kararında, şirketin yarı payının davacıya, diğer yarısının ise davalıya ait olduğu, şirkette başkaca bir hissedar bulunmadığı gözetildiğinde, fesih davasında şirketin taraf

²³³ Davanın diğer pay sahiplerine karşı da açılabilmesi ve müdahillik görüşü için bkz. **Eriş**, s. 2691. Ayrıca fer’i müdahale konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. **Hanağası**, s. 224-225.

²³⁴ **Yüksel, S. H.**: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasında Davalı Sıfatı Üzerine Düşünceler”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, 1. Baskı, İstanbul 2017, s. 863 vd.

²³⁵ **Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017**, s. 241-242. Aynı yönde bkz. Yargıtay 11.HD’nin 12.01.2017 tarih ve 2016/477 E. 2017/239 K., 03.03.2016 tarih ve 2016/12197 E. 2016/2357 K. ile 23.12.2015 tarih ve 2015/5994 E. 2015/13820 K. sayılı kararları, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019).

²³⁶ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016**, s. 363.

gösterilmemesinin sonuca etkili olmayacağı ve taraf teşkilinin tamamlanmış sayılacağını kabul etmiştir²³⁷.

3.3.2. Dava Açma Süresinin Olup Olmadığı

Anonim şirketin haklı sebeple feshinin talep edilmesi herhangi bir süreye bağlanmamıştır. Ancak hukukta, çoğu zaman, bir talebin süreye bağlanmamasının onun süresiz olarak ileri sürülebileceği anlamına gelmediği ifade edilmelidir. Öğretide aksi görüşler²³⁸ bulunsa da, hâkim görüş, diğer haklarda da sınır teşkil eden dürüstlük kuralları ve hakkın kötüye kullanılması yasağının, fesih davası açma süresi bakımından da sınır oluşturacağı kanaatindedir²³⁹. Bu çerçevede, somut olayda ileri sürülen haklı sebeplerin dava tarihinden çok öncesine dayanması dürüstlük kurallarına ve hakkın kötüye kullanılması yasağına aykırılık teşkil edecektir.

Azınlığın, haklı sebep teşkil edecek hususları öğrenmesinden itibaren makul bir sürede fesih davasını açması gerekir²⁴⁰. Ancak, fesih davasının ikincil niteliği gözetildiğinde, davacı, bu davadan önce iptal davası açmak, özel denetçi atanmasını istemek gibi diğer hukukî yollara başvurmak ve bu başvurulardan bir sonuç alamazsa, bu davayı açma yoluna gitmek isteyebilir²⁴¹. Nitekim, dürüstlük kurallarına uygun davranan azınlıktan beklenen davanın ikincil niteliğini de gözeterek feshin son çare olması ilkesine riayet etmesidir. O hâlde, makul süre belirlenirken bu hususların da göz önünde bulundurulması gerekir. Makul süre, somut olayın özelliklerine göre mahkemece takdir edilecektir.

3.3.3. Davanın Terditli Açılıp Açılmayacağı

Terditli dava, davacının aynı davalıya karşı aralarında hukukî ya da ekonomik bağlantı bulunan birden fazla talebini, bu talepler arasında aslilik-ferilik ilişkisi

²³⁷ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 316.

²³⁸ Moroğlu, 2016, s. 330-331; Sumer, A.: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi, MÜİBD, C. XXVIII, s. 179.

²³⁹ Pulaşlı, Şerh, s. 2423; Çelik, Haklı Sebep, s. 587; Oruç, M.:”6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıktan Haklı Sebep Fesih İstemine Bağlı Çıkarılma”, Batider, C. XXVII, S. 1, s. 220; Ayan, Ö.: “Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi Davası(531. Madde)”, Legal Hukuk Dergisi, S. 102, s. 2262.

²⁴⁰ Nomer Ertan, Düşünceler, s. 425; Şener, s. 636; Bilgili / Demirkapı, Dersler, s. 381; Ayhan / Çağlar / Özdamar, s. 460; Hanağası, s. 227; İlbasmış Hızlısoy, s. 221.

²⁴¹ Şahin, Fesih, s. 359.

kurarak aynı dava dilekçesinde ileri sürmesi sonucunda ortaya çıkar(HMK md. 111/1). Bununla birlikte mahkeme, davacının asli talebini reddetmedikçe, diğer talebini değerlendiremez(HMK md. 111/2). O hâlde, terditli davada, davacının taleplerini bir sıraya sokması ve önceki talebinden sonuç alamazsa mahkemeden diğer talebini istemesi söz konusudur²⁴². Bunu asıl talebin reddedilmesi ihtimalini düşünerek yapar²⁴³. Haklı sebeplerle fesih başlığı altında düzenlenen TTK md. 531’de ise “*Haklı sebeplerin varlığında ... payların sahipleri ... şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme, fesih yerine, ... duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebilir*” denilmektedir. Davacı pay sahiplerinin mahkemeden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilecekleri ve bu davanın anonim şirketin haklı sebeple fesih davası olduğu gözetildiğinde, bu davada, davacılar yalnızca şirketin feshini talep edebilir. Mahkeme ise “fesih yerine”, alternatif çözümlere hükmedebilir. Dolayısıyla, bu davanın terditli dava olmadığı sonucuna varılmalıdır.

Fesih davasında, davacı, dava dilekçesinin neticesinde her ne kadar anonim şirketin feshini talep etmek zorunda ise de, kanımızca, dilekçenin içeriğinde kendisinin de bir parçası olduğu şirket için alternatif çözümler üretmek bunlara değinebilir. Şüphesiz, mahkeme, davacının dilekçesinde önerdiği alternatif çözümlerle de, fesih talebiyle de bağlı değildir. Ancak en azından mahkemede bir kanaat uyandırmak açısından bu yöntem benimsenebilir. Yargıtay 11. HD’nin, 10.06.2015 tarih ve 2015/2387 E. 2015/8048 K. sayılı kararında, öncelikle şirketin feshi, bu mümkün değilse davacı sıfatıyla kendilerinin ya da hâkim ortak olan davalının şirketten çıkarılmaları terditli istemiyle açılan davada, bu davanın terditli açılıp açılmayacağı karşısında suskun kalarak bu davanın terditli açılacağını zımnen kabul ettiği söylenebilir²⁴⁴.

²⁴² **Kuru**, s. 145.

²⁴³ **Arslan / Yılmaz / Taşpınar Ayvaz / Hanağası**, s. 305.

²⁴⁴ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016**, s. 363. Ayrıca limited şirketin haklı sebeple feshine ilişkin bir davada, Yargıtayın davanın terditli açılacağını kabul ettiği yolunda bkz. Yargıtay 11. HD’nin 05.05.2014 tarih ve 2014/1377 E. 2014/8486 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019).

3.3.4. İspat Yükü

Kanunda aksine bir düzenleme bulunmadıkça, herkes hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispat etme külfeti altındadır(TMK md. 6 ve HMK md. 190/1). Bir diğer söyleyişle, iddia eden ispat eder. Davacı, TTK md. 531’de öngörülen pay oranına sahip bulunduğu ve haklı sebeplerin mevcut olduğu iddiasındadır. O hâlde, davacı, sahibi olduğu pay oranını ve haklı sebeplerin varlığını ispat külfeti altındadır. Davalı şirket ise davacının iddia ettiklerinin aksini ve/veya kendi ileri süreceği hususları ispat etmek durumundadır²⁴⁵.

Dava kapsamındaki deliller, haklı sebeplerin varlığını ispata elverişli değilse, davacının davasını ispat edemediği gerekçesiyle dava reddedilir. Nitekim Yargıtay 11. HD, 06.05.2015 tarih ve 2014/18585 E. 2015/6457 K. sayılı kararında, davacının TTK md. 531 kapsamında şirketin feshini gerektirecek haklı bir sebebi ispatlayamadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesini yerinde bulmuştur²⁴⁶. Ayrıca haklı sebebi oluşturan maddi olgular, tanık da dâhil olmak üzere her türlü delille ispat edilebilir. Hâkim, uzmanlık gerektiren konularda bilirkişilerden istişari görüş alabilir²⁴⁷.

3.3.5. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Tüm ticarî davalar ve ticarî nitelikteki çekişmesiz yargı işleri asliye ticaret mahkemesinde görülür(TTK md. 5/1). TTK’de öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları, ticarî dava sayılır(TTK md. 4/1). Anonim şirketin haklı sebeple feshi, TTK md. 531’de öngörüldüğü üzere, “*şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden*” istenebilir.

Ayrıca, HMK md. 14/2’de, “*Özel hukuk tüzel kişilerinin, ortaklık veya üyelik ilişkileriyle sınırlı olmak kaydıyla, bir ortağına veya üyesine karşı veya bir ortağın yahut üyenin bu sıfatla diğerlerine karşı açacakları davalar için, ilgili tüzel kişinin merkezinin bulunduğu yer mahkemesi kesin yetkilidir*” hükmüne yer verilmiştir.

²⁴⁵ Çamoğlu, Usulî Hükümler, s. 4.

²⁴⁶ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 363-364.

²⁴⁷ Yıldız, s. 1199.

Düzenlemelerde öngörülen yetki kuralı, kesin yetki kuralıdır ve tıpkı görev kuralları gibi kesin yetki de kamu düzeninden sayıldığından dava şartıdır(HMK md. 114/1-c, d). Dolayısıyla, haklı sebeple fesih davası yalnızca şirket merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesinde açılabilir. Kesin yetkinin söz konusu olduğu hâllerde yetki sözleşmesi yapılamayacağından, esas sözleşmeyle fesih davası için başka bir mahkemenin yetkili kılınması da mümkün değildir(HMK md. 18/1)²⁴⁸.

Görev ve kesin yetki kurallarının kamu düzenine ilişkin olması dolayısıyla, fesih davasında görevsizlik ve/veya yetkisizlik taraflarca davanın her aşamasında ileri sürülebilir. Ayrıca mahkeme de görevsizliğine ve/veya yetkisizliğine her zaman karar verebilir. Nitekim Yargıtay 11. HD, 04.03.2014 tarih ve 2014/1999 E. 2014/4046 K. sayılı kararında, taraflar arasındaki uyuşmazlığın HMK md. 14/2 kapsamında şirket ile pay sahipleri arasındaki uyuşmazlık niteliğinde olduğu, bu maddede öngörülen yetkinin kamu düzenine ilişkin kesin yetki olduğu ve davanın her aşamasında mahkemece re'sen değerlendirilmesi gerektiği gerekçeleriyle yetkisizlik kararı verilmesini hukuka uygun bulmuştur²⁴⁹.

Öte yandan, TTK md. 1521 uyarınca, anonim şirketlerde pay sahipleri ile şirket arasında pay sahipliğinden kaynaklanan davalar basit yargılama usulüne tabi olacağından, fesih davasında basit yargılama usulü uygulanır.

3.3.6. Uyuşmazlığın Hakem Önünde Görülüp Görülemeyeceği

Taraf iradelerine tabi olmayan hususlar hakem önünde görülemez(HMK md. 408). Tarafların üzerinde sulh olamayacakları ve/veya kamu düzenine ilişkin uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir. Anonim şirketin haklı sebeple feshi davası, konusu itibarıyla tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği bir husus olmaması, kesin yetki kuralı içermesi, sonunda verilecek kararın herkesi etkileyecek olması ve anonim şirketlere ilişkin hükümlerin kural olarak emredici olması nedenleriyle kamu düzenine ilişkindir. Anılan sebeplerden ötürü, fesih davası, hakem önünde

²⁴⁸ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 340; Erdem, s. 186; Hanağası, s. 229.

²⁴⁹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2014, s. 317-318. Aynı yönde Yargıtay 11. HD'nin 14.05.2015 tarih ve 2015/5224 E. 2015/6902 K. sayılı kararı, <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019).

görülemes²⁵⁰. Aynı görüşte olan Yargıtay 11. HD, 09.04.2014 tarih ve 2014/141 E. 2014/6951 K. sayılı kararında, tahkimin yalnız tarafların arzularına tabi olan, bir diğer söyleyişle, davacı ile davalının mahkeme kararına gerek olmaksızın aralarında anlaşarak sonuçlandırabilecekleri uyuşmazlıklar için geçerli olduğunu; anonim şirketin feshine ilişkin uyuşmazlığın ortaklar arasında yapılacak anlaşma ile sonuçlandırılmasının mümkün olmadığını ayrıca TTK'nin şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesini yetkilendiren hükümlerin de tahkim ile bağdaşmadığını belirtmiştir²⁵¹.

²⁵⁰ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 340; **Pulaşlı**, Şerh, s. 2423-2424; **Şahin**, Fesih, s. 372-373; **Erdem**, s. 189; **Hanağası**, s. 230 vd. Limited şirketin haklı sebeple fesih davasının hakem önünde görülebileceği görüşü için bkz. **Yıldırım**, s. 428-429.

²⁵¹ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2014**, s. 315-316.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

FESİH YERİNE VERİLEBİLECEK DİĞER KARARLAR

4.1. GENEL OLARAK

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında, haklı sebebin varlığı hâlinde²⁵², mahkeme, şirketin feshi yerine, duruma uygun düşen ve kabul edilebilir alternatif çözümlere hükmedebilir. TTK md. 531'in kenar başlığında, her ne kadar “fesih” kelimesi yer alsada, kanun koyucunun esas amacı, bu davanın sonucunda, anonim şirketi ayakta tutmak ve şirket faaliyetlerini kesintiye uğratmamaktır. Dolayısıyla, şirkette ortaya çıkan sorun, fesih dışında bir yolla çözülebiliyorsa, şirketin feshine karar verilememelidir. Nitekim Yargıtay 11. HD, 09.03.2016 tarih ve 2015/8119 E. 2016/2586 K. sayılı kararında, mahkemenin, davacının şirketten ayrılmasının adilane bir çözüm olacağı gerekçesiyle şirketin feshine gerek olmadığı yönündeki kararını yerinde bulmuştur²⁵³.

Ayrıca, anonim şirketi yaşatmak ana ilke olsa da, hâkim, şirketi temelinden değiştirecek ve başkalaştıracak müdahalelerde bulunamaz. Aksi takdirde, yaşatılan davalı anonim şirket değil, mahkemenin eliyle oluşturulan başka bir şirket olur. Mahkemenin fesih davasındaki görevi, şirketteki hastalığı teşhis ve tedavi etmektir²⁵⁴. Tedavi için gerekli kararlar verilerek şirket sağlığına kavuşturulmalıdır. Ancak, mahkemedenden beklenen, kadavrayı tekrar diriltmeye çalışması veya bunun yerine başka bir bedeni koyması değildir.

²⁵² Davada feshin ya da alternatif çözümün mahkemece tartışılabilmesinin ön koşulu “haklı sebebin varlığı”dır. Mahkemece çözümlerden önce irdelenecek husus, somut olayda ileri sürülen vakıaların haklı sebep teşkil edip etmediğidir. Nitekim Yargıtay 11. HD, 29.02.2016 tarih ve 2015/6622 E. 2016/2159 K. sayılı kararında, tüm dosya kapsamında, özellikle tarafların dilekçeleri ve alınan bilirkişi raporu dikkate alındığında, davalı şirketin TTK md. 531 uyarınca feshini gerektirir haklı sebeplerin oluşmadığı gerekçesiyle davanın reddedilmesini yerinde bulmuştur(**Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016**, s. 358.). Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD'nin 30.05.2017 tarih ve 2016/4639 E. 2017/3180 K. sayılı kararı(**Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017**, s. 240).

²⁵³ **Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016**, s. 357.

²⁵⁴ **Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II**, s. 340.

Bu bölümde, gerekli olduğu ölçüde azınlığın korunması ve bu suretle mümkün olduğu ölçüde şirket varlığının korunarak devamlılığının sağlanması için mahkemece “fesih yerine” verilebilecek diğer kararlar ele alınacaktır. Bir diğer söyleyişle, başlık altında alternatif çözümler irdelenecek olup anonim şirketin feshi ve tasfiyesi ile davanın reddi inceleme konusu yapılmayacaktır.

4.2. DİĞER ÇÖZÜMLER

TTK md. 531, fesih davasında, mahkemenin, *“davacı pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin ödenip davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme”* karar verebileceğini öngörmüştür. Aynı maddenin gerekçesinde ise *“Maddenin son cümlesindeki “veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözümü karar bağlama” inisiyatifini tamamıyla mahkemeye aittir. İsviçre öğretisinde, mahkemenin kâr dağıtma zorunluğunu karara bağlayabileceği; uygun bir yeni pay sahibinin şirkete alınmasını uygun bulabileceği, hatta şirketi sağlığa kavuşturabilecek kısmî tasfiyeye de hükmedebileceği belirtilir”* denilmiştir.

Mahkemece hükmedilecek -sınırlı sayıda olmayan- diğer çözümün duruma uygun düşmesi ve kabul edilebilir olması gerekir. Bir şirkette, davacı azınlığın menfaatlerinin yanında diğer pay sahiplerinin, şirket çalışanlarının, şirket alacaklılarının, intifa senedi sahiplerinin, borçlanma senedi sahiplerinin ve hatta kamunun menfaatleri bulunmaktadır. Bu nedenle hâkim karar verirken, tüm menfaatleri birlikte değerlendirerek sonuca gitmek durumundadır. Menfaat değerlendirmesi yapılırken de özellikle halka açık anonim şirketler ile halka kapalı anonim şirketlerin ayrı kefelere konulması gerekir. Bir diğer söyleyişle, menfaatler, somut olayın özellikleri ve her şirketin kendine has yapısı içerisinde ele alınmalıdır.

Ayrıca mahkeme karar verirken hukukun ve anonim şirketin temel ilkeleri ile kurulların devredilemez yetkilerini nazara almalıdır. Öte yandan, verilecek karar, karışıklığa mahal vermemeli; icra edilebilir olmalı; ölçülü olmalı; somut olaydaki

sorunu kalıcı şekilde ortadan kaldıracak ve aykırılığı giderecek nitelikte olmalıdır²⁵⁵. Görüldüğü üzere, davanın pek çok yönden ele alınması gerekmektedir. Zira TTK md. 531'in hâkime bu denli geniş takdir yetkisi tanınmasının nedeninin esasen “duruma - en- uygun” çarenin mahkemece ne yapıp edip bulunması gerektiğinden kaynaklandığı kanaatindeyiz. Mahkemenin bu dava bağlamında bilirkişilerden, meslek kuruluşlarından ve resmî kurumlardan istişari görüş alması da büyük önem taşımaktadır²⁵⁶.

4.2.1. Davacı Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması

TTK md. 531, fesih davasının sonunda mahkemece verilebilecek kararları sınırlandırmamıştır. Ancak aynı maddede, fesih ile birlikte, davacı pay sahiplerinin pay değerlerinin ödenerek şirketten çıkartılabileceği ayrıca zikredilmiştir²⁵⁷. TTK md. 531'in, kaynağı İsvBK md. 736 b. 4'den farklı olarak bu çözümü zikretmesi dolayısıyla, kanun koyucunun, davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılması çözümüne diğerlerine nazaran önem atfettiği ve bu çözümün mahkemece özellikle değerlendirilmesi gerektiği kanaatinde olduğu sonucuna ulaşmaktayız.

Çıkarılma, mahkeme kararı kesinleştiğinde hüküm ve sonuç doğuracağından, davacı pay sahiplerinin hak ve yükümlülükleri kararın kesinleşmesine kadar devam edecektir²⁵⁸. Bununla birlikte, çıkarılmaya ilişkin karar davacının pay sahipliği sıfatını ve statüsünü sona erdiren bir karar olması dolayısıyla inşai karakterlidir²⁵⁹. Verilen bu kararın en önemli sonucu da çıkarılan pay sahiplerine “*paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerlerinin*” ödenecek olmasıdır. Ödenecek gerçek değer hesabı bilirkişilerden rapor alınmasını gerektirir. Nitekim Yargıtay 11. HD, 11.06.2015 tarih ve 2015/2255 E. 2015/8166 K. sayılı kararında, “*Mahkemece, davalı şirketin mal varlığının güncellenmesi suretiyle belirlenen aktifleri üzerinden davacının %30 payına karşılık gelen bedele hükmedilmiş ise de, gerçek pay değerinin*

²⁵⁵ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 347; Tekinalp, Tek Kişi Ortaklıkları, s. 192; Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s. 340; Ayan, s. 2555.

²⁵⁶ Tekinalp, Usulî Sorunlar, s. 214; Çamoğlu, Usulî Hükümler, s. 3.

²⁵⁷ Çıkarılma kavramının terminolojik incelemesi ve konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. İlbasmış Hızlısoy, s. 284 vd.

²⁵⁸ Çelik, A.: Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, Güncellenmiş 4. Baskı, Ankara 2016, s. 313; Oruç, s. 224.

²⁵⁹ Hanağası, s. 257.

belirlenmesinde davalı şirketin pasiflerinin de dikkate alınması suretiyle mali bilançonun ve bu kapsamda gerçek pay bedelinin bulunması ve bu bedele hükmedilmesi gerekirken, bu hususlarda yetersiz bilirkişi raporuna dayalı olarak hüküm tesisi doğru görülmemiş, kararın davalı şirket yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir” şeklinde karar vermiştir²⁶⁰. Aynı Daire, 12.03.2014 tarih ve 2013/16548 E. 2014/4761 K. sayılı kararında, bilirkişi tarafından alınan raporu yeterli görerek belirlenen davacı pay sahibinin gerçek değerinin davalı tarafından kendisine ödenmesi suretiyle şirketten çıkarılmasına karar verilmesini yerinde bulmuştur²⁶¹.

Son olarak, çıkarma kararı, şirketin kendi paylarını iktisap etmesi sonucunu doğuracaktır²⁶². Kararın davacı pay sahiplerinin tüm paylarını kapsaması gerekmekte olup, yalnızca bir kısım payların çıkarmaya konu edilmesi mümkün değildir²⁶³. Ancak şirketin davacı pay sahiplerinin paylarını satın alabilecek mali güce sahip olmaması hâlinde, diğer seçenekler değerlendirilmelidir. Yargıtay 11. HD de, 06.07.2015 tarih ve 2014/17428 E. 2015/8840 K. sayılı kararında, davalıya, davacının payının değerinin ödenip şirketten çıkarılması konusunda beyanda bulunması için süre verildiği, davalının ise şirketin mali olanaklarının yeterli olmaması nedeniyle davacının payının karşılığının ödenemeyeceğine yönelik beyanda bulunması karşısında, davanın kabul edilerek şirketin feshedilmesi yönündeki kararı hukuka uygun bulmuştur²⁶⁴.

4.2.1.1. Öncelikli Uygulanıp Uygulanmayacağı

Davacı pay sahiplerinin fesih davası sonucunda şirketten çıkarılmasının öncelikli uygulanıp uygulanmayacağı hususunda öğretide görüş birliği bulunmamaktadır²⁶⁵. Öncelikle, fesih davasında mahkemenin çok geniş takdir yetkisi

²⁶⁰ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 362.

²⁶¹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2014, s. 316-317.

²⁶² Turan, G.: Anonim Ortaklıkların Kendi Paylarını İktisabının Genel Esasları, 1. Baskı, Ankara 2018, s. 199.

²⁶³ Ayoğlu, s. 239. Ayrıca TTK md. 531'in amacı ve verilecek kararlar uyuşmazlık kesin biçimde sona erdirilmesi gerektiği gözetildiğinde, çıkarma kararının davacılara ait tüm payları kapsama zorunluluğu haklı olarak dile getirilmiştir (Turan, s. 199).

²⁶⁴ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, s. 361. Aynı yönde bkz. Yargıtay 11. HD'nin 20.12.2017 tarih ve 2016/5493 E. 2017/7447 K. ile 11.10.2017 tarih ve 2016/2552 E. 2017/5272 K. sayılı kararları (Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017, s. 236-237).

²⁶⁵ Öncelikli uygulanacağı görüşü için bkz. Erdem, s. 282. Aksi görüşler için bkz. Çamoğlu, Hâkimin Takdir Yetkisi, s. 11; Çelik, Haklı Sebep, s. 581; İlbasmış Hızlısoy, s. 274.

bulunmasına karşın, TTK md. 531’de çıkarılmaya yer verilmesi, kanun koyucunun bu çözüme özel önem atfetmiş olmasından ileri gelmektedir. O hâlde, kanımızca, mahkeme açılan fesih davasında bu çözümü özellikle inceleme konusu yapmalıdır. Ancak, maddenin içerisinde bu çözümün zikredilmesi, onun her zaman öncelikle uygulanacağı anlamını taşıyamaz. Zira, hangi çözüm yoluna gidileceğine karar verilebilmesi için davada hangi haklı sebeplerin bulunduğuna bakılması gerekir. Örneğin, pay sahiplerinin kâr payı haklarının ihlal edildiği bir şirkette, öncelikle kâr dağıtılması kararı verilmesinin kesin çözüm olup olmayacağı tartışılmalıdır²⁶⁶. Dolayısıyla, fesih davasında, davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmasına ilişkin çözümün öncelikle uygulanıp uygulanmayacağı her somut olaya göre değişecektir.

4.2.1.2. Payların Karar Tarihine En Yakın Tarihte Gerçek Değerinin

Ödenmesi

Mahkemece davacı pay sahiplerinin çıkarılmasına karar verildiğinde, bunun kaçınılmaz sonucu olarak davacılara paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerinin ödenmesi gerekir. TTK md. 531 gerekçesinde, “*Davacıya paranın kimin tarafından ve nasıl ödeneceği ... yargı kararlarına ve öğretideki görüşlere göre belirlenecektir*” denilmektedir. Davanın anonim şirketin haklı sebeple feshi davası olduğu ve husumetin davalı şirket tüzel kişiliğine yöneltilmesi gerektiği dikkate alındığında, payların piyasa değerinin şirket tarafından ödenmesi gerekir. Zira, davada taraf olmayan bir kişiye karşı hüküm oluşturulamayacağı ve anonim şirketlerde bulunan “tek borç ilkesi²⁶⁷” birlikte değerlendirildiğinde, davacı pay sahiplerinin paylarının dava dışı pay sahipleri tarafından iktisap edilmesi kararı verilmesi mümkün değildir²⁶⁸. Bununla birlikte, ödemenin nasıl yapılacağı şirketin kendi takdirinde olup mahkeme buna ilişkin bir hüküm tesis edemez²⁶⁹.

Mahkeme, şirket tarafından ödenmesi gereken miktarı, karar tarihine en yakın tarih olacak şekilde bilirkişilerden hesaplattırarak tayin etmelidir. Bununla birlikte,

²⁶⁶ Aynı yönde bkz. **Ayan**, s. 2249; **Turan**, s. 196.

²⁶⁷ Anonim şirkette pay sahibinin tek borcu taahhüt ettiği pay bedellerinin ifasıdır(**Poroy / Tekinalp / Çamoğlu**, Ortaklıklar II, s. 348).

²⁶⁸ Aynı yönde bkz. **Tekinalp**, Usulî Sorunlar, s. 218; **Hanağası**, s. 256.

²⁶⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. **Oruç**, s. 226 vd. Payların gerçek değerlerinin nasıl ödenmesi gerektiğine mahkemece karar verilmesi yönünde bkz. **Çelik**, Çıkarılma, s. 315-316.

kanımızca, çoğunluk tarafından karar tarihine kadar şirketin içinin boşaltılması hâlinde, mahkemenin bu durumu ayrıca nazara alması gerekir. Ayrıca böyle bir ihtimalin ciddi görülmesi üzerine, talep hâlinde, ihtiyati tedbirlere de hükümlenmelidir(HMK md. 389 vd.).

4.2.1.3. Şirketin Kendi Paylarını İktisap Etme Yasağı Bakımından Değerlendirilmesi

Fesih davasında mahkemenin çıkarılmaya hükmetmesi durumunda, şirketin kendi paylarını iktisap etmesi sonucu gündeme gelecektir. O hâlde, bu durum bakımından TTK md. 379’da düzenlenen şirketin kendi paylarını iktisap etmesine ilişkin sınırların uygulanıp uygulanmayacağı tartışılması gerekir. Anılan maddede, “*Bir şirket kendi paylarını, esas veya çıkarılmış sermayesinin onda birini aşan veya bir işlem sonunda aşacak olan miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemez*” hükmüne yer verilmiştir.

Öğretide aksi görüşler²⁷⁰ bulunsa da, hâkim görüş, TTK md. 379’daki sınırların fesih davası bakımından uygulanmayacağı yönündedir²⁷¹. Kanımızca da, şirketin feshi davasının olağanüstü nitelikte bir radikal araç olduğu, halka kapalı anonim şirketlerde bu davanın açılabilmesi için zaten asgari %10 paya sahip olunması gerektiği ile davacıların çoğunlukla bu pay oranından fazla paya sahip olabileceği ve çıkarma kararının davacı azınlığa ait tüm payları kapsamaması gerektiği hususları birlikte değerlendirildiğinde, TTK md. 531’de hükmedilecek çıkarılma çözümünün TTK md. 379’un bir istisnası olarak değerlendirilmesi icap etmektedir. Bununla birlikte, her ne kadar TTK md. 382/1-c’de öngörülen istisna çerçevesinde değerlendirilse de, çıkarılma, bir mahkeme kararına dayandığından, bu değerlendirmenin yerinde olmadığı kanaatindeyiz²⁷².

Yargıtay 11. HD’nin, 02.06.2014 tarih ve 2014/3669 E. 2014/10238 K. sayılı kararında, şirket sermayesinin toplamda %20’sine sahip olan davacı azınlığın şirketten

²⁷⁰ Çamoğlu, Hâkimin Takdir Yetkisi, s. 12; Karahan, s. 762; Şahin, Hukukî Sorunlar, s. 163.

²⁷¹ Moroğlu, 2016, s. 331; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 348; Tekinalp, Usulî Sorunlar, s. 222; Bahtiyar, Ortaklıklar, s. 386; Nomer Ertan, Düşünceler, s. 431; Erdem, s. 293.

²⁷² Aynı yönde bkz. Turan, s. 204. Aksi yönde bkz. Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar II, s. 348.

çıkarılmasını, verilen hükmü TTK md. 379 kapsamında değerlendirmeksizin onaması dolayısıyla, fesih davasındaki çıkarılma çözümünü zımnen anılan maddenin bir istisnası olarak kabul ettiği söylenebilir²⁷³.

4.2.2. Genel Kurulun Yetkisine İlişkin Karar Alınması

4.2.2.1. Kâr Dağıtılması

Genel kurul, kâr payının dağıtılması konusunda devredilemez bir yetkiye sahiptir(TTK md. 408/2-d). Bununla birlikte, net dönem kârı bulunmasına rağmen, sebepsiz yere, bu kârın hiç dağıtılmaması veya kâr payı hakkının sınırlanmasına neden olacak kadar düşük miktarda dağıtılması ya da kâr payının sistematik olarak azaltılması, kâr payı hakkının ihlali sonucunu doğurur. Özellikle azınlığın kâr payı hakkının ihlal edilmesi durumunda, mahkemece hükmedilebilecek çözümlerin başında kâr payı dağıtılması gelir. Mahkemenin vereceği kâr dağıtımına ilişkin karar, genel kurul kararı yerine geçer²⁷⁴. Dolayısıyla, tıpkı çıkarılmaya ilişkin karar gibi, mahkemece verilecek kâr payı dağıtılmasına ilişkin karar da, kesinleşmesiyle birlikte hüküm ve sonuçlarını doğurur²⁷⁵.

Mahkemenin kâr dağıtımına ilişkin vereceği hükmün infazında tereddüt yaşanmaması için kararın bilirkişilerden alınan rapor ışığında, karışıklığa mahal vermeyecek şekilde açık yazılması büyük önem arz etmektedir. Örneğin, mahkeme, kararında, yalnızca bir defaya mahsus kâr dağıtımına karar veriyorsa, dağıtılacak kâr miktarını açıkça zikretmeli; öte yandan birkaç yıl için kâr dağıtılmasına hükmediyorsa, kârın hangi tarihte ve miktarda dağıtılacağını belirtmelidir²⁷⁶.

4.2.2.2. Yönetim Kurulu Üyelerinin Azledilmesi

Genel kurul, yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması konusunda devredilemez bir yetkiye sahiptir(TTK md. 408/2-b). Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil edilir(TTK md. 365). Dolayısıyla, kurulun şirketin faal olduğu tüm konularda tedbirli davranması, planlı ve teknik bilgiye dayanan çerçevede

²⁷³ <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019).

²⁷⁴ Tekinalp, Usulî Sorunlar, s. 221.

²⁷⁵ Şahin, s. 528-529.

²⁷⁶ Tekinalp, Usulî Sorunlar, s. 221.

hareket etmesi gerekir. Yönetim kurulunun içerisinde belli üyelerin bilgisiz ve/veya tedbirsiz olması ile kötü ve tek yanlı yönetimi; kanuna ve esas sözleşmeye devamlı aykırı davranması; azınlık pay sahiplerinin sahip olduğu hakları düzenli olarak kısıtlayıcı eylemlerde bulunması hâlinde, mahkeme, somut olaydaki haklı sebebi ortadan kaldırmayı sağlamak üzere, bu kişileri görevlerinden azledebilir. Bununla birlikte, mahkeme sadece azil kararı vererek yönetim kuruluna yeniden seçilecek üyeyi kendisi tayin edebileceği gibi, bu seçimi genel kurula da bırakabilir²⁷⁷.

Hâkim, takdir yetkisini yönetim kurulu üyelerinin azlinden yana kullanırken, bu üyelerin görevden alınmasının genel kurulun devredilemez bir yetkisi olduğu ile kendisinin olağanüstü ve istisnai bir yetki kullandığını göz önünde tutmalıdır. Ayrıca mahkeme, yeni kurul üyesini de kendisi tayin edecekse, anonim şirketin çoğunluk ilkesi ile yönetildiği ve yönetim kurulunun şirkette bir güven mevkiî teşkil ettiğini nazara alarak, yeni oluşturulacak yönetim kurulunun kilitlenmemesi ve azınlığın çoğunluğu tahakkümü altına almaması konusunda azami özeni göstermelidir²⁷⁸.

4.2.2.3. Azınlık Pay Sahipleri Arasından Birinin Yönetim Kuruluna Alınması

Genel kurul, yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi hususunda devredilemez bir yetkiye sahiptir(TTK md. 408/2-b). Anonim şirkette her pay sahibi gibi, azınlık pay sahiplerinin de bilgi alma ve inceleme hakları bulunmaktadır(TTK md. 437). Özellikle, azınlık pay sahiplerinin sahip olduğu bilgi alma ve inceleme haklarının, çoğunluk tarafından sistematik bir şekilde kısıtlanması hâllerinde, azınlık pay sahiplerinin arasından birinin yönetim kuruluna alınması haklı sebeplerin ortadan kaldırılabilmesi için mahkemece bir çözüm olarak ele alınabilir. Mahkemenin vereceği kararlar azınlıktan olan pay sahibinin ne kadar süreyle görev yapacağını da tayin etmesi yerinde olacaktır²⁷⁹.

4.2.2.4. Denetçi Atanması veya Değiştirilmesi

Genel kurul, kanunda yer alan istisnalar dışında, denetçinin seçilmesi ve görevden alınması hususunda devredilemez bir yetkiye sahiptir(TTK md. 408/2-c).

²⁷⁷ İlbasmış Hızlısoy, s. 339.

²⁷⁸ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 393.

²⁷⁹ İlbasmış Hızlısoy, s. 338.

Haklı sebebin varlığında, yönetim kurulu veya azınlık pay sahipleri tarafından, TTK md. 399/5'de öngörülen usule uygun olarak, şirkete başka bir denetçi atanması istenebilir(TTK md 399/4). Bununla birlikte, fesih davası açılması hâlinde, mahkeme, haklı sebebin denetçinin bulunmamasından veya denetçiden kaynaklandığı kanaatine varırsa, ayrıca bir genel kurul kararı alınmaksızın ve anılan usule tabi olmaksızın denetçi atanmasına ya da mevcut denetçinin değiştirilmesine karar verebilir²⁸⁰.

4.2.2.5. Esas Sözleşmede Değişiklik Yapılması veya Esas Sözleşmeden Hüküm Çıkarılması

Bir şirketin esas sözleşmesi o şirketin anayasasıdır²⁸¹. Genel kurul da bu anayasanın değiştirilmesi hususunda devredilemez bir yetkiye sahiptir(TTK md. 408/2-b). Fesih davasında, mahkeme, şirketin kendine has yapısına ve temel özelliklerine esas sözleşmeyi değiştirmek suretiyle müdahale edemeyeceği gibi haklı sebep teşkil eden sorunu ortadan kaldırabilecek daha hafif bir çözüm varsa daha ağırına hükmedemez. Ayrıca, mahkeme, tıpkı anonim şirket gibi, kararlarında kanuna uymak zorunda olup TTK md. 340'da düzenlenen emredici hükümler ilkesine tabidir. Ancak, davanın, şirketin feshine yol açabileceği düşünüldüğünde, mahkeme, şirketin feshedilmemesi için esas sözleşmeyle yapılması gereken ve somut olayda bir çözüm olması bakımından objektif temele oturtulabilen zaruri görülecek müdahalelerde bulunabilir.

Mahkemenin müdahalelerine, kâr payı ihlallerinin devamlılık arz ettiği bir şirkette, esas sözleşmede yapılacak değişiklik ile her yıl dağıtılacak kâr payının asgari olarak belirlenmesi; azınlığa esas sözleşmede öngörülme suretiyle yönetim kurulunda temsil hakkı tanınması(TTK md. 360), bağlama ilişkin hükümlerin kaldırılması ya da belirli süre etkisiz kılınması örnek gösterilebilir²⁸². Mahkemece yapılacak esas sözleşme değişikliklerinin yönetim kurulu tarafından tescil ettirilmemesi ve tescilin sürüncemede bırakılması ihtimaline karşılık, mahkemece söz

²⁸⁰ Ayan, s. 2258.

²⁸¹ Bahtiyar, Ana Sözleşme, s. 9.

²⁸² Erdem, s. 276-278; Ayoğlu, s. 247-248.

konusu değişikliklerin ticaret siciline müzekkere yazılarak tescil edilmesi sağlanmalıdır(TTK md. 455)²⁸³.

4.2.3. Yönetim Kurulunun Yetkisine İlişkin Karar Alınması

Yönetim kurulu, genel kurula ayrılan münhasır alanın dışında, şirketin işletme konusunu gerçekleştirebilmek için gerekli bütün iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili organdır(TTK md. 374). Ayrıca, anonim şirket, bu kurul tarafından yönetilir ve temsil edilir(TTK md. 365). Görüldüğü üzere, yönetim kurulunun hem yönetime hem temsile ilişkin yetkileri bulunmaktadır. Anonim şirketin yönetimi, iç işleyişle; temsili ise şirket tüzel kişiliğinin hak sahibi yapılabilmesi ve borç altına sokulabilmesi, bir diğer söyleyişle, dış işleyişle ilgilidir²⁸⁴. Temsile ilişkin işlemler, üçüncü kişileri etkilediğinden, mahkemenin fesih davası bağlamında bu işlemlere müdahale yetkisi bulunmamaktadır²⁸⁵.

Anonim şirkette ortaya çıkan sorunların çözülebilmesi için, bazı hâllerde, mahkemenin, yönetim kurulunun yönetim yetkisine ilişkin bir karar alması veya kurulun aldığı kararı değiştirmesi ya da alınan kararı ortadan kaldırması gerekebilir. Mahkeme alacağı kararın sonradan yönetim kurulunca uygulanmaması veya etrafından dolanılması ihtimallerine karşı önlemler de alınarak etkin korunma sağlanmalıdır²⁸⁶. Bununla birlikte, mahkeme karar verirken, yönetim kurulunun devredilemez yetkilerini nazara alarak hareket etmeli ve şirket yönetimine ilişkin kararlarda yerindelik denetimi yapmamalıdır.

4.2.4. Şirketin Bölünmesi

Fesih davasında, özellikle şirket işleyişinin felce uğradığı hâllerde, şirketin bölünmesi, mahkemece bir çözüm olarak ele alınabilir(TTK md. 159 vd.). Bölünme, bir şirketin sahip olduğu malvarlığının tamamının veya bir kısmının, tasfiye edilmeksizin külli halefiyet yoluyla devredilerek şirketin yeniden

²⁸³ İlbasmış Hızlısoy, s. 344.

²⁸⁴ Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, Ortaklıklar I, s. 364 vd.

²⁸⁵ Şahin, s. 548.

²⁸⁶ İlbasmış Hızlısoy, s. 346.

yapılandırılmasıdır²⁸⁷. Bölünme, şirketin düzenini ciddi şekilde değiştiren radikal bir çözüm olması dolayısıyla, diğer çözümlerden sonra düşünülmesi gerekirse de, şirketin sona erdirilmesine üstün tutulmalıdır²⁸⁸. Nitekim Yargıtay 11. HD'nin, 17.11.2016 tarih ve 2016/211 E. 2016/8872 K. ile 03.12.2015 tarih ve 2015/4504 E. 2015/12980 K. sayılı kararlarında yer alan karşı oylarda, şirketin bölünmesinin somut olay bakımından çözüm olacağı ve fesihden kaçınılması gerektiği ifade edilmiştir²⁸⁹.

²⁸⁷ **Kılıç, F.:** “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasında Alternatif Bir Çözüm Olarak Bölünme”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, 1. Baskı, İstanbul 2017, s. 419.

²⁸⁸ **İlbasmış Hızlısoy,** s. 357.

²⁸⁹ <https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019).

SONUÇ

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında, haklı sebep teşkil edebilecek olayların ve bunların varlığı hâlinde, mahkemece hükmedilebilecek alternatif çözümlerin neler olabileceğinin tespiti büyük önem taşımaktadır.

Fesih davasında davacının talebi göz önünde bulundurulduğunda, davanın niteliği itibarıyla inşai karakterde olduğu sonucuna varılacaktır.

Eski kanun döneminde meydana gelen ve o an haklı sebep teşkil edecek ağırlıkta bulunmayan ancak yeni kanun dönemindeki olaylarla bir bütün olarak değerlendirildiğinde, durumun haklı sebep teşkil edebileceği kabul ediliyorsa, eski kanun döneminde meydana gelen olaylar da davada ileri sürülebilir.

Kollektif şirket, bir şahıs şirketi iken; anonim şirket, bir sermaye şirkettir. Düzenlemelerin ve iki şirketin yapısının birbirinden ziyadesiyle farklı olması karşısında, anonim şirketler için 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 245. maddesi kural olarak uygulanamayacaktır.

Pay sahipliği ilişkisinin, sürekli bir borç ilişkisi doğurduğu düşünüldüğünde, hayatın olağan akışı içerisinde, davacı azınlığın bazı kusurlarının olabileceğini itiraf etmek gerekir. Dolayısıyla, davanın kabul edilebilmesi için, davacı azınlığın kusursuz olması şart değildir.

Davacı azınlık kendisinin bizzat onay verdiği veya çekimser kaldığı; daha başında öngördüğü ya da öngörebileceği bir durumun kendisi için çekilmez bir hâl yarattığını dolayısıyla haklı sebep teşkil ettiğini ileri süremez.

Somut olayın özellikleri, kararlara konu olmayan ve hatta öğretinin hiç zikretmediği herhangi bir sebebi, haklı sebep hâline getirebilir. Bu sebeple, her somut olayı kucaklayacak bir haklı sebep kataloğu oluşturmak mümkün değildir. Nitekim

kanun koyucunun tanımlama ve sınırlama yapmaksızın hâkime takdir yetkisi vermesi bu durumdan ileri gelmektedir.

Haklı sebebin, somut olayın özelliklerine göre tayin edildiği; takdir yetkisini beraberinde getirdiği; bir şirkette haklı sayılabilecek bir sebebin diğer şirkette haklı sebep teşkil etmeyebileceği göz önünde bulundurularak haklı sebeplerin esas sözleşmeyle tanımlanması mümkün değildir.

Kişisel sebeplerin, anonim şirketin halka kapalı -özellikle aile tipi- veya açık olmasına göre haklı sebep teşkil edip etmeyeceğine karar verilmesi gerekir. Yasa koyucunun getirmiş olduğu anonim şirketin haklı sebeple feshi hükmü, sosyolojik ve zamana göre amaca uygun olarak yorumlanıp sonuca gidildiğinde, kişisel sebepler, özellikle, aile tipi anonim şirketler bakımından haklı sebep teşkil edebilecektir.

Davacı azınlığın, sahip olduğu payın, Kanunda öngörülen oranların altına düşmesi hâlinde, dava usulden reddedilir. Ancak sırf azınlık pay sahiplerinin pay oranlarını düşürerek açılan davayı bertaraf etmek için büyük sermaye artırımlarına gidilmesi gibi ayırksı bazı durumlarda mahkeme davaya devam edebilmelidir.

TTK md. 340'da öngörülen emredici hükümler ilkesi, TTK md. 531 gerekçesine nazaran öncelikle uygulanacağından, azınlığın sahip olması gereken pay oranlarının esas sözleşme ile değiştirilmesi mümkün değildir.

Özellikle kapalı ve aile tipi anonim şirketlerde haklı sebebin oluşmasına sebebiyet veren pay sahipleri, davada tanık gösterilmek suretiyle davaya dâhil edilebilir.

Azınlığın, haklı sebep teşkil edecek hususları öğrenmesinden itibaren makul bir sürede fesih davasını açması gerekir. Makul süre, somut olayın özelliklerine göre mahkemece takdir edilecektir.

Davacı pay sahiplerinin mahkemeden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilecekleri ve bu davanın anonim şirketin haklı sebeple fesih davası olduğu gözetildiğinde, bu davada, davacılar yalnızca şirketin feshini talep edebilir. Mahkeme ise “fesih yerine”, alternatif çözümlere hükmedebilir. Dolayısıyla, bu davanın terditli dava olmadığı sonucuna varılmalıdır.

Anonim şirketin haklı sebeple feshi davası, konusu itibarıyla tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği bir husus olmaması, kesin yetki kuralı içermesi, sonunda verilecek kararın herkesi etkileyecek olması ve anonim şirketlere ilişkin hükümlerin kural olarak emredici olması nedenleriyle kamu düzenine ilişkindir. Anılan sebeplerden ötürü, fesih davası, hakem önünde görülemez.

TTK md. 531’in hâkime bu denli geniş takdir yetkisi tanınmasının esas nedeni, “duruma -en- uygun” çarenin mahkemece ne yapıp edip bulunması gerekmesinden kaynaklanmaktadır.

TTK md. 531, fesih davasının sonunda mahkemece verilebilecek kararları sınırlandırmamıştır. Ancak aynı maddede, fesih ile birlikte, davacı pay sahiplerinin pay değerlerinin ödenerek şirketten çıkartılabileceği ayrıca zikredilmiştir. TTK md. 531’in, kaynağı İsvBK md. 736 b. 4’den farklı olarak bu çözümü zikretmesi dolayısıyla, kanun koyucunun, davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılması çözümüne diğerlerine nazaran önem atfettiği ve bu çözümün mahkemece özellikle değerlendirilmesi gerektiği kanaatinde olduğu sonucuna ulaşmaktayız. Ancak, maddenin içerisinde bu çözümün zikredilmesi, onun her zaman öncelikle uygulanacağı anlamını taşıyamaz. Zira, hangi çözüm yoluna gidileceğine karar verilebilmesi için davada hangi haklı sebeplerin bulunduğu bakılması gerekir.

Şirketin feshinin olağanüstü nitelikte bir radikal araç olduğu, halka kapalı anonim şirketlerde bu davanın açılabilmesi için zaten asgari %10 paya sahip olunması gerektiği ile davacıların çoğunlukla bu paydan fazla paya sahip olabileceği ve çıkarma kararının davacı azınlığa ait tüm payları kapsamaması gerektiği hususları birlikte

değerlendirildiğinde, TTK md. 531’de hükmedilecek çıkarılma çözümünün TTK md. 379’un bir istisnası olarak değerlendirilmesi icap etmektedir.

Son olarak, anonim şirketin haklı sebeple feshi davası alternatif çözümler üzerine inşa edilmiştir. Mahkemeler mümkün oldukça fesih dışındaki çözümlere hükmetmelidir. Bununla birlikte, anonim şirketlerin devamlılığı esas olsa da, mahkemenin bu dava kapsamında şirkete müdahalesi oldukça sınırlı tutularak sözleşme özgürlüğü ve şirketin kendine has iradesi korunmalıdır. Bir diğer söyleyişle, anonim şirketler, her ne sebeple olursa olsun, mahkemelerin kontrolü altına girmemelidir. Aksi hâlde, şirkete kendi iradesi değil, hâkimin hukuku egemen olmuş olur.

KAYNAKÇA

- Aker, H.: Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sıfatının Sona Ermesi ve Özellikle Haklı Sebep ile Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler, Batider, C. XXXII, S. 1, s. 63-150.
- Akipek, J.G. / Akıntürk, T. / Ateş, D.: Türk Medenî Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, C. I, Yenilenmiş 14. Baskı, İstanbul 2018.
- Altaş, H.: Medeni Hukuk Başlangıç Hükümleri(TMK m. 1-7), Ankara 2018.
- Altaş S.: Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketler, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara 2019.
- Altaş, S.: Şirketler Hukukuna İlişkin Yüksek Yargı Kararları, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2018.
- Altay, S.A.: Anonim Ortaklıklar Hukuku'nda Sermayeye Katılmalı Ortak Girişimler, İstanbul 2009.
- Ansay, T.: Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1975(Anonim Şirketler).
- Ansay, T.: Yargıtay Uygulamasında Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1981(Yargıtay Uygulaması).
- Arkan, S.: Marka Hukuku, C. I, Ankara 1997.
- Arkan, S.: Ticarî İşletme Hukuku, 24. Basıdan Tıpkı Basım, Ankara 2018(Ticarî İşletme).
- Arslan, R. / Yılmaz, E. / Taşpınar Ayvaz, S. / Hanağası, E. : Medenî Usul Hukuku, 4. Baskı, Ankara 2018.
- Arslanlı, H.: Anonim Şirketler, IV-V, İstanbul 1961.
- Arslanlı, H. / Domaniç, H.: Ticaret Kanunu C. III, Limited ve Hisseli Komandit Şirketler, İstanbul 1989.
- Ayan, Ö.: “Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebep ile Feshi Davası(531. Madde)”, Legal Hukuk Dergisi, S. 102, s. 2237-2266.
- Ayhan, R. / Çağlar, H. / Özdamar, M.: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2019.
- Ayoğlu, T.: “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, GÜHFD, 2013/2, Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu, İstanbul 2013, s. 219-252.
- Bahtiyar, M.: Anonim Ortaklık Anasözleşmesi, İstanbul 2001(Ana Sözleşme).
- Bahtiyar M.: Ortaklıklar Hukuku, Güncellenmiş 13. Bası, İstanbul 2019(Ortaklıklar).

- Bahtiyar, M.: “Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun Tasarısı Hakkında Notlar”, Makaleler III, İstanbul 2014, s. 51-109.
- Bilgili, F. / Demirkapı, E.: Şirketler Hukuku, 9. Basım, Bursa 2013(Şirketler).
- Bilgili, F. / Demirkapı, E.: Şirketler Hukuku Dersleri, 6. Basım, Bursa 2018(Dersler).
- Bozbel, S.: Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi - Mukayeseli Hukuk Çerçevesinde Değerlendirmeler, <https://www.linkedin.com/pulse/anonim-ortakl%C4%B1klar%C4%B1n-hakl%C4%B1-nedenle-feshi-mukayeseli-bozbel-ii-m-> (E.T.: 21.05.2019).
- Bozkurt, T.: Şirketler Hukuku, Genişletilmiş-Gözden Geçirilmiş- Güncellenmiş 10. Baskı, Ankara 2019.
- Cengil, M. F.: Emredici Hükümler İlkesinin (“Çelik Korse”) Yorumu, s. 2, https://www.academia.edu/35940656/EMRED%C4%B0C%C4%B0_H%C3%9CK%C3%9CMLER_%C4%B0LKES%C4%B0N%C4%B0N_%C3%87EL%C4%B0K_KORSE_YORUMU (E.T.: 21.05.2019).
- Çağlar, H. / Kaşak, E.: “Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshine İlişkin TTK M. 531 Hükümünün Zaman Bakımından Uygulanması” AÜHFD, S. 65(3), s. 659-686.
- Çamoğlu, E.: Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi, Prof. Dr. Yavuz Alongoya İçin Armağan, İstanbul 2007, s. 667-684(Anonim Şirket Feshi).
- Çamoğlu, E.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davasının Usulî Hükümleri”, s. 5, www.yargidunyasi.com (E.T.: 21.05.2019) (Usulî Hükümler).
- Çamoğlu, E.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshinde Hakimin Takdir Yetkisi”, Batider, C. XXXI, S. 1, s. 5-19(Hâkimin Takdir Yetkisi).
- Çamoğlu, E.: Kollektif Ortaklıkta Haklı Sebep Kavramı ve Ortağın Haklı Sebep Çıkarılması, İstanbul 1976(Kavram).
- Çamoğlu, E.: Kollektif Ortaklığın Haklı Sebep Feshi ve Ortağın Haklı Sebep Çıkarılması, İstanbul 2008(Fesih).
- Çamoğlu, E.: “Ticaret Kanununun Kollektif Ortaklığın Haklı Sebep Feshi ve Ortağın Çıkarılmasına İlişkin Hükümlerinin Emredici Niteliği”, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan, İstanbul 1978, s. 289-307(Emredici Nitelik).
- Çelik, A.: Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma, Güncellenmiş 4. Baskı, Ankara 2016(Çıkarılma).

- Çelik, A.: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi”, Batider, C.XXV, S. 4, s. 559-592(Haklı Sebep).
- Edis, S.: Hukukun Uygulanmasında Yargıca Tanınmış Takdir Yetkisi, AÜHFD, C. 30, S. 1, s. 169-196.
- Erdem, N.: Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 2019.
- Eriş, G.: Açıklamalı-İçtihatlı 6335 – 6552 – 6728 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, C. III, 3. Baskı, Ankara 2017.
- Hanağası, E.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasının Medenî Usûl Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi”, Batider, C. XXXII, S. 1, s. 199-270.
- İlbasmış Hızlısoy, Ö.: Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi, 1. Baskı, Ankara 2016.
- İmregün, O.: Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul 1989(Anonim Şirketler).
- İmregün, O.: Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri, İstanbul 1962(Menfaat İhtilafları).
- Kahyaoğlu, E. C.: “Anonim Ortaklıkta Haklı Sebeple Fesih”, Prof. Dr. Şener Akyol’a Armağan, İstanbul 2011, s. 549-558.
- Karahan, S.(Editör): Şirketler Hukuku, Güncellenmiş 2. Baskı, Konya 2013.
- Karasu, R.: Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Güncelleştirilmiş 2. Bası, Ankara 2015(Emredici Hükümler).
- Karasu, R.: Emredici Hükümler İlkesinin Kapalı Tip Anonim Şirketler ve Limited Şirketler Açısından Doğurduğu Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, S. 2015/1, s. 115-132.
- Kendigelen, A.: Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, Güncellenmiş 2. Basıdan 3. (Tıpkı) Bası, İstanbul 2016.
- Kılıç, F.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasında Alternatif Bir Çözüm Olarak Bölünme”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, 1. Baskı, İstanbul 2017, s. 409-431.
- Kılıçoğlu, A. M.: Medeni Hukuk, Gözden Geçirilmiş – Güncellenmiş 2. Bası, Ankara 2018.

- Kırca, İ.: “Aile Şirketleri ve Aile Anayasası”, Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan, İstanbul 2019, s. 741-752.
- Kırca, İ.: Anonim Şirketler Hukuku, C. II/2, Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 2. Bası, Ankara 2017.
- Kırca, İ. / Şehirli Çelik, F. H. / Manavgat, Ç.: Anonim Şirketler Hukuku, C. I, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Ankara 2013.
- Kuru, B.: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2018.
- Kuru, B. / Arslan, R. / Yılmaz, E.: Medenî Usul Hukuku Ders Kitabı, 25. Baskı, Ankara 2014.
- Moroğlu, E.: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, 8. Baskı, İstanbul 2016(2016).
- Moroğlu, E.: Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih, Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan, İstanbul 1978, s. 89-102(Haklı Neden).
- Moroğlu, E.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler, 5. Baskı, İstanbul 2007.
- Moroğlu, E.: Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile Yürürlük ve Uygulama Kanunu Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneriler, 4. Baskı, Ankara 2006, [<http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/turk-ticaret-kanunu-tasarisi.pdf>] (E.T.: 21.05.2019)].
- Nomer Ertan, N. F.: Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davası -TTK m. 531 Üzerine Düşünceler-, İÜHFİM, C. LXXIII, S. 1, s. 421-440(Düşünceler).
- Nomer Ertan, N. F.: “Yargıtay Kararları Işığında Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi”, Yürürlüğünün 5. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu(Tebliğler ve Tartışmalar), İstanbul 2018, s. 97-114(Sempozyum).
- Oğuzman, K.: Türk Borçlar Kanununa ve İş Mevzuatına Göre Hizmet (İş) Akdinin Feshi, İstanbul 1955.
- Oruç, M.:”6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Ortaklıktan Haklı Sebep Fesih İstemine Bağlı Çıkarılma”, Batider, C. XXVII, S. 1, s. 209-233.

- Poroy, R. / Tekinalp, Ü. / Çamoğlu, E.: Ortaklıklar Hukuku I, Güncellenmiş-Yeniden Yazılmış 14. Bası, İstanbul 2019(Ortaklıklar I).
- Poroy, R. / Tekinalp, Ü. / Çamoğlu, E.: Ortaklıklar Hukuku II, Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul 2017(Ortaklıklar II).
- Poroy, R. / Tekinalp, Ü. / Çamoğlu, E.: Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku, Güncelleştirilmiş 12. Bası, İstanbul 2010(Ortaklık ve Kooperatif).
- Pulaşlı, H.: Bağlı Nama Yazılı Pay Senetleri, 1. Baskı, Ankara 1992.
- Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Gözden Geçirilmiş, 6728 Sayılı Kanunla Getirilen Yenilikler ve Yapılan Değişiklikler İşlenmiş Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Baskı, Ankara 2017(Şirketler).
- Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C. III, Tamamen Yenilenmiş ve Genişletilmiş 3. Baskı, Ankara 2018(Şerh).
- Rüzgar, E.: Anonim Şirketin Azlık Tarafından Feshine İlişkin Dava ile İlgili İsviçre Federal Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi, TAAD, S. 16, s. 337-371.
- Seliçi, Ö.: Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976.
- Sumer, A.: Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi, Doktora Tezi, İstanbul 1990(Azınlık Hakları ve Fesih).
- Sumer, A.: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi, MÜİİBD, C. XXVIII, s. 171-183(Tasarı).
- Süzek, S.: İş Hukuku, 17. Baskı(Tıpkı Basım), İstanbul 2019.
- Şahin, A.: Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, İstanbul 2013(Fesih).
- Şahin, A.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Çerçevesinde Gündeme Gelen Bazı Hukuki Sorunlar”, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 117-118, İstanbul 2014, s. 145-174(Hukukî Sorunlar).
- Şener, O. H.: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, Ankara 2019.
- Şener, O. H.: Yeni TTK Döneminde Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi, 1. Baskı, Ankara 2019.
- Tekil, F.: Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1993.

- Tekinalp, Ü.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Alternatif Çözümlü Fesih Davasının Bazı Usulî Sorunları”, Ersin Çamoğlu’na Armağan, İstanbul 2013, s. 211-222(Usulî Sorunlar).
- Tekinalp, Ü.: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Güncelleştirilmiş 4. Bası, İstanbul 2015(Sermaye Ortaklıkları).
- Tekinalp, Ü.: Türk Ticaret Kanunundaki Boşluk: Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi, Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç, İktisat ve Maliye Dergisi, C. XXI S. 8, Kasım 1974, s. 321-326(Önemli Sebeple Fesih).
- Tekinalp, Ü.: Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 2011(Tek Kişi Ortaklıkları).
- Tezcan, M.: Clausula Rebus Sic Stantibus İlkesi ve Sözleşmenin Değişen Koşullara Uyarlanması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004.
- Turan, G.: Anonim Ortaklıkların Kendi Paylarını İktisabının Genel Esasları, 1. Baskı, Ankara 2018.
- Türkmen, E.: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Yeni Pay Alma Hakkına Genel Bir Bakış”, DEÜHFD, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan, C. 19, Özel Sayı 2017, s. 2315-2344.
- Uzel, N.: Anonim Ortaklıkta Esas Sözleşmesel Bağlam, 1. Baskı, İstanbul 2013.
- Üçışık, G. / Çelik, A.: Anonim Ortaklıklar Hukuku, C. I, Ankara 2013.
- Yasaman, H.: Anonim Ortaklıkların Birleşmesi, Ankara 1987(Birleşme).
- Yasaman, H.: Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi, İsviçre Borçlar Kanunu’nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Hukuku’nun Türk Ticaret Hukuku’na Etkileri, İstanbul 2009, s. 713-733(Anonim Şirket Feshi).
- Yıldırım, A. H.: 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, 1. Baskı, Bursa 2013.
- Yıldız, Ş.: “TTK Tasarısına Göre Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi”, Çetingil ve Kender’e 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, İstanbul 2007, s. 1195-1200.
- Yüksel, S. H.: “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasında Davalı Sıfatı Üzerine Düşünceler”, Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan, 1. Baskı, İstanbul 2017, s. 863-881.

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları I- II- III, Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 138, Ankara 2008(Tasarı Toplantıları).

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2014, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 315-318.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2015-2016, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 357-364.

Yargıtay Hukuk ve Ceza Dairelerinin Türk Ticaret Kanununa İlişkin Kararları 2017, 1. Baskı, İstanbul 2018, s. 236-242.

<https://karararama.yargitay.gov.tr> (E.T.: 21.05.2019)

<https://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr> (E.T.: 21.05.2019)

www.academia.edu (E.T.: 21.05.2019)

www.linkedin.com (E.T.: 21.05.2019)

www.mevzuat.gov.tr (E.T.: 21.05.2019)

www.resmigazete.gov.tr (E.T.: 21.05.2019)

www.yargidunyasi.com (E.T.: 21.05.2019)

İNTİHAL RAPORU

ocb

ORIGINALITY REPORT

20%	14%	11%	17%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	Submitted to Bahcesehir University Student Paper	2%
2	mail.vedatkitapcilik.com Internet Source	1%
3	ÇAĞLAR, Hayrettin and KAŞAK, Esra. "ANONİM ŞİRKETİN HAKLI SEBEPLE FESHİNE İLİŞKİN TTK M. 531 HÜKMÜNÜN ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, 2016. Publication	1%
4	Submitted to Yeditepe University Student Paper	1%
5	Submitted to Marmara University Student Paper	1%
6	dosya.gsu.edu.tr Internet Source	1%
7	Submitted to Kocaeli Üniversitesi Student Paper	1%

Submitted to Galatasaray University

ÖZGEÇMİŞ**Adı Soyadı** : Osman Can BAŞDEMİR**Doğum Yeri ve Tarihi** : Ankara - 1993**Öğrenim Durumu** :

Derece	Alan	Üniversitesi	Yıl
Lisans	Hukuk	Atılım Üniversitesi	2012-2017
Yüksek Lisans	Özel Hukuk	Atılım Üniversitesi	2017-2019

İş Deneyimi :

Çalıştığı Yer	Görev	Yıl
Baş&Ka Avukatlık Bürosu	Avukat	2018-...

Yabancı Dil : İngilizce**E-posta** : ocb@baskahukuk.com**Telefon** : 0532 400 51 43**Tarih** :